MÜASİR AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI

İSLAM SƏFƏRLİ

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

İSLAM SƏFƏRLİ

LU6
S 42

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

AZ- 233914.

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

"LİDER NƏŞRİYYAT"
BAKI-2005

Bu kitab "İslam Səfərli. Seçilmiş əsərləri" (Bakı, Azərnəşr, 1973) və "İslam Səfərli. Əbədi beşik" (Bakı, Yazıçı, 1978) nəşrləri əsasında təkrar nəşrə hazırlanmışdır

Tərtib edəni: **Hidayət Səfərli**

Ön sözün müəllifi: **Vaqif Yusifli**

894.3611 - dc 21
AZE
İslam Səfərli. Seçilmiş əsərləri. Bakı, "Lider nəşriyyat", 224 səh.

İslam Səfərlinin "Seçilmiş əsərləri"ndə nəğməkar şairin poetik yaradıcılığının bəlli bir qismi toplanmışdır. Bu şeirlər şairin ürəyinin dərinliklərindən qopan duyğuları parlaq əks etdirir.

İslam Səfərlinin hər zamankı səmimi şeirlərində sözlər sanki adilikdən çıxır, poetik hüsn qazanır. Burada Xəzərin ləpələri pıçıldaşır. Burada Vətən də, onun təbiəti də tam bir poeziyadır, zərifdir və gözəldir. Odur ki, həmin sözlərə neçə-neçə mahnılar yazılıb və onların da bir çoxu əbədiyaşardır.

Lirik duyğular şairinin sözlərinə bəstələnmiş o nəğmələri bəzəyən şeriyyət – şirinlik, axıcılıq və poetik gözəllik bütövlükdə bu kitabdakı şeirlərə xas olan bir cəhətdir.

ISBN 992-417-39-8

© "LİDER NƏŞRİYYAT", 2005

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İLHAM ƏLİYEVİN
"Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında"
12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə nəşr olunur və ölkə kitabxanalarına hədiyyə edilir

ÖN SÖZ

İslam Səfərli... 1923-1974... Nəğməkar şair... Dramaturq... Gözəl insan... Hər bir sənətkar öz yaradıcılığı ilə özünə abidə qoyur. Əlbəttə, qranitdən və mərmərdən daha çox, xatirələrdə, yaddaşlarda bu abidəni yaradır. Ürəklərimizdə yaranan belə abidələrdən biri də İslam Səfərli abidəsidir.

O, cəmi 52 il yaşadı. Fevralda dünyaya gəldi, noyabrda – soyuq payız günlərinin birində dünyadan köçdü. Ancaq ömrün uzun və qısalığı əsas şərt deyil, elə 52 illik bir ömür də bir insanı yaddaşlarda yaşatmaq üçün kifayət edər.

İslam Səfərliyə yaşıd olanların çoxu dünyadan bir-bir köçür, həyatla, bu işıqlı dünya ilə vidalaşırlar. Amma bir nəsil öz köçünü sürsə də, gələn nəsillər həmin nəsli xatırlayır, onların gözəl ənənələrini davam etdirirlər.

İslam Səfərli 1974-cü ildə vəfat edib, amma onun vəfatından keçən bu illər ərzində həmişə xatırlanıb. Yurdun hər bir guşəsində "İslam Səfərli" adı gələndə təbəssümlə yada salırlar onu. Bu təbəssüm İslam Səfərlinin sənətkar ömrünün yaşantılarıdır ki, üzlərə, gözlərə çilənib.

Nə qədər ki, biz anaları dünyada ən müqəddəs varlıq sanırıq, qarşısında baş əyirik, dünyadan köçəndən sonra ana itkisi qəlbimizə yara vurur... Nə qədər ki, Azərbaycanın ən şirin ləhcəli sənətkarı Rəşid Behbudovun ifasında "Ana" mahnısını dinləyirik, o zaman bu mahnının müəllifi İslam Səfərlini də yad edəcəyik.

Saçının ağına, qarasına qurbanam,
Könlünün o həzin laylasına qurbanam.
Əziz ana.

Unudulmur analar, unudulmur Rəşid, unudulmur İslam Səfərli.

Lakin bü günün bir sıra ifrat solçuları, keçmişinə daş atan nihilistlər sovet dövründə yaşayan şairlərimizi, sənət adamlarını inkar ediblər. Əgər onlara qalsa, gərək İslam Səfərli də yad edilməyə. Səbəb odur ki, İ.Səfərlinin 35 illik yaradıcılığında sovet dövrü həqiqətləri əks olunmuşdur. Bəli, bu gizli deyil ki, S.Vurğun, S.Rüstəm, R.Rza, M.Rahim, Ə.Cəmil kimi İslam Səfərli də partiyanı, Lenini, Oktyabrı tərənnüm edən şeirlər yazmışdır, hətta Leninin "İskra" dövrü fəaliyyətindən bəhs edən "Qığılcım" poemasını qələmə almışdır. İslam Səfərli sovet dövrünün şairi idi və təbii ki, o, yaşadığı sosializm dövründə əmək adamlarının həyatını, ölkədə gedən quruculuq işlərini vəsf etməliydi. Lakin İslam Səfərlini, eləcə də digər şairlərimizi bütün bunlara görə qınamaq doğru deyil. Axı onun elə şeirləri var ki, bunları heç cür sovet ideologiyası qəlibinə sığışdırmaq olmaz.

Siz qaynar həyatsınız
Kükrəyən ağ atsınız
Nəğməmə qanadsınız
Sahili şən dalğalar,
Aşıb-daşan dalğalar.

yaxud:

De, nə vardır dünyada
Ana südündən təmiz
Doğulduğun torpaqdan,
Olduğun evdən əziz?!

Bu misralar (onlarca, yüzlərcə digər misralar) heç də sifarişlə yazılmayıb, heç də ideoloji təsirdən doğulmayıb. Deməli, sırf nihilist-solçu düşüncə və meyar İslam Səfərli kimi sovet dövründə yaşayan şairlərin adları üstünə kölgə sala bilməz.

Ölümündən çox-çox sonralar İslam Səfərlinin "Adsız zirvə" adlı şeirlər və poemalar kitabı çap olundu. Onun poetik yaradıcılığının müəyyən qismi əks olunub bu kitabda və bu kitab İ.Səfərlinin şair səciyyəsi barədə çox söz deyir. Bəli, burada "Sülhün səsi", "Partiyamı tərənnüm edirəm", "Mən gedirəm qurultaya", "Sovet" mehmanxanasında", "Leninçi mühərrirlərə", "Oktyabr şəfəqləri", "Kommunist" kimi partiyalı şeirlər də var. Niyə də olmayaydı? Axı, İslam Səfərli sovet dövründə yaşayırdı. Ancaq o kimabda İslam Səfərlinin bu cür tərənnümlərdən uzaq, dövrün, zamanın ab-havasından yox, öz ürəyindən, öz içindən qopan duyğuları əks etdirən şeirlər də çoxdur.

İ.Səfərlinin vəfat etdiyi ildə – 1974-cü ildə "Gənclik" nəşriyyatı tərəfindən çap edilən "Dan ulduzu, bir də mən..." şeirlər kitabında demək olar ki, "Sülhün səsi" şerindən başqa heç bir tərənnüm şerinə rast gəlməzsən. Və bu kitab İslam Səfərli barədə söylənilən bir ifadəni tam təsdiq edir: Nəğməkar şair.

Bizim gözəl xalq mahnılarımız var: "Ay bəri bax", "Süsən sünbül", "Almanı atdım xarala", "Gül açdı", "Sona bülbüllər" və s... Bu xalq mahnılarının yaşı bilinmir, ilk müəlliflərin kimlər olduğu da məlum deyil, amma yaşayır. Bir də var ayrı-ayrı şairlərin sözlərinə yazılmış mahnılar. Onlarında bir çoxu yaşayır. Füzulinin bir çox qəzəlləri, Nizaminin "Sənsiz"i, A.Səhhətin "Vətənimdir", S.Vurğunun "Azərbaycan" şeirləri yaşadığı kimi İslam Səfərlinin neçə-neçə mahnısı onun vəfatından sonra da yaşayır və onların bir çoxu əbədi yaşardır.

Bağçamıza gəldi bahar,
Yaşıl xalı sərdi bahar,
Gəl dedim, gəlmədin, yar.
Gəlmədin, yar.

Bu mahnını da bəlkə illər keçəndən sonra xalq mahnıları sırasına qatacaqlar.

İnsanların sağlamlığı keşiyində duran həkimlərə yeni mahnılar yazılır və yazılacaq, amma o mahnılar sırasında İslam Səfərlinin "Həkim qız"ı birinci olacaq.

Gülərüzlü həkim qız,
Ey gözləri bənövşə.
Qapımızdan keçəndə
Sarsılıram həmişə.

Söylə, intizarını
Nə vaxtadək çəkim, qız?
Oxuyuram sənincün
Bu nəğməni, həkim qız!

Hər səhər evdən çıxıb işə yollanırıq, bir az qayğılı, bir az qayğısız, həm şən, həm də qəmgin. Elə bil bu mahnı bizimlə birgə yol gedir.

Qayıdıb xoş güzərdən,
Günəş qalxır Xəzərdən.
Sevgilim keçən yerdən,
Bütün şəhər yeriyir,
Bakı, sabahın xeyir!

Nədir bu nəğmələri yaşadan? Hansı şeirdir?

O nəğmələrdə sözlər sanki adilikdən çıxır, poetik hüsn və təmtəraq qazanır, deyim tərzində bir şirinlik, axıcılıq, təbiilik bu nəğmələrin bəzəyidir. "Zərif gülüşlüm", "Dan ulduzu, bir də mən...", "Nə vaxta qaldı", "Bir ürək sındırmışam", "Zəriflik"... onlarla belə şeirlər lap yaranışdan nəğmə kimi bu dünyaya gəliblər.

Ancaq elə güman eləməyin ki, nəğmələrində olan bu şeriyyət – şirinlik, axıcılıq və poetik gözəllik təkcə elə adlarını çəkdiyim şeirlərə aiddir. Yox, bu poetik gözəlliklər onun əksər şeirlərinə də xasdır.

Qəlbimdə şaxta var, çöldə bahardır,
Ayrılıq saçımda gümüşü qardır.
Həsrət baxışların nə intizardır,
Yenə yar məhləsi yarsız qalıbdır.

Mən onu yaşatdım sözdə, şeirdə,
Güman yox üzünü görməyə bir də.
Onun son ləpiri düşdüyü yerdə
İslam kimi etibarsız qalıbdır.

Gözəl şeirdir, həm də gözəl bir nəğmə. Ancaq İ.Səfərlinin nəğmələri bir şeir kimi də gözəldir. Yəni bunları sırf mahnı mətni kimi alıb, təhlil eləmək doğru deyil.

Mən onu dan ulduzu,
Zərrin şəfəq sanırdım.
Kimə inanmasam da
Bir ona inanırdım.

...Qəbahətim böyükdür,
Ay ellər, dünən axşam
Bir ürək sındırmışam,
Bir könül sındırmışam.

İslam Səfərli qədim diyarımız Naxçıvanda dünyaya göz açıb. Yaradıcılığa çox erkən başlayıb – ilk şeiri "Ədəbiyyat qəzeti"ndə (1940) çap olunanda cəmi 17 yaşı vardı. Elə təzəcə ədəbi aləmdə tanınmışdı ki, müharibə başlandı. Onun kövrək qələmini süngü əvəz etdi. O, əsgər şineli geydi, 416-cı atıcı diviziyasında kəşfiyyatçı oldu, Şimali Qafqaz, Krım, Ukrayna, Pribaltika cəbhələrində döyüşdü. Ancaq onun şerə, sənətə marağı azalmadı. "Qızıl əsgər" və "Qırmızı bayraq" cəbhə qəzetlərində oçerk, məqalə və şeirlərini çap etdirdi. İllər keçəcək, müharibə mövzusu İslam Səfərlinin yaradıcılığında əsas mövzulardan birinə çevriləcək. "Onüçlər" kimi gözəl bir şeir, digər əsərlər yaranacaq.

...Müharibə bitdi və İslam Səfərli ilk, kövrək addımlarını atdığı ədəbi aləmə qayıtdı. Müharibədə igid bir kəşfiyyatçı kimi özünü sübut edən İ.Səfərlinin ədəbi aləmdə də tanınması və sevilməsi uzun çəkmədi. O, "Darülfünun" şeirlərini yazdı, bu silsilə ilə ədəbi ictimaiyyətdə həyatı gözəl duyan bir şair olduğunu sübut etdi. Mən burada onun dostu, mərhum yazıçımız Əlfi Qasımovun bir yazısına müraciət etmək istəyirəm: "İslam Səfərlinin tələbəlik illərində yazdığı uğurlu şeirlər, gənclərin böyük qayğıkeşi Səməd Vurğunun da diqqətini cəlb etmişdi. İndiki kimi yadımdadır, üçüncü kursda oxuyurduq. Böyük şair tələbələrə qonaq gəlmişdi. Onun yaradıcılığı haqqında ətraflı məruzə dinlənildi, çıxışlar oldu. Axırda söz Səməd Vurğuna verildi. O, xitabət kürsüsünə qartal kimi sinə gərib müasir poeziyamızın qarşısında duran vəzifələrdən danışdı. "Xalqın həyatını bütün dolğunluğu ilə əks etdirmək şerin əsas vəzifəsidir" – dedi. Xalq poeziyası qaynaqlarından uzaqlaşmaq, Füzuli, Sabir ənənələrinə xor baxmaq meyllərini pisləndi. Şeirdə sadəliyi ən böyük məziyyət hesab elədi. Şeir həvəskarlarını bayatılarımızdan öyrənməyə çağırdı. ...Söhbətinin bu yerində Səməd Vurğun nəyi isə xatırlayıb susdu. Zala göz gəzdirdi.

– Hanı o mənə oxşayan Qara İslam? – deyə zala müraciət elədi.

Salonda İslamla yanaşı əyləşmişdik. İslam ayağa qalxdı:

– Burdayam, Səməd müəllim, – dedi.

– Bəri gəl görüm.

İslam qabağa yeridi. Səməd Vurğun əli ilə işarə elədi ki, yuxarı qalxsın. İslam sıxıla-sıxıla yuxarı qalxdı. Səməd Vurğun dedi:

– Yazıçılar İttifaqında keçən "Gənclər günü"ndə bir şeir oxudun ha, indi oxuya bilərsənmi onu?

İslamın yaxşı bir xasiyyəti də bu idi ki, şeirlərinin əksərini əzbərdən bilir, həm də çox ehtirasla, hərarətlə şeir oxuyurdu.

– Oxuya bilərəm, – dedi.

Səməd Vurğun kənara çəkildi. İslam xitabət kürsüsünə qalxıb "Beşik başında" şerini şövqlə oxudu. Alqış səsləri salonu titrətdi.

Əlbəttə, bu fakt bir tərəfdən böyük sənətkarın ədəbi qüvvələrə qayğısının təzahürü idisə, digər tərəfdən İslam Səfərli poeziyasına verilən yüksək qiymət idi.

Ümumiyyətlə, İslam Səfərli yaradıcılığı həm öz qələm dostları olan yazıçıların, həm də tənqidçi-ədəbiyyatşünasların nəzərindən uzaq düşməmişdir. Bu yazıda həmin fikirlərin hamısına müraciət eləmək mümkün deyil. Ancaq eyni kitab – "Həyatın nəfəsi" barədə söylənilən iki fikrə üz tutacayıq.

Xalq şairi Məmməd Rahim İslam Səfərlinin yaradıcılığını yüksək qiymətləndirərək yazırdı: "İslam Səfərli müharibə illərində döyüşçü kimi kəşfiyyata gedib, hərbi ifadə ilə desək, "dil" gətirənlər sırasında olmuşdur. Göstərdiyi rəşadətlərə görə bir neçə orden və medallarla təltif olunan şair, cəbhə həyatını yaxşı bilir. Onun Vətən müharibəsindən danışan kiçik şeirlərində belə konkret lövhələr görürük:

Boş vaxtlarda şeir yazan,
Əldə qaşıq, dizdə qazan,
İştahayla xörək yeyən,
Tüfəng silən, nəğmə deyən,
Evlərindən məktub alan,
Saz götürən, qarmon çalan
Kimdir? Soruşsanız əgər
– Onüçlərdir, – deyərdilər.

Şeir həyatiliyi sevir. Realizm şerin canıdır. İslam Səfərli öz kitabında bu prinsipə əməl etməyə çalışmışdır".

Tənqidçi Əkbər Ağayev isə yazırdı:

"İslam Səfərlinin poeziyasında Xəzərin ləpələri pıçıldaşır, müasir kəndin və şəhərin müxtəlif təbiətli adamları tərənnüm olunur. Vətən də, onun təbiəti də İ.Səfərlinin tərənnümündə tam bir poeziyadır, incədir, xəfifdir, gözəldir.

Qırçın-qırçın göy ləpələr,
Nə xəfifdir, nə incədir,

Onu şərə çəkmək olmaz,
O ən zərif düşüncədir".

50-60-cı illərin poeziyasında İslam Səfərlinin də bir şair kimi öz yeri, öz mövqeyi vardı. O, öz şair adını və şəxsiyyətini şeirlərində tam ifadə etmişdi. Onun gözəl lirik şeirləri ilə yanaşı, "Sınaq gecəsi", "Yaralı nəğmə", "Birinci katib", "Dəfinə" və s. poemaları da olmuşdur. Ancaq onun poema yaradıcılığında böyük ustad Aşıq Ələsgərə həsr etdiyi poeması daha çox yadda qalacaq.

Onun yaradıcılığında, şübhəsiz ki, baş mövzu Azərbaycan idi. Bu mövzuda yazdığı şeirlərin bir çoxu, ola bilsin ki, indiki ədəbi meyar və ölçülərlə yanaşsaq, bir qədər zəif və solğun təsir bağışlasın, amma bütünlükdə bu şeirlərin hamısına xas olan bir cəhəti xüsusi vurğulamaq lazımdır – o da səmimiyyət idi. Şeirlərin birində o yazırdı:

"Bağrıma basmışam Azərbaycanı. Araz bir qolumdur – Kür bir qolumdur".

Sinən bir ağ gümüşdü, gümüşdü,
Gözüm hüsnünə düşdü, nə düşdü,
Sahilində işıqlar qızıldı,
Yel dəydi, göy köynəyin sızıldı,
Suların çin-çin oldu, Xəzərim,
Ləpən göyərçin oldu, Xəzərim.

Söylə görüm, ay dəniz, ay dəniz,
Çimibmi göy sinəndə Ay, dəniz?
Ulduzlar xalınmıdır gecələr,
Dalğalar yalınmıdır gecələr?
Saf qoynuna düşübdür güzərim,
Xəzərim, ay Xəzərim, Xəzərim.

Bəli, o, Xəzər haqqında ehtirassız yaza bilmirdi. Çünki Xəzəri sevirdi, ona gözəllik tablosu kimi baxırdı. Bu vurğunluğu biz onun doğulub boya-başa çatdığı Naxçıvana həsr etdiyi şeirlərində də görürük.

"Ey axarlı, ey baxarlı, ey gülzarlı Naxçıvanım" deyən şair "İki Culfa", "Əbədiyyət nəğməsi", "Araz burulub keçir", "Qızlar bulağı", "Tanış gözlər", "Gəlmişəm" şeirlərində Naxçıvan torpağının gözəlliklərini poeziyaya gətirirdi.

Bulaqların bir səmtədir axarı,
"Salvartı"nın xoş görünür baxarı.
Biçənəkdən at səyirdib yuxarı,

Yalmanına yata-yata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

Dağ cığırı, hər tərəfin duman, çən,
Boz qayadan cüyür ürkdü qəflətən,
Tüfəngini sinəm üstə basıb mən,
Arxasınca ata-ata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

Vüqarlıdır zirvələrin, daşların,
Üzü gülür qayaların, daşların,
Mən İslamam, öz səsimi quşların
Nəğməsinə qata-qata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

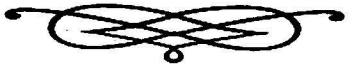
İslam Səfərli ədəbiyyat tariximizdə həm də bir dramaturq kimi anılır. Bəlkə də çox şair və nasir dram əsəriylə tanınmır, onları ancaq şair və nasir kimi yad edirlər. Lakin İslam Səfərlinin elə bircə "Göz həkimi" pyesi kifayətdir deyək ki, o, həm də dramaturq kimi yaşayacaq. Bu əsər əllinci illərin ortalarında qələmə alınmışdı və səhnəyə vəsiqə alandan sonra uzun müddət bizim teatrların repertuarında özünə yer tutdu. "Göz həkimi" pyesi göstərdi ki, İslam Səfərli – lirik duyğular şairi həm də həyatda, onu əhatə edən mühitdə baş verən hadisələrə dramatik məqamlardan da yanaşa bilir.

İslam Səfərli həyatdan çox erkən getdi. Amma bu işıqlı dünyada öz izini qoydu – bir şair kimi də, insan kimi də. Onun bu müsraları bir daha təsdiq edir ki, şairlər ölmür, onların ölümü cismanidir, mənəvi həyatlarısa həmişə davam edir:

Günlər keçir birəm-birəm,
Bir uğurlu yol gedirəm.
Yurdumuzu vəsf edirəm
Əldə qələm, dizdə varaq,
Mənə qalan bu olacaq.

Vaqif Yusifli

Şeirlər

SƏNƏ QURBAN CANIM, AZƏRBAYCANIM!

Torpağın ətrini sinəmə çəkdim,
dodağım gül açdı,
ürəyim çiçək.
Xəzər sahilində bir çinar əkdim,
söyüdlər nazlandı
gülümsəyərək.
Dəniz mahnısını oxudu sanki,
ətəyi ləpəli,
qırçınlı Bakı...
Kükrədi ilhamım, qaynadı qanım,
Sənə qurban canım, Azərbaycanım!

Ağ bir şərid kimi uzanıb gedir,
dumanlı, çiskinli,
günəşli yollar,
Bəzisi həyatdan usanıb gedir,
mənimsə yollarda
hekayətim var.
El özü qoruyar axarlı şeri,
dağlar quzey qarı
sərində saxlar.
Bağrıma basmasam hər qarış yeri,
torpaq öz sirrini
dərində saxlar.
Aç söylə, qoy bir də alışım, yanım,
Sənə qurban canım, Azərbaycanım!

Meyvəli bağçalar, bəhərli çöllər,
cllərə can verib,
min şərbət dadır.
Axarlı çaylaqlar, səfalı göllər,
gümüş şəlalələr
bu torpaqdadır.
Hərdən düşüncələr sarır insanı,
çayüstü körpülər
asma yolumdur.
Bağrıma basmışam Azərbaycanı
Araz bir qolumdur!
Kür bir qolumdur!
Əlvan naxışlısan, doğma məkanım,
Sənə qurban canım, Azərbaycanım!

Bu necə mənadır, bu necə hikmət,
deyirlər ağlayır
bulağın gözü.
Danışır təbiət-şair təbiət,
qovağın dili var,
çinarın sözü.
Mənim də boş yerə sözüm olmayıb,
qəlbinə dəymədim
əsla bir kəsin.
Özgə torpağında gözüm olmayıb,
ana torpağıma
göz dikilməsin!
Əmr et! Keşiyində mətin dayanım,
Sənə qurban canım, Azərbaycanım!

ODLAR VƏTƏNİ

Könlümün tərlanı qalxmış cövlana,
Çıxmışam qoynunda yenə seyrana,
Eşqin cansızı da gətirir cana
Sevda beşiyində bəslədin məni,
Ey odlar vətəni, odlar vətəni!..

Əsir xəfif-xəfif səhər mehləri,
Atır rübəndini qızıl dan yeri.
Sən yar gülşənisən, mən eşq şairi
Şirin laylalarla gəl, oxşa məni,
Ey odlar vətəni, odlar vətəni!..

Tərlan səhərlərdə doğulmuşam mən,
Nəcib məhəbbətdən yoğrulmuşam mən,
Cilvəli tovuzam, azad quşam mən,
Uçurt, ərşə qaldır şahintək məni,
Ey odlar vətəni, odlar vətəni!..

Vurğunu olmuşam səmimiyyətin,
Zərif rübabıyam pak ülviyyətin,
Sən ey qadir ana, bu xoş niyyətin
Qurub-yaratmağa çağırır məni,
Ey odlar vətəni, odlar vətəni!..

Çəkdim keşiyini fırtınalarda,
Fəlakət önündə, ölümdə, darda,
Döndüm pak qoynuna bir ilk baharda
Eşit, candan artıq sevirəm səni,
Ey odlar vətəni, odlar vətəni!..

VƏTƏNİM VAR

Bakı – şəhərim mənim,
Xəzər – bulağım mənim.
Dağlar – hünərim mənim,
Günəş bayrağım mənim,
Dünyada nə qəmim var.

Yaşaram arzularda,
Bu nazəndə baharda.
Nə çovğunda, nə qarda
Qərq olmaram sularda,
Nəğmədən yelkənim var.

Yer üzündə biz gərək
Ömr edib, dövran sürək.
Hələ cavandır ürək...
Azərbaycan eli tək
Əbədi gülşənim var.

Doğma Azərbaycanım,
Sənsən mənim həyanım.
Al şəfəqə boyanım
Keşiyində dayanım,
Dayanım, Vətənim var!

AZƏRBAYCANIM

Əziz vətənim,
sevdalı diyar,
Ana qoynunda
oldum bəxtiyar.
Mingəçevirim
nurlu çələngdir.
Doğma Bakımız
şərqdə nəhəngdir.
Kürüm-Arazım
qoşa çayımdır,
Azərbaycanım
günüm-ayımdır.
Muğandan keçib,
Mili dolaşdım,
Şirvan boyunca
eli dolaşdım.
Mənə Naxçıvan –
buyur, gəl – dedi,
Gözəl Qarabağ
şərqilər dedi.
Kürüm – Arazım
qoşa çayımdır,

AZ -235314.

Azərbaycanım
günüm-ayımdır.
Şəki yolları
dolaybadolay,
Quba bağları
yurdumuza pay.
Gəl, yaylaq gözəl,
gəl, aran gözəl,
Astara qəşəng,
Lənkəran gözəl.
Kürüm-Arazım
Qoşa çayımdır,
Azərbaycanım
günüm-ayımdır.
Xəzərə bax bir
gümüş aynadır,
Sumqayıt yenə
polad qaynadır.
Paytaxtım mənim,
ay baxtım mənim,
Sən nə gözəlsən
doğma vətənim.
Kürüm-Arazım
qoşa çayımdır,
Azərbaycanım
günüm-ayımdır.

BAKI
BİR BAKIDIR Kİ...

Yığıb son qüvvəsini,
Gecə əriyib gedir.
Hər tərəfə uzanan,
Öz qara tellərini
Əlindəki yumağa
Sanki səriyib gedir...

Toranlıqlar içindən,
Dan yeri uçub gəlir
Tənha qağayı kimi
Dalğalar qalxıb-enir,
Yarını yola salan
Bir qızın əlindəki
İpək kəlağayı kimi.

Bakı, gur səsli Bakı,
Sərt küləklər şəhəri,
Oyadır yavaş-yavaş,
Yuxusundan səhəri.

Qapılar açıldıqca,
Çoxalır bir-bir
Bakı fəhlələrinin
Sübh ikən qar üstünə
saldığı ləpir.
Bu ləpirlər uzanır
Düz tramvay xəttinə.
Fabriklərə, zavoda
Buruq səltənətinə...
Qara şəhər sabahı
Qarşılayır üzüağ,
Zəfərdən verir soraq!

Qaynarsan gənclik kimi,
Sevimli, gözəl Bakım!
İnqilablar şəhəri,
Ey beynəlmiləl Bakım!
Əriyir hər yerdə qar.
Çünki yaz nəfəslidir,
İndi bizim insanlar.

Abşeronun gözündən,
Minlərlə ulduz-ulduz
buruqlar baxır.

Abşeronun qəlbindən,
Göz ilə görünməyən
Daşqın nəhrlər axır.
O qızıl nəhrlərin
Hər damlası nurludur.
O sonsuz nəhrlərin
Yanında böyük Xəzər
Sanki bir ovuc sudur.

Mən bu Bakı neftinin
Kuybışevdə hər axşam,
Qüdrətinə baxmışam.
Addımlayan maşınlar
Gəzdikcə kanal boyu
Türkmənistan düzünü, –
Mən, bax, orda duymuşam,
Qızıl Bakı neftinin
Şərə sığmaz gücünü.

Bakı bir Bakıdır ki,
Mehriban sinəsində
Ömür sürmək gözəldir.
Bakı bir Bakıdır ki,
Onun günəşə baxan
Aynabəndi Xəzərdir

Yaşıl şam meşələri
Park üstündən uzanır,
Boz təpəli Bayıladək.
Dəniz buruqlarını
Yarıb keçən küləklər
Səslənir bir layla tək.

Deyirəm nə olaydı
Bu şerim çağlayaydı
Qəlbimin qanı kimi.
Sabir bağçasındakı
İşıq fantanı kimi.

Deyirəm nə olaydı,
Bir ağ göyərçin olub,
Qanadımı açaydım.
Günəşli paytaxtımın,
Buludsuz göylərində
İftixarla uçaydım.

Bakı, Bakı, can Bakı!
Düşməninə qəzəbli,
Dosta mehriban Bakı!

Bəzən bir rəssam olub,
Səni yaratmaq üçün
Fırçama rəng gəzirəm.
Bəzən də şair kimi,
Şerin köhnə vəzinə
Yeni ahəng gəzirəm.

Sıx buruqlar meşəsi
Dövrəyə almış səni
Böyük sülh alayı tək.
Şerimi bəzəyirsən,
Qucağında görünən
Hökumət sarayı tək.
Bakı –
Nərimanov küçəsilə
Mən fərəhlə gedirəm.
– Bakılıyam! – dedikcə,
Bu adla fəxr edirəm.
Bakı –
Azərbaycan prospekti
Gündəlik iş yolumdur.
Bu yol adi yol deyil,
Bir yüksəliş yolumdur!

Mən bu yolda ilk dəfə
İstiqlalın əlini
Sıxacağam fərəhlə.

Yurdumun çağrışından
Hər zaman qalib kimi
Çıxacağam fərəhlə.

Gündüz sovuşub gedir,
Düşür axşam ayazı;
Çiçək kimi yağan qar
Yada salır ilk yazı.
Çünki Bakı qışının
Gözəlliyi başqadır.
Təbiətin hər fəsli
Burdakı insanları
Şən, bəxtiyar yaşadır.

Sahil boyu işıqlar,
Dənizin sinəsində
Gülür silsilə kimi,
Qoca Nargin görünür
Mavi göz içindəki
Qara bir gilə kimi.

Paytaxtımın gecəsi
Yolum kimi nurludur;
Sinəsi işıq verən
Ulduzlarla doludur.
Bakı bir Bakıdır ki,
Onun ana qoynunda
Neçə millət birləşib.
Bakı bir Bakıdır ki,
Beş gün onu görməsən
Qayıdanda şaşırıb,
Yeni evlər, binalar,
Meydançalar içində
Ünvanını gəzərsən.

Bakı bir Bakıdır ki,
Onun işıqlarıyla
Neçə torpaq, neçə yer,
Neçə ölkə bəzərsən.

Şərimi bayraq kimi
Sahilinə sancaraq
Keşiyində durmuşam;
Əsrlərcə insanı
Özünə qul eyləyən
Təbiəti yormuşam.

Bakı öz qatarını
Gələcəyə doğru sürür.
Bu işıq qatarını
Min Bakı oğlu sürür.
Bakı oğlu dedim mən –
Bu adi söz deyildir.

Bu odlar ölkəsinin
Qəlbi bahar oğludur.

Bakı dedim –
xalqımın
ötən ağır illəri
lövhə-lövhə göründü.

Bakı dedim –
hər tərəf
Al şəfəqə büründü.
Bakı dedim –
ömrümün
Sirdaşını düşündüm.
Bakı dedim –
min zəfər
qazandıq iş başında.
Bakı dedim –
bir anda
ellərin sədaqəti
Durdu mənim qarşımda.
Ey dost, sual eləsən:
– Tərənnüm eylədiyin

Bu duyğular də, nədir?
Cavab verərəm ki, mən,
Bu müdrik xalqımızın
Ölməz əməllərindən,
Paytaxtımda yaranmış
Kiçik bir nişanədir!..

SƏHƏR

Baxıb sübhün gül üzünə,
Durub çıxdım mil düzünə.
Gördüm çöllər nemətlidir.
– Var ol! – dedim şən Vətənə.
Yurdum dedi: – Bu təntənə
Övladımın qüdrətidir.

Günəş zərli çələng hördü.
Şair könlüm onu gördü,
Qalxdı bir söz desin ona,
Günəş bu vaxt gülə-gülə
Cavab verdi şadlıq ilə:
– Bu töhfəmdir el oğluna!..

Gəzdim vətən gülzarını,
Öpüb gülün rüxsarını,
Dedim: – Sənə vurulmuşam.
Gül dedi ki: – Şair oğlan,
Sənə bu şeh damlasından
Bir piyalə doldurmuşam!..

Hara baxdım, əmək coşdu,
Fərəhlənib ürək coşdu.
Dedim: – Alqış el adına!
Gümüş donlu, gen tarlalar
Dedi: – Ölməz eşqimiz var,
Azərbaycan övladına!..

QAYĞI

Üzümü söykəyib öpdüm torpağı,
mənə şoran yerdə
bənövşə verdi.
Gur bir kəhriz atıb, suvardım bağı,
qolunu çətir tək
üstümə gərdi.
Təzə kanal çəkdim Muğan düzünə,
şəklimi əks etdi
ayna suyunda.
Nur verdim nişanlı gəncin gözünə,
Toybəyi seçildim
Onun toyunda.
Səhər sürüləri düzə hayladım,
Yaşıl biçənəklər
Üzümə güldü.
Torpağa can verib, qida payladım,
Ovcuma min dürlü
Bəhər töküldü.
Əməkçi qızların şəninə yazdım,
Heç kəs bilmədi ki,
Yazan kim oldu.
Axşam həmin kəndin içində azdım,
O qızlar ən yaxın
Bələdçim oldu.
Fəzalar dolaşıb Ayı fəth etdim,
O, qızıl gerbimi
Döşündən asdı...
Nakam bir ananın evinə getdim,
Məni oğul kimi
Bağrına basdı.
Ey torpaq üstündə ömür sürən kəs,
Qulaq as qəlbimdən
Gələn bu səsə:
Həyatda heç kimsə sənə can deməz,
Səndən zərrə qədər
Qayğı görməsə!

ZİRVƏ YOLU

Tapdalama yolları,
Yollarda az iz qalar.
Təzə cığır aç barı,
El üçün əziz qalar.

Dərələrə enincə,
Sal qayada dur uca...
Danış incə, din incə,
Su kimi ax – duruca.

Hərə açıb bir cığır,
Hərə bir ahəngdədir.
Qızlar çöldən gül yığır,
Hərəsi bir rəngdədir.

Başqa bir yola uysan,
Sıldırımdan aşarsan.
Özün özünü duysan,
Sevgi kimi yaşarsan.

Lazım qəlsə, çəkinmə,
Tikanlıqla yeri sən,
Təzə sözlü olarsan
Öz izinlə yerisən.

Bir cığır açsın hərə,
Şaxlıdır şerin qolu.
İnsanı zirvələrə
Qaldırır zirvə yolu...

ÇİÇƏK TƏRANƏSİ

Verib qaranquşa xoş gülüşünü,
Yazın nəfəsini torpaqdan soruş.
Bahar bayramının ilk gəlişini,
Çiçəkdən xəbər al,

Yarpaqdan soruş.
İncə qədəm basıb, çıx yaşıl döşə,
Bahara bəxş elə əhdi, ilqarı.
Dəlib quzey qarı sısqa bənövşə,
Boynunu bükəndə
Görəydin barı.
Görəydin gədikdən sular daşanda,
Uçrumdan buz qopub çaya düşəndə.
Ağ durna dalğalar qaqqıldaşanda
Əks səda verib,
Dağ gülüşəndə.
Dalıb təbiətin şeriyyətinə,
Bir mahnı deyəydin bahar eşqinə.
Bahar təzə sözlü şairə bənzər,
Onun hər lövhədə bir incisi var.
Yazı saf qoynuna alanda Xəzər,
Zümrüd paltarını
Geyir dalğalar.
Baxıb nur çələngli şəhərə sanki,
Qəlbimdən süzülən nəğməni yaydım:
– Bakının aypara sahilindəki
Məcnun söyüdlərə tel darayaydım.
Yamaca tül kimi səpilən çən,
Sinəmə çəkmişəm dağ nanəsini.
Ayna bulaqlardan eşitmişəm mən,
Əlvan çiçəklərin
Təranəsini...
"Şehdərən" çiçəyi sırğa taxanda,
Bərq vurub öyünür o, bütün yayı.
"İstisu", oxuyur sənin yaxanda
Buxağı mixəkli
Dağ torağayı.
Var ol, döşü güllü, zirvəsi qarlı,
Mənim ana yurdum, doğma məkanım.
Ətəyi bəhərli, başı vüqarlı,
Ürəyi baharlı
Azərbaycanım!..

HECA VƏZNLİYƏM MƏN...

Musiqi kimi incə,
Zərif bir bəstədir söz.
Nə vəzndə – hecada,
Nə də sərbəstdədir söz,
Layla sevən körpətək
Qulağı səsdədir söz.
Azərbaycan şeritək
Qoca vəznliyəm mən;
Minbir bulaq axarlı
Heca vəznliyəm mən!

Vaqifin, Ələsgərin,
Hər sözü el malıdır.
Füzuli, Sabir kimi
Vurğun da qalmalıdır!
Vəznim qarlı dağımdır –
Gümüşdən çalmalıdır.
Azərbaycan şeritək
Qoca vəznliyəm mən;
Minbir bulaq axarlı...
Heca vəznliyəm mən!

Xalqa mehriban olan,
Hər obaya yovuşan.
Sözü dumanlı deyən
Bir çən olub sovuşar.
Eli sevən sənətkar
Eldən-elə qovuşar.
Azərbaycan şeritək
Qoca vəznliyəm mən.
Minbir bulaq axarlı
Heca vəznliyəm mən!

Xəzərimin dalğası
Holaylıdır, cəngidir,
Şerim Azərbaycanın

Dilinin ahəngidir.
Zəif şeir əsrimin
Sürətini ləngidir.
Azərbaycan şeritək
Qoca vəznliyəm mən.
Minbir bulaq axarlı
Heca vəznliyəm mən!

Süni gəzib dolansan
Evdə də, konarda da.
Bu el-oba oxşadar
Səni gəlməyə, yada.
Vətən üçün, xalq üçün
Söz qalacaq dünyada.
Azərbaycan şeritək
Qoca vəznliyəm mən.
Minbir bulaq axarlı
Heca vəznliyəm mən!

Yüz illərdir yaşayır
Qurbani, Yanıq Kərəm.
Bu yollarda əzəldən
Mən də yanar ülkərəm.
Dil bilməyən şairi
Mən yeddi qat bükərəm.
Azərbaycan şeritək
Qoca vəznliyəm mən;
Minbir bulaq axarlı
Heca vəznliyəm mən!

ƏBƏDİ BEŞİK

Babamızın
kölgəli
çətri bu torpaqdadır,
Qəbri bu torpaqdadır.

Nənəmizin
gül kimi
Ətri bu torpaqdadır.
Qəbri bu torpaqdadır.
El qədrini bilənin,
Qədri bu torpaqdadır,
Qəbri bu torpaqdadır.

Mən də qızıl şahinəm,
Aranlıyam, dağlıyam!
Ulu əcdadım kimi
Torpağıma bağlıyam.

O, olum beşiyimdir,
O, ölüm beşiyimdir!...

QƏDİM ŞƏHƏRİM

Yenə yolum düşdü Gəncəbasara,
Meh əsdi, güllərin dodağı qaçdı.
Bu yer söz mülkünü alıb hasara,
"Xəmsə"ni, qürurla önümdə açdı.
Göy kaşı gümbəzlər, boz minarələr,
Kərpici xınalı qalın divarlar,
Hər saray ölməyən canlı bir əsər
Burda Məhsətinin söz incisi var.
İncəlik həmişə incədə qalır,
Tarix də qocalıb Gəncədə qalır.

* * *

Baxıram, aranlı-yaylaqlı şəhər
Gah düzə çağırır, gah dağa məni.
Qəlbimdə çırpınan bu döyüntülər
Elə bil səsləyir uçmağa məni.
Qoşqara qalxımmı, dəli Qoşqara,
Yolum "Xaçbulağa" düşsünmü bir də?

Mən sadiq şairəm əhdə, ilqara,
Gəzirəm Ələsgər gəzdiyi yerdə.
Gözüm min qızılı qönçədə qalır,
İlhamım yurd salıb Gəncədə qalır.

Hacıkənd yolları burum-burumdur,
Hər dolay başında bir ocaq yanır.
Meşələr çətrimdir, dağ qürurumdur,
Burda qanad çalıb xəyal dayanır.
Ellər tunc zirvəyə qartal deyibdir,
Bu yerin Kəpəz tək bir qartalı var.
Bir şair Göygölə maral deyibdir,
İndi Göygölümün öz maralı var.
Bu eşq qocaya da, gəncə də qalır,
Gözəllik çələngi Gəncədə qalır...

* * *

Şəhərə qayıtdım çoxaldı dərdim,
Min işıq karvanı qəlbimə axdı.
Bakım olmasaydı, qalxıb deyərdim:
– Gəncədir yurdumun qədim paytaxtı!
Məni qınamasın sevimli dostlar,
Şairəm, şerimin söz meydanıdır.
Bu yerdə Əcəmi naxışları var,
Bura göy çinarlar xiyabanıdır,
Çünki sənət evi Gəncədə qalır.
Nizami Gəncəvi Gəncədə qalır.

BAYRAM TÖHFƏSİ

Nəcib, düşüncəli bir bəstəkar qız,
Piano önündə oturmuş yalqız.
Şirmayı dillərdə gəzdirdikcə əl,
Bir mahnı yaradır incə, şən, gözəl.
Bax bu da xoş günə – bayram gününə,

Qurbanı olduğum vətən mülkünə
Bayram töhfəsidir,
Sevinc səsidir.
Başqa bir aynabənd otaqda da bax,
Bir şair oturmuş fikrə dalaraq.
Onun qələmindən süzülür inci,
O ağ vərəqlərə düzülür inci.
O duyub düşünür, sevinib gülür,
Sanki gözlərindən sevda tökülür,
Bax bu da xoş günə – bayram gününə,
Qurbanı olduğum vətən mülkünə
Bayram töhfəsidir,
Sevinc səsidir.
O yanda, Boz Dağın ətəklərində,
Uca bir qayanın sərin yerində
Mahir bir mühəndis kəşf edir yenə,
Torpağın ən bakir sirrlərini,
Bizə şəfa verən bayram şəninə
Qurtarır fərəhlə öz əsərini...
Bax bu da xoş günə – bayram gününə,
Qurbanı olduğum vətən mülkünə
Bayram töhfəsidir,
Sevinc səsidir!..
Şubay buruqlara qüvvət, can verən
Bir buruq ustası odur səhərdən
Yerin qatlarından çəkir qara qan.

Bir azdan parlayıb yenə qızıl dan,
Qəlbləri oxşayan minbir rəng görüb,
Qızıl şəfəqlərdən bir çələng hörüb.
Qoyur mərd başına qəhrəmanların,
İdraklı, hünərli bu insanların.
Bax bu da xoş günə – bayram gününə,
Qurbanı olduğum vətən mülkünə
Bayram töhfəsidir,
Sevinc səsidir.
Ey könül, bu həyat, bu nurlu sabah

Sənə də bəxş etmiş ilham sazını,
Tərənnüm eylə sən coşub bir daha
Qoy ellər dinləsin xoş avazını!
Bax bu da xoş günə – bayram gününə,
Qurbanı olduğum vətən mülkünə
Bayram töhfəsidir,
Sevinc səsidir.

ÜÇÜNCÜ HƏRB İSTƏMİRİK!

I

İlkin cahan vuruşunda,
Yağılara olub qənim,
Atam mənim
Hərbə getdi.
Suvarilər yürüşündə
Şərqə getdi,
Qərbə getdi...
Nə qəbrini, ünvanını,
Nə öldüyü yeri bilidim.
Ürəyimdə qəm karvanı,
Kəsik gülüb,
Ağır dindim...
Sonbeşikdim, ilk çağaydım,
Bir tupurca qağayıydım,
Anam tutub ər yasını,
Belə dedi laylasını:
– Qəm oduna tutulmuşuq
Biz poladıq,
Biz dəmirik!
Birincidən sovuşmuşuq,
İkinci
Hərb
İstəmirik!
İstəmirik!

II

İllər keçdi...
Oğul oldum,
Atam kimi yaşa doldum.
Qulağında
Sərkərdəmin hər öyüdü,
Məğrur nəslim mərd böyüdü.
Topdağıtmaz bir səngərdim,
Faşistlərə sinə gərdim,
Şığıdım mərd suvaritək...
Yavan arpa çörəyitək
Mən qovrulub sacda qaldım.
Tox da qaldım,
Aç da qaldım.
Qılınc çəkib çətinliyə,
Anam qara bağlamadı,
Özüm gördüm, ağlamadı.
Dedi: – oğul,
Yenə qəmə tutuşmuşuq,
Biz poladıq,
Biz dəmirik.
İkincidən sovuşmuşuq,
Üçüncü
Hərb
İstəmirik!
İstəmirik!

III

Saclarımda gümüş tozu...
Masam üstə,
İki hərbdə yazı-pozu...
O günlərdən
Ürəklərdə xal qalıbdır.
Gözümüzdə, –
Həsrət adlı yol qalıbdır –
O yol gedib oğullarla...
Bir də görən o yollarla
Dönəcəkmi Novruz dayı,

Qohum,
Qardaş,
Əmi,
Dayı?...
Ürəyimə olub qənim,
Həsrət məni didə bilər.
Əsgər yaşlı oğlum mənim,
Gedə bilər!..
Gedə bilər!..
Nişanlı qız,
Durub yalqız
Eşitməsin top səsini.
Qoy analar,
Qoy atalar,
Yaysın qəzəb nəğməsini:
– Birincidə
Ağır həyat sürmüşük biz.
– İkincidə
Min bir dəhşət görmüşük biz.
Biz palıdıq,
İndi daha tunc olmuşuq,
Biz poladıq
Üçüncü
Hərb
İstəmirik!..
İstəmirik!

TANIŞ GÖZLƏR

Şəhəri aramla gəzirəm yenə,
Qəlbimdə həyatın zövqü, nəşəsi.
Dünyada hər yerdən xoş gəlir mənə
Bu Şərqin qapısı, Şərqin guşəsi.

Baxıram gözlərə, tanış gözlərə,
Dönüb zənd salıram azı yüz kərə.
Birisi xəyala daldırır məni,
Anıb düşünürəm uzaq cəbhəni.

Hərdən fişəng yanır, dinir avtomat,
Dayanmış üz-üzə ölümlə həyat.
Alıb şəhidlərin intiqamını,
Yarırıq düşmənin istehkamını.
Çatıb son mənzilə, görüşürük biz.
Sevincdən yaşarır kipriklərimiz.
Yaddan çıxmışdısa indi o düzlər,
Düzlər o düzlərdir, gözlər o gözlər...

Baxıram gözlərə, tanış gözlərə,
Söz qoşum onlara azı yüz kərə.
O gözlər göl kimi durudur yenə,
O gözlər gözümün nurudur yenə.
O gözlər açılsa, güllər naz satar,
O gözlər yumulsa, kainat yatar.
O gözlər ömrümün gülən yazıdır,
O gözlər eşqimin ilk aynasıdır.
Bir vaxt bu aynada özümü gördüm,
O gözlər içində gözümü gördüm.

* * *

Gəlib salam verib görüşür, hərə,
Baxıram gözlərə, tanış gözlərə.
Birində yamyaşıl tarlalar gülür,
Meyvəli baxçalar əlvan görünür.
Birində göylərə qalxır binalar,
Üz-üzə, göz-gözə baxır binalar.
Birinə elə bil bulaqlar dolur,
Ləpəsiz, dalğasız mavi göl olur.
Birində dil açıb gülür körpələr,
Birisi ulduzdur, birisi ülkər.
Bütün bu gözlərdə həyat var deyə,
Məftun kəsilirəm hər gözəlliyə.
Bu vaxt ürəyimdən gəlir bir xəbər:
– Bəsdir, ey şairim, susma bu qədər!
Hər nə var qəlbində danış gözlərə,
Bu tanış gözlərə, tanış gözlərə!

RÜBABIYAM ÜLVİYYƏTİN

Könlümün tərlanı qalxmış cövlana,
Çıxmışam qoynunda yenə seyrana.
Eşqin cansızı da gətirir cana,
Sevda beşiyində bəslədin məni,
Ey odlar Vətəni, odlar Vətəni!

* * *

Əsir xəfif-xəfif səhər mehləri,
Atır rübəndini qızıl dan yeri,
Sən yar gülşənisən, mən eşq şairi,
Şirin laylalarla gəl oxşa məni,
Ey odlar Vətəni, odlar Vətəni!

* * *

Tərlan səhərlərdə doğulmuşam mən,
Nəcib məhəbbətdən yoğrulmuşam mən,
Cilvəli tovuzam, azad quşam mən,
Uçurt, ərşə qaldır şahin tək məni,
Ey odlar Vətəni, odlar Vətəni!

* * *

Vurğunu olmuşam səmimiyyətin,
Zərif rübabıyam pak ülviyyətin,
Sən ey qadir ana, bu xoş niyyətin
Qurub yaratmağa çağırın məni,
Ey odlar Vətəni, odlar Vətəni!

* * *

Çəkdim keşiyini fırtınalarda,
Fəlakət önündə, ölümdə, darda
Döndüm pak qoynuna bir ilk baharda,
Eşit, candan artıq sevirəm səni,
Ey odlar Vətəni, odlar Vətəni!

Mənim adi günlərim

KİM Kİ, ÜRƏYİNƏ ARXALANMASA

Zərli albomunu açıb təbiət,
Göstərir ecazkar lövhələrini.
Bu zaman hiss edib bir yeni qüvvət,
Açaraq könlümün can dəftərini.
Dalıram xilqətin dilbər seyrinə,
Lakin yurdumuzun gözəlliyinə
Çatmayır şerimin rəngi, boyası.
Deyirəm: – Çətindir şeir dünyası.
Tərk et mənliyimi, ey ilham pərim.
Gəzmə şeir – sənət gülzarında sən.
Boş yerə axmasın qoy alın tərim,
Başqa bir yol seçim bu dünyada mən.
Ürəyim dil açıb deyir: – Qulaq as!
Sən mənə bağlısan, gəl batma yasa.
Bil ki, o adamdan sənətkar olmaz,
Əgər ürəyinə arxalanmasa.

MƏNİM ADİ GÜNLƏRİM

Siz ey adi günlərim,
Tərk etdikcə məni siz,
Ötənlərə baxıram,
Axıram, hey axıram.
Mavi gözlər bir dəniz.
Deyirəm ləpələrin

Zərif yelpinci olam.
Bələkə tutqun bir qəlbin
Adi sevinci olam.
Bunsuz söylə, kiməm mən?
Hökmü yürügül, vəzni yox,
Adi bir hakiməm mən.

Mənim adi günlərim.
Ey təzadlı günlərim.
Ey adsız,
Ey qanadsız,
Ey qanadlı günlərim.
Dalğadan baş qaldırır,
Qaya ucalmaq üçün.
Süni ucalmaq hissi
Mənə heç yaraşmayır.
Zirvələr baş qaldırır,
Aya ucalmaq üçün.
Yöndəmsiz ucalandan
Xalqıma kar aşmayır.
Mənim adi günlərim,
Sizə qurban kəsim mən.
Siz kişi günlərsiniz,
Üstünüzdə əsim mən.
Əsim mən yarpaq kimi,

Tökülüm mərdanə mən.
Dostların ürəyində
Qoy olum durdanə mən.
Siz bəzən hafizəmdə,
Qarışıq günlərsiniz.
Bəzən şıltaq, rəhmli,
Barışıq günlərsiniz.
Mənim adi günlərim,
Ey şəfəqli günlərim.
Bir-birinə bənzəməz,
Siz ey fərqli günlərim,

Siz sükutun,
Mən sözün
Ayrıcında üşürəm.
Söz xəmirim yoğrulmasa,
El saçından üşürəm.
Gür işıqda sönərəm.
Bir zülmətə dönərəm,
Yox olaram, itərəm...
Düşmənlərim gülməsin,
Məni aciz bilməsin,
Yenə də baş qaldırıb
Torpağımda bitərəm...
Açaram çiçək kimi,
Vuraram ürək kimi.
Sükutla yoxdur aram,
Döyünərəm, susmaram.
Mənim adi günlərim,
Um-küsülü,
Bükülü,
Ey açılı günlərim.
Ey dadlı,
Ey nabatlı,
Ey acılı günlərim.
Siz asta getsəniz də,
Ömrümdən düşürsünüz.

Gəlin can otağıma,
Yel dəyər üşürsünüz.
Elə günlər olub ki,
Hamıdan seçilmişəm,
Elə vaxtlar olub ki,
Sizi boş keçirmişəm,
Utanmışam əqrəblər
On ikiyə çatanda.
Qızarmışam, ilhamım
Gül yastıqda yatanda...

Mənim adi günlərim.
Dili bütöv günlərim.
Həlim,
Qaba,
Mehriban,
Hərdən köntöy günlərim.
Ey toylu,
Yaslı,
Qəmli,
Üzəgülər, sitəmli,
Qeyri-adi günlərim;
Siz mənə əzizsiniz.
Ey təzadlı günlərim,
Mənim adi günlərim...

SƏNİ

Durna qatarıdır, uçan arzular,
Sevdalı qəlbimdə bir nisgilim var.
– Duyardım saçının ətrini ey yar,
Min gülzar içindən seçərdim səni.

Aşiqəm məhəbbət təranəsinə,
Qulaq as könlümün incə səsinə.
– Əgər süzülsəydin eşq badəsinə,
Şirin şərbət kimi içərdim səni.

Gündüzlər günəşdim, gecələr aydım,
Ulduzlu göylərə nəğməmi yaydım.
Vüsal çəmənində alaq olsaydın,
Hicran orağıyla biçərdim səni.

SƏNSİZ

Sol döşüm üstündə yatdım bu gecə,
Ürəyim dil açıb, dedi gizlicə:
– Mən səni yaşadıb, mən səni duydum,
Mən sənin yolunda ömrümü qoydum.

Dedim: – Dinlə könül, mən də bir siməm,
Dostluğa mətinəm, sevgiyə yaram.
Sənsiz bu dünyada, heçəm, heç kiməm,
Ürəkdən yaradan bir sənətkaram.

SƏNSƏN

Göydə qövsi-qüzehim,
Yerdə gül üstdə şehim – sənsən!

Masam üstdə işığım,
Evimdə yaraşığım – sənsən!

Pəncərəmdə küləyim,
Ürəyimdə ürəyim – sənsən!

Dərmanım-davam mənim,
Ən təmiz havam mənim – sənsən!

Dəryada nadir incim,
Həyatda ilk sevincim – sənsən!

PƏRİŞAN OLDUĞUM ANLAR

Buludlarda aypara var,
Ürəyimdə həzin kədər.
Ey vəfasız, ömrüm boyu
Sarsılmazdım mən bu qədər.

Açılmaram, yanıb sollam
Baharda solduğum anlar.
Qırılmış bir kaman ollam;
Pərişan olduğum anlar.

Barışmağa yoxdur güman,
Ey sevgilim sənsiz nəyəm?
Məni niyə sarsıdırsan,
Sarsıntılar içindəyəm.

Söylə, xoş rəftarın hanı,
Bəd rəftarın çaldı məni.
Yaz eşqimin buz boranı,
Tufanlara saldı məni.

OLAYDIM

Ömür keçir, gün keçir,
Saçlarına düşür dən.
O mərmər pillələrlə,
Gəlib qalxıram hərdən.
Sizi görüb ömrümün,
Beş ilini anıram.
Mən yenə də özümü,
Bir tələbə sanıram...
Deyirəm, gün gələydi,
(sözlərimə inanın!)
siz hücum etdiyiniz,

elm adlanan qalanın
açarçısı olaydım!
Arzular qatar-qatar,
Karvan-karvan düzülər.
Ömür hana ipidir –
Qayım dartma, süzülər...
Beş il də çatar başa,
On il də, on beş il də...
Adın gəzir nəğmətək
Neçə obada, eldə.
Qıvırcıq saçlarına
Gümüşü tozlar qonar,
Qızlara bəslədiyin
Duyğuların da donar.
Lakin çıxmaz ürəkdən
Doğma el məhəbbəti.
Bir də ki, şöhrətimiz,
Şirin dil məhəbbəti...
Odur ki, mən deyirəm.
Dünyada öz elimin,
Bir də ana dilimin
İlk carçısı olaydım!

QURBAN OLUM MƏN

Dünyanın ən gözəl günüdür bu gün,
Çəmənlər laləli, çiçəklər gülgün.
Qoy çalıb-çağırsın neçə toy-düyün,
Qara gözlərinə heyran olum mən,
Doğulduğun günə qurban olum mən.

Sən nə lətafətli, sən nə incəsən?
Qol-qanad olmusan hər sevincə sən.
Göy göldən dərilmiş qızıl qönçəsən,
Bir gülsən, qoy sənə güldan olum mən,
Doğulduğun günə qurban olum mən.

Ömürlük sənindir eşqim, sevgilim,
Səninlə gülzara dönür hər ilim.
Sən tazə-tər yaşa, solma, ey gülüm,
Qoy sənin yerinə xəzan olum mən,
Doğulduğun günə qurban olum mən...

PAYIZ GƏLDİ

Payız gəldi, soldu yarpaq
Səni gözlər o bağça-bağ!
Səbrim yoxdur, qaragöz gəl,
Düşdü xəzəl, nigar tez gəl.

Sənsiz bağrım qana dönər,
Baharım xəzanə dönər.

Çəmən üstə qırov düşür,
Ürəyimə alov düşür.
Qovruluram, yanıram mən,
Təkcə səni anıram mən.

Sənsiz bağrım qana dönər,
Baharım xəzanə dönər.

BAHAR ÜMİDLİ NAZIN

Sevgilim, qulaq as bir,
Həyat sevəni sevir.
Mənə də ilham verir
Sənin sükutlu nazın.

Qəlbimə axsan əgər,
Kirpiyim nur çiləyər.
Eşqimi inciləyər
Bahar ümidli nazın...

Həsrətlə yananda mən,
Uçub getdin göyünən.
Güldü ağ tül geyinən
Durna buludlu nazın.

İNTİZAR

Şiş dağların arxasında
Günəş batır, sevgilim.
Göy budaqlar arasında,
Quşlar yatır, sevgilim.

Yuxum qaçmış, kirpiklərim
Qovuşmayır gecələr.
Demə səni vurğun qəlbim,
Soruşmayır gecələr.

Ulduzların sanı qədər,
Səni yada salıram.
Evinizin qabağında
Sübhə kimi qalıram.

Səhər mehi pəncərənə
Qanad çalan anda mən,
Camalına ilk pərvanə,
Oluram cahanda mən.

Qara gözlüm, şər qarışır,
Axşam düşür, gəl barı,
Vüsalla çiçək açsın,
Eşqimizin baharı.

BAXIŞLAR

Baxış var ki, can yandırır,
Odu, atəşi andırır.
Baxış var ki, nə soyuqdur,
Zərrəcə də həyat yoxdur.

Baxış var ki, əfsunu var,
Dərdi, qəmi unutdurar.
Baxış var ki, yadda qalır,
Süzgün baxış canlar alar.

Baxış var ki şəfəq kimi
İsindirir hər iqlimi.
Baxış var ki, qupqurudur,
Dərd artırır, can qurudur.

Baxış var ki, baxış var ki,
Vurğunudur bütün Bakı.
Kəşfedilməz aləmsiniz,
Ay baxışlar!... Ay baxışlar!..

HARAYÇIN OLLAM

Qar yağdı, qapını yaman aldı qış,
Əlinə bir qırıq kaman aldı qış.
Payızdan əlborcu duman aldı qış,
Qayalar bürcündə mən yalçın ollam,
Dumanlı dağlarda harayçın ollam.

Xoşbəxtsən, bir şirin duyğuya düşsən,
Nisgildən ayrılıb, arzuya düşsən.
Gümüş Ay nurunda sən suya düşsən,
Zərif ləpələrdə mən qırçın ollam,
Sonalar gölündə harayçın ollam.

Mən Dədə Qorqudam, ozan şairəm,
Eşqini göylərə yazan şairəm.
İslamam, zirvədə süzən şairəm,
Səni ley çalanda bir laçın ollam,
Çalmalı dağlarda harayçın ollam!..

MƏN DƏNİZƏM...

Mən qartalam,
Qartal zirvələr gəzər.
Mən vüsalam,
Vüsal hicranı bəzər.
Mən bir ayam,
Aya ulduz yaraşar.
Mən sevdaya
Sevdalı qız yaraşar.
Mən sənsizəm,
Sənsiz könlüm açılmaz.
Mən dənizəm,
Dəniz tufansız olmaz.

İTİRƏRSƏN

İşdir, kəm baxsan əgər
Halal el malına sən,
İnsanlıq şərəfini
Bir anda itirərsən.

İtirərsən bir anda
Əzmini, vüqarını,
Sənə "övladım" deyən
Elin etibarını.

Ömründən xoş illəri,
Ayları itirərsən.
Gözlərindən dağları,
Çayları itirərsən.

Dodağından ən şirin
Mahnı səsi kəsilər,
Qulağından suların
Zümzüməsi kəsilər.

Əllərindən soyuyar
Zəhmətin hərarəti.
Ürəyindən silinər
İlk gənclik məhəbbəti.

Doğulduğun diyardan
İzini itirərsən.
Özün bizə gərəksən.
Özünü itirərsən!

QALIBDIR

Qəlbimdə şaxta var, çöldə bahardır,
Ayrılıq saçımda gümüşü qardır.
Həsrət baxışlarım nə intizardır?
Yenə yar məhləsi yarsız qalıbdır.

Dərdlidir can verən eşqin səsi də,
Yaralı şahinin son nəğməsi də.
Vaxt olub, ən uca dağ zirvəsi də,
Gündən busə içib, qarsız qalıbdır.

Mən onu yaşatdım sözdə, şeirdə,
Güman yox üzünü görməyə bir də...
Onun son ləpiri düşdüyü yerdə,
İslam kimi etibarsız qalıbdır.

QƏVVAS

Qəvvas baş vuraraq dənizə endi,
Onun nəfəsilə isindi ümman.
Dəryanın dibində elə bil bu an
Yosunlar sevindi, otlar sevindi.

Qəvvas öz elmini, öz sənətini,
Dəryalar bəzmində kama yetirdi;
Bir gün sərt bir "rəis" onu itirdi –
İtirdi bu gəncin səadətini.

Cəsarət itəndə, hünər itəndə,
Saça dən də düşər, qırov da düşər.
Dərya övladına aləm gülüşər –
Dənizdə göyərib, yerdə bitəndə.

Qəvvas çıxdı sudan, quruda gəzdi,
Ona tor qurdular, tələ qurdular.
Bu ümman oğluna zərbə vurdular,
Dayazlar dərinin qəlbini əzdi.

Onu ağ vannaya saldılar bir gün,
Dedilər ki, sənə bu su da bəsdir.
(Azadə bülbülə qəfəs qəfəsdir)
Qəvvas ümmanlardan edildi sürgün.

Qəvvasım üzdükcə bir böyrü üstə,
Cəsarət sustaldı, hünər dayandı.
Nadanlar qəlbində bir hiss oyandı:
– Yəqin xəstə düşüb zavallı, xəstə.

Lakin hiss etmədi kimsə bu anı,
Hələ görməmişdim qoca dünyada, –
Cəsur bir qəvvasın ağ bir vannada
Belə diri-diri boğulmasını...

GƏLİN DÜŞÜNÜR...

Düşüncə var – şirin olur,
Düşüncə var – acı olur.
Bəzən onlar bir ürəkdə –
Qardaş olur, bacı olur.

Gözəl gəlin, dünya nəydi,
Acı-şirin olmasaydı.
İnsan insan olardımı
Bulud kimi dolmasaydı?

Nə yollara göz dikmisən,
Nə dənizdən gələnin var.
Bəs neçindir qəlbindəki,
Qəmli, həzin pıçıltılar?..

Saf çöhrəndə bərq vurduqca,
Günün şövqü, ayın nuru –
Sən anları əridirsən,
Gözlərində ər qüruru.

Sevgilini görməyirsən,
Buludlardan yuxarıdı.
Onu bizdən alıb gedən,
Nə yel, nə çay axarıdı.

İndi onu düşünsə də
Milyon gəlin, milyon ürək.
Ulduzların arasında,
O da səni düşünür tək.

Gözəl gəlin, çatan kimi
Yarın zöhrə ulduzuna –
Xoş müjdələr gətirəcək
Göy qızından, yer qızına!

NƏ O DİNDİ, NƏ DƏ MƏN...

Yada düşdü ülkər gözlüm,
Könlüm quşu ucar oldu.
Axır gəlib yar mülkündə
Bir sevdaya duçar oldu.

Bir dan üzü yola çıxdım,
Hər qayaya, daşa baxdım.
Buz bulağın aynasına
Birdən yarla qoşa baxdım.

Xar bağlayar quzeydə qar,
Güneylərdə lalə gülər.
Mən yarımı bir yaz günü
Burda sevdim səhər-səhər.

Nə o dindi, nə də mən...
Cənə döndü ahımız.
Yaşıl meşə, göy çəmən,
Oldu seyrangahımız.

O, ADİ BİR QIZ DEYİL...

Paytaxtıma baxıram,
İşıqdan göz qamaşır.
Bakıya təkcə mənim
Sevdiyim qız yaraşır.

Mən hara gedirəmsə
Gözlərimdə o gülür.
Şirin bir mahnı kimi
Ürəyimə süzülür.

Mən onu görməyəndə
Hər şey gözümdən düşür.
O, şəhərə çıxanda
Şəhər də gözəlləşir.

Yanağının allığı
Min çiçəyin rəngidir.
O, adi bir qız deyil,
Gözəlik çələngidir.

YETKİNLİK YAŞINA ÇATANDA QIZLAR

Atanın olsa da min dərdi-səri,
Qüssəni bir ana, bir də qız yeyir.
Çox vaxt kişilərin olmur xəbəri,
Qızlar anasına sirrini deyir.

Nəqarət

Analar qəlbində bir ahu sızlar
Yetkinlik yaşına çatanda qızlar.

Dünən uzaq idi, bu gün yaxındı,
Hardasan, hardasan ey sevdalı bəxt!
Həyatda bu qədər axar-axıntı;
Birini xar edir, birini xoşbəxt.

Nəqarət

Evdə yaşa dolur, bir qız böyüyür,
Onun gözəlliyi eldə qalacaq.
Nigaran-nigaran ürək döyünür;
Qızımız de, kimə qismət olacaq?

Nəqarət

"QIZ BƏNÖVŞƏ"

Gözəl Quba, "Qız bənövşə" axanda,
Niyə belə parıldayır yaxanda?
Ala gözü ala gözdən alandı,
"Qızıl qaya" qabağında qaladı.

Şah dağına hər tutduqca ayna sən.
"Qız bənövşə", qəlbin kimi qayna sən!

Şah dağına quzey qarı çalmadı,
Bağ-bağatın başdan-başa almadı.
"Qız bənövşə", niyə sakit baxırsan?
Sən ki, neçə dağ kəndinə axırsan?

Şah dağına hər tutduqca ayna sən,
"Qız bənövşə", qəlbim kimi qayna sən!

Sən Qubanın mərcan daşlı suyusan,
Nazlı sular sonası tək uyu sən.
"Qudyalçayın" zümzüməsi həzindi,
Nəğmə deyib, könlüm səni gəzindi.

Şah dağına hər tutduqca ayna sən,
"Qız bənövşə", qəlbim kimi qayna sən!

ƏRLƏ-ARVAD ARASINDA

Nədir vüsal, nədir həsrət,
Gülər-ağlar ilk məhəbbət.
Hər bir evdə olar söhbət
Ərlə-arvad arasında.

Yel nəğməmi elə yaydı,
Qəlbim gülə qovuşaydı.
Kaş çiçəklər sayrışaydı
Ərlə-arvad arasında.

Ömür vida təbli çalır,
Kimlər köçür, kimlər qalır..
Gül balalar körpü salır
Ərlə-arvad arasında.

İki ürək bir olarsa,
Övladları batmaz yasa –
Qaynanalar dayanmasa,
Ərlə-arvad arasında.

ƏRKÖYÜNLƏR

Evdə iki dəymədüşər...
Nə danlayın, nə öyün.
Biri nəvə,
Biri nənə –
İkisi də ərköyün.

Biri təzə ayaq açır,
Min qilü-qal qaldırır,
Hər gün evə
Körpə nəvə
Bir oyuncaq aldırır.

O birinə gəlin baxır,
Lap qumaş da geyinir.
Ancaq yenə
Qoca nənə
Dodaqaltı deyinir.

Qulluğunuz göz üstdədir,
Qınamayın heç bizi.
Ay nəvələr,
Ay nənələr,
Vallah, sevirik sizi!

AĞ KƏLAĞAYILI QIZ

Əllərini alaraq
mən öz isti ovcuma,
Mixək gülü bağladım
saçlarının ucuna.
Dalğalı hörükləri
qollarıma dolaşdı,
Nə o dindi, nə də mən.
gecə yarıdan aşdı.
Dənizin şehi qondu
kirpiyinə damla tək.
O şümşad əllərini
tellərimə çəkərək,
Sahil qayalarından
dənizə baxdı, baxdı.
Sularda eşqimizin
qoşa yelkəni axdı.
Bu dilsiz anlarımız
bilsən necə uzandı
Qara bir hörük kimi
bu lal gecə uzandı.
Ulduzlar suya düşdü,
milyon-milyon damcı tək.
Külək onun saçını
oynatdı bir qamçı tək.
Abşeron sahilləri
alatoran görünçək
Sevgilim "Sağ ol" deyə
sıçradı bir maral tək.
Əllərimdən üzüldü
onun əsmər telləri,

Şehli qumlar üstünə
iz saldı ləpirləri...
Dan yeri tək ağardı
bu ağ kəlağaylı qız.

Yalçın qayalar üstə
dayandım yenə yalqız.
O qız min bir fərəhlə
qayıtdı evlərinə.
Çünki könül vermişdi
öz gələcək ərinə.

MƏNƏ QALAN BU OLACAQ

Yan-yanadır yüz alaçıq,
Gah yamaca, gah yala çıx.
Ürək geniş, süfrə açıq,
Kefim duru, damağım çağ,
Mənə qalan bu olacaq.

Bir bələdçim ol, ay yollar,
Daşlı yollar, qolay yollar.
Dolay yollar, dolay yollar,
Xoş xəbərli "Sağsağan dağ",
Mənə qalan bu olacaq.

Otlar üstə izim qaldı,
Gah dirsəyim, dizim qaldı.
Min çiçəkdə gözüm qaldı,
Turşsu üstü, "Çarıq bulaq",
Mənə qalan bu olacaq.

Göy buludlu, hava sərin,
Çırpı yığın, moruq dərin.
Çubuq şişdə kabab verin,
Yağar yağış, sönər ocaq,
Mənə qalan bu olacaq.

Günlər keçir birəm-birəm,
Bir uğurlu yol gedirəm.
Yurdumuzu vəsf edirəm,
Əldə qələm, dizdə varaq,
Mənə qalan bu olacaq.

Bu ellərin bil ki, hər dəm,
Sevinciyəm, kədəriyəm.
Demə gəldi-gedəriyəm,
Mən İslama, ay Qarabağ,
Vallah,qalan bu olacaq.

BİR DƏSTƏ AÇAR

O, təzə evin önündə durdu
Töküləndə qar.
Evlər müdiri ona buyurdu
Bir dəstə açar...

Bəri ver, ey dost, dilli qarmonu,
Çəkim mən zilə...
Mərmər pillələr qaldırdı onu
Təzə mənzilə.

Çağır yarını, gözəl dilbərin
Xalını sərsin.
Köçənlər köçüb, köçməyənlərin
Başına gəlsin.

İşıqlı, qəşəng, belə bir bina,
Belə ev hanı?
Sanki Bakını basıb bağrına
Qoşa eyvanı.

Dənizin mehi gəzir otaqda,
Gülür şüşələr...
Aydın görünür bir az uzaqda
Polad meşələr...

Xəzər suları bu gənc neftçini,
Sanki vəsf edir.
Çoxları kimi yoxdur bir çini,
Adi fəhlədir.

Qədəmi yüngül, əli sayalı,
Özü subaydır.
Bir həkim qıza nişan qoyalı
Cəmi üç aydır.

Bir xəfif nida gəzir dilində:
– Hardasan, ey yar?
O, yalqız durub, tutmuş əlində
Bir dəstə açar...

TƏKƏRLƏR YOLLARA PIÇILDAYIRDI...

Qatar iti gedirdi,
Yolları qət edirdi...
Gecə yarı...
Kupelər sönmüşdü
başdan-başa.
Ancaq bir pəncərədən,
İşıq qonurdu hərdən
torpağa, daşa.

Tərləmişdi aynalar payızın nəfəsindən.
Parovozun səsindən;
İki gəncin yuxusu
Tamam qalxmışdı ərşə.
Söhbətin kələfinə qorxurdum düyün düşə.

Dəqiqələri udub,
Özlərini unudub –
Onlar söhbəti eldən-obadan salmışdılar.
Yaman dil var bu qızda:
– Bura bax, tarlanızda,
Nə qədər "ağ qızıl" var?
– Soruş ki, "ağ qızıl" dərən qızlar necədir?

– İşıq olsa baxardım.
– Gözün görməz, gecədir.
– Sizdə bütün qızların sifəti dolğun olur?
– Yoxsa sizdəkilərin yanağı solğun olur?
– Şərt nə gül yanaqdadır,
Nə də çatma qaşdadır.
Şərt...
– Bilirəm, ay oğlan,
Ağıldadır, başdadır.

– Bu ağılla, bu başla təki elə şöhrət ol,
Deyiklin də yoxdursa, yaxşısına qismət ol.
– Mən hələ...
– Subaysanmı?
– Adını da bilmirəm...
– Hə, deyimmi?
– Bura bax,
Gəl elə ikimiz də sözü burda qurtaraq!..
...Onlar susdu bir qədər.
Mahnı dedi təkərlər...
Onlar düzə baxdılar,
Birdən necə oldusa, lap göz-gözə baxdılar...
Onlar iki mahalın yüz şənindən danışdı,
(Onlar deməsəydi də bizə çoxdan tanışdı).
Onlar bircə
Bu gecə
Əsil sözü demədi.
Məndən soruşmayın siz, soruşmayın o nədi?
Onu sübhün küləyi
Üfüqlərə yayırdı.
Təkərlər də yollara "sevgi" pıçıldayırdı...

Xan Arazın sahilində

GƏLMİŞƏM

Yenə coşdu ürəyimin telləri,
Əziz dostlar, mən tüğyana gəlmişəm.
Neçə vaxtdır görmür məni bu yerlər,
Araz üstə mən seyrana gəlmişəm.

Ah, nə deyim, nə söyləyim sizə mən,
Gözüm dolur, söz deyəndə ürəkdən.
Bu torpaqda kəsdiyim duz-çörəkdən,
Qüvvət alıb, mən cövlana gəlmişəm.

Vurulduqca bu sevimli yurda mən,
Rübabımı kökləmişəm burda mən.
Mənə şeİr çələngini bəxş edən,
Yaraşıqlı bir məkana gəlmişəm.

Ovçu kimi mən dolana-dolana,
Qalxıb Araz qırağından bu yana.
Baba yurdum gözəl Nəqşi-cahana, –
Ana yurdum Naxçıvana gəlmişəm.

NAXÇIVANIM

Çöllərindən keçən mənəm,
Söz qoşmamış keçəmmənəm,
Sularından içən mənəm,
Mənim barlı Naxçıvanım,
Xoş baharlı Naxçıvanım.
Qızların var, xumar gözlü,

Mah camalli, şirin sözlü.
Göy dərəli, məxmər duzlu,
Başı qarlı Naxçıvanım,
Xoş baharlı Naxçıvanım.

Gör nə çalır könül simi:
– Şerə verdim mən eşqimi.
Mirzə Cəlil, Bəhruz kimi
Sənətkarlı Naxçıvanım,
Xoş baharlı Naxçıvanım.

Zirvələrin dənər qarlı,
Şimşəklərin od çaxarlı.
Ey axarlı, ey baxarlı,
Ey gülzarlı Naxçıvanım,
Xoş baharlı Naxçıvanım.

Mən neylərəm sənsiz görən?
Doymaz səndə ömür sürən.
Ey İslama könül verən
Düz ilqarlı Naxçıvanım,
Xoş baharlı Naxçıvanım.

"QIZLAR BULAĞI"

Dan sökülür,
Nur tökülür.
Üfüqlərin dodağından.
Gənclər durur,
Su doldurur
Bizim "Qızlar bulağı"ndan ...

Gülür lalə,
Gur şəlalə
Qayalardan axıb gedir,

Daş cığırdan
Bir gənc oğlan
Öz yarına baxıb gedir.

Bu duzlu qız,
Ulduzlu qız
Şərəfli bir qəhrəmandır.
Qəlbən sevir,
Könül verib
O oğlana çox zamandır.
Addım atır,
Oğlan çatır
Tarladakı dəstəsinə.
Çatmaq üçün
İşdə bu gün
Bax,bu boyu bəstəsinə.

Sığal vurub,
Su doldurub
Səhəngini qız alınca,
Bir də baxır,
Qəlbi axır

O oğlanın arxasınca...
Ötür anlar...
Bu cavanlar
Kətmən vurur yorulmadan.
Gün saralır,
Qaş qaralır,
Hamı dönür tarlalardan...

Bulaq daşır,
Pıçıldaşır
İşdən dönən sevgililər:
– "Tez çıx işə,
Ay Bənövşə!
Bax, yubanma sabah səhər"!

Uzanır yol...
– "Arxayın ol", –
Deyə gedir otağına.
Ay yüksəlir,
Seyrə gəlir
Bizim "Qızlar bulağı"na...

"NAXÇIVAN YADİGARI"

"Naxçıvan yadigarı" adlı mənzərə albomunun müəllifi rəssam
Bəhruz Kəngərliyə

I

Bir şeir tablosu yaradım deyə,
Düzdə gülə baxdım, döşdə laləyə.
Durna göyü gəzdi, qartal zirvəni,
Duman göy düzlərin odlu yelkəni.
Dağdan uçqun qopdu, dindi dərələr,
Hürküb, yuxusundan oyandı səhər.
Kəklik daşa səkdı, qırqovul kola,
Dindi qoşalüləm, yüyürdü tula...
Yarğandan quş qalxdı, çaylaqdan sona,
Çöllərin qurd-quşu yatdı yovşana.
Ovçu hənirtisi, çöl sükunəti
Yaratdı qəlbimdə bu şeriyyəti.
Çatıb buz bulağa, ayaq saxladım.
Könül dəftərimi mən varaqladım.
Qayalar dil açıb dedi: yazma gəl,
Bu sözlər heç kəsin gəlməz karına;
Bəhruz hüsnümüzü səndən də əvvəl
Çəkmişdi "Naxçıvan yadigarı"na.

II

"Pətəkli quzeydən" aşağı düşdüm,
Yosunlu daşlardan yerə sürüşdüm.
"Sübhün açılması", bir "Meşə yolu",

Dağdağan ağacı, qarağat kolu,
Körpə qələmələr, salxım söyüdlər
Başımın üstündə əsdi sərasər...
Durub seyr elədim mən bir az çayı,
Ax, ey "Araz" çayı, ey "Araz" çayı!

O üzü, bu üzü yastı təpəlim,
Ey almaz dalğalım, gümüş ləpəlim,
Ey iki qardaşın dərdi, qubarı,
Sizin hüsnünüzü yaradım barı...
Bütün misralarda güllər öpüşsün.
Gördüyüm lövhələr şerimə düşsün.
Səs gəldi: şairim, inadı burax,
Əbəs mizrab vurma könül tarına;
Bəhruz hüsnümüzü səndən də qabaq,
Çəkmişdir "Naxçıvan yadigarı"na.

III

Keçib düz "Atabəy məqbərəsi"ndən.
"Əlyabad yolu"yla addımladım mən.
"Edilğa gölü"nə vuruldum bu an,
"Ararat" boylandı dağlar dalından.
"Təndir çeşməsi"nin suyu "gəl" – dedi,
"Mənəm ən içməli, ən gözəl" – dedi.
"Qoyun sürüləri" keçdi önümdən
"Axşam qürubu"nu seyr elədim mən.
Bir "Toy" şənliyinə düşdü güzarım.
Dedim, qoy məclisə salam aparım.
Gəlib bardaş qurub, "mübarək" – dedim,
Bu gün sizdən yazam mən gərək – dedim.
Toyun ağbirçəyi çıxdı qarşıma,
Xınalı əlini çəkdi başıma:
– Yaxşı ki, gəzirsən Vətən mülkünü,
Oğlum, əhsən sənin düz ilqarına.
Ancaq Bəhruz elin toy-düyününü
Çəkmişdir "Naxçıvan yadigarı"na.

IV

Fikirlər içində ayağa qalxdım,
Baxdım, hər zirvəyə, min kərə baxdım.
Dindi qoşa vələs başımın üstə,

Göydən durna keçdi yenə bir dəstə...
Dedim: – Araz üstdən uçan durnalar,
Məndən qardaşıma salamlar apar!
Fikrimi cəlb etdi "Bulud parçası", –
Onu da yaratmış Bəhruz fırçası.
Bu böyük rəssamın məzarına mən
Bir əklil apardım dağ güllərindən.
Sənətin əcazkar ülviyyətinə
Bir daha, bir daha vuruldum yenə.
Bu vaxt ürəyimdən qopdu bir nida:
– Şair, böyük sənət qalır dünyada!
Hər yarpaq başına tutduqca çətir,
Vurul Vurğun kimi öz diyarına;
Bəhruz Kəngərlitək lövhələr gətir
Sən də öz "Naxçıvan yadigarına".

GÖRÜŞ YERİ

Dalğalı Arazın göy yaxasında
Durur əzəmətli şəhərim mənim.
Onun hər evində, hər obasında
Kaş ki, səslənəydi sözlərim mənim.

Axı neçə vaxtdır bu doğma diyar
Baxır, mənə baxır, gözləri dolğun.
Deyir: – Yaz, qoynumda iki küçə var,
Birisi "Puşkindir", birisi "Vurğun".

Bu səs qanadında gəzdirir məni,
Bu söz ürəyindən qopur hər kəsin:
– Naxçıvan! Ey şerin, sözün vətəni,
Çağır, ulduzlar da səcdəyə gəlsin!

Bu iki şairə, bu iki ada,
Könlümü vermişəm körpəliyimdən.
Şeir məftunuyam qoca dünyada,
Onları şeirlə səsləyirəm mən.

Vurğunum, Puşkindən söz açıb bizə,
Demişdin: "Batmasın ulduzum-ayım.
Sənət vadisində gəlsin üz-üzə,
Sənin Tatyananla mənim Humayım".

Onunçun səcdənə mən enirəm ki,
Nisgilim gül açıb yerdə, ustadım!
Bir də ona görə sevinirəm ki,
"Sənin tələbən" çağrılır adım.

"Puşkin küçəsi"ylə Tatyana gedir,
Sağında-solunda ayna səkilər.
"Vurğun küçəsi"ni Humay seyr edir,
Gülür gözlərində qızıl bir səhər.

Bu iki gözələ, bu iki qıza,
Bulaq salam verir, çay salam verir.
Bu qoşa ülkərə, qoşa ulduza,
Günəş salam verir, Ay salam verir.

Gözündə Puşkinin mücəssəməsi,
Yeriyir Tatyana əlində çələng.
Dilində Vurğunun həyat nəğməsi,
Humay addımlayır gülümsəyərək.

Mat qoyub hüsnünə bizim diyarı,
Onlar çiçək kimi öpüşəcəklər.
Puşkinlə Vurğunun şeir dildarı,
Sənət vadisində görüşəcəklər.

Bu iki sənətkar əzəldən bəri,
Mənim ürəyimdir, mənim canımdır.
Bir də xoşbəxtəm ki, o görüş yeri –
Bu sənət vadisi Naxçıvanımdır!

GİLAN ŞƏHƏRİ HAQQINDA BALLADA

Gör nə deyir qərinələr,
– Viranədir Gilan şəhər!..
Dərəyə en, təpəyə qalx,
Xərabələr qalaq-qalaq...
Bura saldım mən meylimi,
Gilan dağı gileylimi?..
De, o niyə pürvüqardır,
Bəlkə bizə sözü vardır?
Hər kərpicdə yazı durur,
Çoxu gedib, azı durur.
Seyr edirəm dörd yanımı,
Bu, zəlzələ qurbanımı?
Yoxsa, qanlı cəngavərlər
Burdan keçmiş uzun illər?
İndi də çox səyyah gəlir,
Dağı dəlir, daşı dəlir.
Torpaq olmuş bu şəhərin
Yaşı qədim, sirri dərin...
Maşın keçir, torpaq batır,
Burda neçə zəka yatır.
Yer altdadır nələr, nələr,
Qalın-qalın salnamələr.
Yatır milyon ildən bəri,
Min memarın şah əsəri.
Hər küpçədə, hər saxsıda
Neçə tarix düşür yada.
Vaxt olub ki, dúyur ürək
Düylün, Vənənd bağları tək
Bu yerlər də gözəl olub,
Bulaqları süzər olub.
İndi təkcə qalan çaydır,
Gilan çaydır, Gilan çaydır...
Yeriyirəm aram-aram,
Ürəyimdə yoxdur yaram.

Duyuram ki, gülən səhər
Öz yurdumun səhəridir.
Duyuram ki, Gilan şəhər
Azərilər şəhəridir...

"GƏLİN DAŞ"

Qayaların zirvəsində duran qız,
Camalına pərvanədir ay-ulduz.
Yaranmısan danışasan, güləsən.
Niyə məlul dayanmısan belə sən?
Qara qaşın bu dağların qaşımı?
"Gərdəni" çay gözlərinin yaşımı?
Ucadasan, yaxın gələ bilmirəm,
Sirlərini, vallah, bilə bilmirəm.
Özün daş, heykəlin daş,
"Gəlin daş", ay "Gəlin daş!"
Ətəklərin ağ çadırlı obadır,
Unus kəndi sirlərinə yuvadır.
Daş olsan da, dirilərdən dirisən,
Cəviz yığan gəlinlərin birisən.
Buz çeşmələr gözlərinə dolaydı,
"Zəris güney" seyrangahın olaydı,
Tərpənmirsən, yerimirsən barı sən,
Heç olmasa boylan bizə sarı sən.
Ayağın daş, əlin daş,
"Gəlin daş", ay "Gəlin daş!"
Tarixlərin dərdimi var, sinəndə,
Danış, dünya dağılmaz ki, dinəndə!
Ayağından çaylardımı çağlayan,
Qucağında körpəmidir ağlayan?
Nədir, nədir üzündəki bu kədər?
Qorxma, yarın döyüşlərdən sağ gələr,
Əfsanəni soruşuram gecədən,
Taleyini necə yazım, necə mən?
Zirvən daş, təməlin daş,
"Gəlin daş", ay "Gəlin daş!"

QONAĞIYAM

Cəhridən yuxarı, dağdan aşağı,
"Payızçay" bağların gümüş qurşağı,
Tüstüdən çatılır göy qovuşağı,
Ocaq qonağıyam, göz qonağıyam.

Nə deyim, nə deyim, mən oxucuma;
Xoşdur ovçu ata, kola ov cuma.
Kəhriz buz suyunu süzür ovcuma –
Bilir ki, bu yerin söz qonağıyam.

Söyüdlər telini tökür üzümə,
Çiçəklər boy atır, qalxır dizimə.
Cəvizlər, əriklər baxır gözümə,
Bir dünya baxımlı göz qonağıyam.

Qələmə deyiləm, yelsiz əyiləm,
Gərək meyvə kimi şirin yeyiləm.
Mən şair İslamam, özgə deyiləm,
Payız meşəsinin öz qonağıyam.

QOŞA KƏKLİK

Ordubadın dağlarında
Bir cüt kəklik tora düşdü.
Özləri də bilmədi ki,
Hardan uçub, hara düşdü.

Onlar qızıl qönçə kimi
Öz kolundan tez dərildi.
Bir gün kiçik bir qəfəsdə
Bakıya pay göndərildi.

Gözəl olur şiş zirvələr
Boz dumandan sıyrılanda.
Qəmli olur dağ kəkliyi
Dağ yerindən ayrılanda.

Kəklik otu, çopur qaya
Harda qaldı, harda qaldı?
Ayna bulaq, yaşıl tala
Orda qaldı, orda qaldı.

Zərrin şəfəq, zümrüd yamac,
Çoban neyi, nəsə, yoxdur,
Bu dar qəfəs, bu daş otaq
Nə soyuqdur, nə soyuqdur!..

İki kəklik bir qəfəsdə,
Şəhər yeri, motor səsi.
Niyə gəlmir bəs onların
Könül açan qəhqəhəsi?!

...Dan yerinə səda düşdü,
Bir də gördüm oyanmışam.
Ordubadın gur meşəli
Dağlarında dayanmışam.

Yarpaq səsi, çiçək ətri,
Yosun iyi, xınalı daş
Əlimdəki kəkliklərə
Ruh verirdi yavaş-yavaş.

Elə bu vaxt qoşa kəklik
Daşdan-daşa səkib getdi.
Qəlbimi də dallarınca
Ovçu kimi çəkib getdi.

BATABAT BULAĞI

Bulaqların bir səmtədir axarı,
"Salvartı"nın xoş görünür baxarı,
Biçənəkdən at səyridib yuxarı,
Yalmanına yata-yata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

"Qonaqgörməz" düşmənidir təkliyin,
Ayaqları xınalıdır kəkliyin.
Göl üstdəki güllüyün, çiçəkliyin
Xoş ətrinə bata-bata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

Dağ cığırlı, hər tərəfim duman, çən,
Boz qayadan cüyür ürkdü qəflətən.
Tüfəngimi sinəm üstə basım mən –
Arxasınca ata-ata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

Mehmanınam on beşdə mən, beşdə mən,
Gətirmişəm basdırmanı teştdə mən.
Neçə ocaq tüstülədib döşdə mən,
Birini də çata-çata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

Vüqarlıdır zirvələrin, qaşların,
Üzə gülür qayaların, daşların.
Mən İslamam, öz səsimi quşların
Nəğməsinə qata-qata gəlmişəm,
Mərcan gözlü Batabata gəlmişəm.

"BADAMLI"

Badamlı kəndindən bir az kənarda,
"Qara yal" dağları deyilən yer var.
"Pətəkli quzeydə" yayda, baharda,
Başında saxlayır nübar üçün qar.

Axır "Şada çayı" dağlar dibindən,
Bir az yuxarısa sıx meşəlikdir.
Gəzirəm bu yeri qarış-qarış mən,
Nə kövşən, nə də ki, süpürgəlikdir.

Əlvan gül-çiçəklə doludur hər yan,
Bu kəklik otudur, bu isə çaşır.
Yayır öz ətrini nanə, gül, yovşan,
Arılar güllərdən-gülə daraşır...

Elə bu yerdəsə qaynayır hər an,
Elin ad verdiyi bir "Sonsuz quyu".
Narzan suyu kimi qiymətli olan,
Bizim Naxçıvanın "Badamlı suyu".

XAL-XAL MEŞƏSİ

Vayxır çeşməsinin suları bumbuz,
Buluddan ay çıxdı, taladan ulduz.
Bir az da aşağı düşdü yolumuz,
Gəldi qulağıma quşların səsi,
A Xal-xal meşəsi, Xal-xal meşəsi!

Qulaq as daşlıqda ötən kəkliyə,
Ver munis hüsnünü gül-çiçəkliyə.
Qoymaram sükunət səni təkliyə,
Gətirrəm qoynuna insan nəfəsi,
A Xal-xal meşəsi, Xal-xal meşəsi!

Mehmanın olduqca neçə əhli-hal,
Kəsilməz qoynundan nə tar, nə qaval.
Babalar adına desə də Xal-xal,
Sənsən yurdumuzun dilbər guşəsi,
A Xal-xal meşəsi, Xal-xal meşəsi!

Demirəm, uca bir dağ belindəsən,
"Aran meşəsi"sən el dilində sən.
Naxçıvan çayının sahilində sən,
Boy at, qoy İslamın gülsün nəğməsi,
A Xal-xal meşəsi, Xal-xal meşəsi!

ƏSRİN ÜRƏYİ

I

Gəldi astanadan ayaq səsləri,
hamı kiridi.
O silib alnından süzülən təri,
içəri girdi.
Fəhlə salam verib qoca cərraha,
sakitcə durdu.
Ümidlə, səbirlə susdu bir daha,
ürəyi vurdu.
Əyni ağ xalatlı cavan həkimlər.
ayağa qalxdı.
O isə üzündə, gözündə kədər,
cərraha baxdı...
Onlar baxışdılar dərdlilər kimi,
dil tərpənmədi.
Bu qoca cərrahı, qoca həkimi,
susduran nədir?
Bir cavab gözləyir səbirsiz ürək
üzüb özünü.
Cərrah çox düşündü, düşündü, gərək
deyəm düzünü...
Əyilməz olsa da ondakı vüqar,
titrədi səsi:
– Dostum, ürəyində sənin qəlpə var, –
mina qəlpəsi!
– Demə! Aman həkim, çoxaldı qəmim,
dərd məni sardı.
Demək keçən hərbin sinəmdə mənim
qəlpəsi vardı?!
Sükutun şüşəsi parçalanaraq
yerə töküldü.

Bu məğrur insanın yaşından qabaq
beli büküldü...
Xəstə düşündü ki, izləyir onu
ölüm hər saat.
Xəstə düşündü ki, gözləyir onu
son əməliyyat.

II

Xəstə fikrə getdi, ağır bir fikrə,
xəyala daldı.
Keçən döyüşləri o, birdən-birə
yadına saldı...
...Berlinə az qalıb, şığıyır tanklar,
düşmən çəkilir.
Havada zəhmli təyyarələr var,
mərmi tökülür.
Mina düşən yerlər çala-çuxurdu,
torpaq yaralı.
Özü də bilmədi nə vaxt yıxıldı.
yoldan aralı...
Arxa məntəqədə, bir ağ çadırda
kəsildi qanı.
Qəlpə tapılmadı... cərrah axırda
tikdi yaranı.

III

Gedir əməliyyat... Bir ürək üstə
min ürək yanır.
Elə bil ömrünü tərk edir xəstə,
qəlbi dayanır.
Lərzəyə gətirib bütün dünyanı
hərbin dəhşəti.
Cərrah! Ürəklə yar, düşün insanı –
bəşəriyyəti...
Cərrah! Mən yazdıqca bu misraları
əllərim əsir.
Təhlükə altından çıxaydı barı,
iyirminci əsr...
– Dünyanı atomun təhlükəsindən
hifz edən hər kəs, –
Qürurla söyləyir: anamız Vətən
məhv ola bilməz!
...Yardıqca inamla düşünür cərrah,
xoş gələcəyi,
Şəfalı əllərə gətirir pənah,
əsrin ürəyi!..

SƏMƏD GEDƏN MAŞINDA MƏN

İldırımlar vermir ara,
Dırmanırıq göy dağlara.
Maşın gedir ağır-ağır,
Uzaqlara yağış yağır.
"Ölən şəhər" dalda qalır.
Ağ buludlar qanad çalır –
Şahin görmüş durna kimi
Dəyişərək səmtlərini
Ötüb keçir üstümüzdən –
O, çəkinir deyən bizdən.

* * *

Qızıl-ala darvazatək
Qövsi-qüzeh düşdü yola.
Maşın qalxdı tövşüyərək.
Yollar dedi: Uğur ola...
Şofer dönüb mənə baxdı:
Əlli dörddə lap bu vaxtı, –
Bu maşında yanımdaca
Səməd Vurğun yol boyunca
Qaşlarını dartıb yaman
Düşünürdü zaman-zaman..."

Xatirələr nə dadlıdır,
Xəyal şahin qanadlıdır.
Sanıram ki, "Piyaz dağı"
Elə bilir Vurğun gəlir.
(Tutulubdur qaşqabağı,
Nədən belə yorğun gəlir?)
Şofer həmin o şoferdir,
Həmin məkan, həmin yerdir.
Qarlı zirvə nə soyuqdur,
Bu büsatda nəsə yoxdur.

* * *

Dağ başında qartal da var,
Pələng də var, maral da var.
Kəklik də var, daşa çəkir,
Sona da var, suya çökür.
Hər şey, hər şey yerindədir,
Bizi məyus edən nədir?
Sərçeşmələr yenə bumbuz,
Təkcə yoxdur Vurğunumuz.
O yolları mən gedirəm,
Nələr keçir ürəyimdən;
Ordubadı seyr edirəm –
Səməd gedən maşında mən.

Qəlbimdə el məhəbbəti
Dolaşıram vilayəti.
Şorurun göy tarlaları
Əl eləyir bizə sarı.
Könül burda gəlir dilə;
Vurğunumun gözləriylə
Seyr edirəm düzləri mən.
Üzüm dərən qızları mən.
"Arpa çayı" aşıb-daşır.
Dalğaları qucaqlaşır
Maşın gəlib çatır yenə
Düz "Sədərək kövşəninə".
Vurğun sanki maşındadır.
Lap inan ki, maşındadır.
Yoxsa, çöllər küsər bizdən.
Vurğun keçir qəlbimizdən.
Hər tərəfdən gəlir səda:
"Vurğunu da salır yada
Düz ilqarlı bizim dağlar".

Ürəyimdə böyük vüqar
Boylanıram zaman-zaman
Çöllərimə, düzlərimə.
Sanıram ki, kabinədən
Vurğun baxır gözlərimə...

* * *

Keçib "Xal-xal" meşəsini,
Eşidirik çay səsini.
Gül-çiçəyə batır maşın.
"Badamlı"ya çatır maşın.
"Şada çayı" körpüsündən.
Buyur! – deyir sənətkara.
Vurğun baxır sanki bu dəm,
"Pətəkli"də quzey qara...
"Badamlı"nın saf suları
Deyir: Vurğun, gözümdən iç!
Gəzib, qayıt bu dağları,
Şair Vurğun, gözümdən iç!
Doymamısan el deməkdən,
Bir az da qalx Şahbuza sən.
At üstə çıx "Qanlı göl"ə.
"Sərt dərə"də sən gecələ.
"Toğlu Qaya" toğlu kəsər,
"Plov təpə" plov paylar
"Çınqıllıya" get ki, küsər,
Su yerinə alov paylar.
"Yelli yurd"da olub çapar.
"Keçəl dağ"a salam apar.
"Kələfli dağ" tamaşadır.
"Gödək ömrü çox yaşadır".

...Düşünürəm, həmin yerdir,
Şofer həmin o şoferdir.
Niyə qəmli baxır Şahbuz?
Axı, yoxdur Vurğunumuz...

Xəyallarla mən gedirəm,
Aləm keçir ürəyimdən.
Təbiəti seyr edirəm
Səməd gedən maşında mən.

QƏLBİN SƏSİ

Üç illik bir eşqin hicrindəyəm mən,
Çırpınır ürəyim yaralı quş tək.
Sən ey əziz ana, mehriban Vətən,
Bizimdir şərəfli böyük gələcək...

Mərd oğlun silaha sarılmış bu gün
Yarır sərhədləri, yarır bəndləri.
Sənin namusunu qorumaq üçün
Keçir şəhərləri, keçir kəndləri.

Qəm yemə, səndən deyiləm cüda,
Ürəyim bağlıdır sənə əzəldən.
Yolunda canını etsə də fəda,
Oğlun yarağını buraxmaz əldən.

ONÜÇLƏR

Biz Naxçıvandan cəbhəyə gedəndə
on üç nəfərdik

Onüçlərim! Onüçlərim!
Bir geyindik şineli biz.
Bir and içdik al bayrağa,
Bir döyündü ürəyimiz.

Bir düşündük, bir danışdıq,
Bir sıçradıq düşmən üstə.
"Ana" dedik, "Vətən" dedik
Dar ayaqda, son nəfəsdə.

Dağılanda gecəyarı
Faşistlərin istehkamı,
Baxıb qarşı səngərlərə,
– Onüçlərdir! – dedi hamı.

Ay buludda gizləndimi,
Özümüzü yetirərdik,
Girib düşmən səngərinə,
Biz "dil" tutub gətirərdik.

Boş vaxtlarda şeir yazan,
Əldə qaşıq, dizdə qazan,
İştahayla körək yeyən,
Tüfəng silib, nəğmə deyən.

Evlərindən məktub alan,
Saz kökləyən, qarmon çalan
Kimdir? – sorsaydınız əgər,
– Onüçlərdir! – deyərdilər.

Onüçlərim! Onüçlərim!
Hardasınız indi görən?
Bu nisgilli sualımla
Sizi deyib gəzirəm mən.

Sərt döyüşlər, fırtınalar
Oldu bizim nəsibimiz.
Cəbhələrdə qoyub gəldik
Yarımızdan çoxunu biz.

Mən keçirəm, anan görür,
Baxammıram gözlərinə.
Baş qoyuram sənin kimi
Onun ana dizlərinə.

Sevgilin də baxır mənə,
Dinməsə də, mən duyuram,
– O hardadır? – sualını
Gözlərindən oxuyuram.

Neçənizin atasını
Atam bilib öpürəm mən...
...Sən onları öz qoynunda
Əziz saxla, gözəl Vətən!

Dəstəmizdən bir çoxunu
İtirsək də davada biz,
Yenə nikbin yaşayırıq
Bu torpaqda, havada biz!

Döyüşlərdə hər sübh ikən
Düşmən üstə hücum çəkən.
Gah sürünən, gah uzanan,
Mərdlik edib, ad qazanan,
Yarısından çoxu ölən,
Ölümün də üstə gülən
Kimdir?

Əgər soruşsanız,
Bir ağızdan siz hamınız,
Deyiniz ki, – Onüçlərdir,
Onüçlərdir! Onüçlərdir!

SƏNGƏRSİZ DÖYÜŞ

Yadımdan çıxmayır döyüş günləri,
Azı min səngərə sinə gərmişəm.
İllər dolansa da o vaxtdan bəri,
Elə bil cəbhəni dünən görmüşəm.

Elə cəbhələr ki, qanlı-qadalı,
Elə hücumlar ki, dastana sığmaz.
İndisə istərdim şair xəyalı
Səngərsiz döyüşdə səngisin bir az.

Göyə qaldırsa da insanı xəyal,
Torpağın üstədir onun ayağı.
Səhərdən hücuma keçib bir mahal,
Əllərdə silah yox, yarış bayrağı.

Şəfəqlər sayrışır, gülür dağ döşü,
Hər kəs bir xatirə gətirir yada.
Mən belə hücumu, belə döyüşü,
Düzü, görməmişəm hələ dünyada.

Bayraqlar sancılır qaralan şuma,
Əllərdə hərarət, üzlərdə gülüş.
Xalqımız inamla keçib hücuma,
Gedir hər tərəfdə səngərsiz döyüş!..

DÖYÜŞÇÜNÜN XƏYALI

Mən indi uzaqda... Cəbhələrdəyəm,
Qarşımda boz otlar, gen səhralar var...
Məni qərq edəndə uçqun xəyallar
Elə zənn edirəm sanki evdəyəm...
Anam xalı salmış, sən çay qoyursan
Çiçəkli eyvana baxır... Baxıram...
Çaydan dəmləyirsən, limon kəsirsən,
Mən isə köksünə bir gül taxıram.
Odlu baxışların çevrilir bəri.
O bir cüt ilahi, mavi gözləri –
Süzürəm... Od tutub alışır könül
Yasəmən kolunda bir sona bülbül –
Oxuyur... Mən isə siyah zülfünü
Sevib oxşayıram sakitanə, lal
Bu zaman bir mərmi düşür yaxına
Məni gül eyvandan ayırır xəyal...

Yenə cəbhə boyu əsir küləklər,
Görürəm kimsəsiz bir səngərdəyəm
Fikrimi çuğlamış təmiz diləklər
Mənsə uzaqlarda... cəbhələrdəyəm.

SƏRHƏDÇİNİN DÜŞÜNCƏLƏRİ

Ay göylərə keşik çəkir,
Mən – yurdumun növrağına.
Bu gecə də tək çıxmışam,
Xan Arazın qırağına.

Sərhədçiyəm, nəzərimdə
Ağır gəlib keçir axşam.
Bir yovşanı yana əyib,
Üzərində uzanmışam.

O sahil də, bu sahil də,
Yenə dərin sükutdadır.
Mən otların içindəyəm,
Ay da hələ buluddadır.

Boylanıram yan-yörəmə,
Nə səs gəlir, nə də hənir.
Bu boz payız gecəsində,
Təkcə Araz ləpələnir.

Düşünürəm, gecə keçir...
Yummasam da gözlərimi,
Mən xəyalən seyr edirəm,
Çöllərimi, düzlərimi...

...Elə bil ki, kəndimizin,
Üstündəki qızıl qaya.
Öz sehrli kölgəsini,
Sahil boyu salıb çaya.

Düşünürəm: əziz anam,
Ağbirçəkli qoca qarı.
Şir böyüdür bağçadakı,
Bizim körpə balaları.

Elə bil ki, dolaşıram,
Yaxın-uzaq yerləri mən.
Vətən eşqi bulaq kimi,
Axıb keçir ürəyimdən...

Üfüqlərdə dan ağarır,
Üz-gözümdə gümüş qırov.
Bir səs deyir: – Mürgü vurma,
İrəli bax, yuxunu qov!

Mən baxıram, boylanıram,
Sərhəd boyu sağa-sola.
Yaxın kəndin adamları,
Dəstə-dəstə çıxır yola.

Tarlalarda iş qaynayır,
Damarlarda zəhmət qanı.
De, kim sevməz canı kimi
Bu sevimli gülüstanı?

Neçə zavod tüstülənir,
Neçə bina qalxır göyə.
Düşünürəm: "Bir şərəfdir
Keşik çəkmək bu ölkəyə!"

XATİRƏ

Döyüş günləriydi... Axşam qabağı
Qəflətən döşümdən aldım bir yara
Yıxıldım, boyadı qanım torpağı,
Yerlər duman idi, üfüqlər qara.
Ayıldım bir zaman... "Axı hardayam?"
Gördüm ki,örtülü bir çadırdayam.
Çarpayı önündə durmuş bir pəri, .
Dikilmiş üzümə maral gözləri.
Xoş bir təbəssümlə bu vaxt astadan:
– Yaran incidirmi, – dedi, – ay oğlan?
Gücümü azacıq toplayaraq mən
Dedim: – Kim çıxarmış məni döyüşdən?
O şəfqət bacısı, o maral gözlü,
O xoş təbiətli, o güləz üzlü
Dedi ki, mən səni çıxartdım oğlan,
Tam başqa idi halın o zaman.

Ona ehtiramla dedim: – Ey gözəl,
Mənim xilaskarım sən imişsən, gəl,
Tutum əllərindən!
Gülümsəyərək
Görüşdü mənimlə o nazlı mələk.
Gecə qoca təbib döşümü yardı,
Mina qəlpəsini çəkib çıxartdı.
Sonra məlhəm qoydu, kəsildi qanım.
Azacıq dincəldi taqətsiz canım.

Günəş zər taxtına çıxdığı zaman
Yenə xilaskar qız girdi qapıdan.
Elə bil bir şəfa gəldi canıma.
O maral baxışlı gəlib yanıma
Dedi: – Günün aydın, necəsən, qardaş?
Bu gün gedəcəksən arxaya birbaş.
Orda sağalarsan, indi bahardır,
Qafqaz, doğrudan da, bir laləzardır...
Yenə ətir saçır güllər, lalələr,
Axır qayalardan gur şəlalələr.
Dedim: – Ay qız, yenə görüşərik biz;
Çünki bir məqsədlə vurur qəlbimiz...

Ötdü günlər, aylar... Sağalaraq mən
Döyüş cəbhəsinə getdim yenidən.
Sarıldım namusla, dostum silaha,
Lakin o gözləri görmədim daha...

Qanlı hərb qurtardı, qazandıq zəfər,
Güldü üzümüzə buludsuz səhər.
Keçdi aylar, illər...
Bir gün nagahdan
Xəzər sahilində seyr edən zaman
Mənə həyat verən o qızı gördüm,
Döşündə parlayan ulduzu gördüm.
O məni tanıdı "Yaralım" – deyə,
Görüş həyəcanlı...
Bu təntənəyə

Yanan qəndillərdən nur səpən Bakı,
Duydu ki, mehriban qucağındakı
Bir cüt zəfər adlı dan ulduzudur,
Öz qalib oğludur, qalib qızıdır!..

BIÇAQ YARASI

Bir şeir yazım deyə alıb kağız parası,
Mən yuxusuz qalıram bəzən bütün gecəni.
Əlimin üstündəki kiçik bıçaq yarası,
Gətirir xatirimə unudulmaz səhnəni:

...Odur, öz dəstəmizlə dumanlara bürünür,
Düşmən istehkamına sinə-sinə sürünür.
"Ura!" – deyib son kərə,
Tullanırıq səngərə!

Əlbəyaxa vuruşda ön tərəfdən bir yağı
Saplamaq istəyərkən sinəm-üstə bıçağı –
Mən cəldliklə bu zaman
Edib əlimi qalxan,
Naqanla sərib onu, ayaqlayıb keçirəm,
Yaralanmış əlimlə faşistləri biçirəm.

Artıq xeyli keçibdir, bax, o zamandan bəri,
Xəyalımdan getməmiş hələ döyüş illəri.
Düşmən kəsə bilmədi mənim bu sağ əlimi.
Bu gün min bir ilhamla tutaraq mən qələmi,
Düşmənə, yağılara, yada qarşı yazıram,
Qanlı imperializmə ölüm marşı yazıram!..

ONUN İSTƏYİ

– Söylə mənə, söylə mənə, uçuq səngər,
Hansı igid itirmişdir bu çantanı?
İndi harda ömür sürür həmin əsgər,
De, hardadır Vətənimin qəhrəmanı?

Səhər-səhər göy üfüqlər geyəndə al,
O da durub yollanarmı iş yerinə?
Maşınıyla qazıyaraq təzə kanal
Təbiəti mat qoyurmu hünərinə?

Yaşayırmı həmin əsgər? Yoxsa o da
Şəhid olub bu yerlərdə "Vətən" – deyə?
Yox, bu fikir ürəyimi salır oda,
Dilim yanır bu sözləri deyə-deyə.

Açan zaman bu çantanı yavaş-yavaş,
Rəngi solmuş bir varağa nəzər saldım:
"...Bu qaranlıq səngərlərin üstündə kaş,
Şəhər salıb, çilçıraqlar yandıraydım!"

Ah, mən indi duydum ki, bax, bu çantada
Bir mühəndis ürəyinin eşqi varmış.
Mən duydum ki, saf əməllər düşsə oda,
Yer altına gömülsə də, yaşayarmış.

Dedim: gecə hücum vaxtı bu çantanı,
Həmən əsgər bəlkə burda itirmişdir?
Dedim: gözəl arzuları bu cavanı,
Bəlkə yenə Kaxovkaya gətirmişdir?

İndi onun uzandığı səngərlərin
Üzərində kanal çəkib, gül əkirik;
Boz çöllərin simasını dəyişərək.
Evlər tikir, bağlar salır, yol çəkirik.

Bəlkə o da bizim kimi erkən durur,
Maşınını Kaxovkada işə salır?
Bəlkə o da plan çəkir, bəndlər qurur,
Şoranlıqlar qucağında meşə salır?

Mən sevirəm o cavanın arzusunu,
O arzuda gülümsəyir əbədiyyət.
Gözəl dostum, yaxşı bil ki, sən də bunu,
Xəyalının meyvəsidir bu həqiqət.

AXI NECƏ OLDU Kİ...

Hərdən nağıl eylədikcə mən döyüş illərimi,
Sevgilim mehribanca oxşayıb tellərimi
Soruşur: – Bircə söylə, dörd il yağışda, qarda
Gah nəmli səngərlərdə, gah qanlı səhralarda
Şaxtalar çəkən zaman şəmşiri qəsdinizə
Axı necə olurdu soyuq dəymirdi sizə? –
Deyirəm:, – Ey sevgilim, bunu söyləyəm gərək,
tufana, çənə qarşı,
bir də düşmənə qarşı,
Canımız da bərk idi o vaxt iradəmiz tək!..

EVCİYƏZƏ OXŞADI

Uşaqlıqda nə rayon, nə də şəhər tanıdım,
Şəkərabad kəndini böyük aləm sanırdım.
Onun hər bir koması görünürdü çox uca,
Yorulurdum gedəndə bu başdan o başacan...

İllər keçdi, böyüdük, oxumaq üçün hərə
Yollandı bir şəhərə...
Müharibə başlandı... Silaha sarılıb mən,
Sinəmi səngər edib, keçdim döyüşmələrdən,
Moskvanı, Kiyevi, ən böyük şəhərləri
Görüb, min bir zəfərlə yenə qayıtdım geri.
Kəndimizə çatarkən evciyəzə oxşadı,
Gördüm ki, çox gülüncmüş uşaqlıq etiqadı.
Qollarımı çırmayıb dedim: – Sevimli
dostlar!
Gəlin qurub yaradaq, nə qədər gücümüz var.
Qoy sevimli kəndimiz yar-yaraşıqlı olsun,
Gecəsi də gündüz tək nurlu, işıqlı olsun!..

NAXÇIVANIN DUZU, QIZI, QARPIZI...

Haça dağdan günəş qalxır, baxıram,
Yaylaqların sinəsinə qalxıram.
Tunc zirvələr sıx dumana bürünür,
Boz sürülər yamaclarda sürünür.
Gəlin gəzək, bu da yaxşı güzərdir,
Mələşsə də kərə qoyun, ağ quzu,
Məncə bundan daha xoşdur, gözəldir,
Naxçıvanın duzu, qızı, qarpızı.

Bura mənim öz yurdumdur, elimdir,
İlk baharın məxmər teli telimdir.
Xəzinədir qara torpaq sinəm tək,
Qaranquşlar nəğmə deyir gülərək,
Dad versə də arx üstündə arabir –
Pendir-çörək, yanında da qarpızı;
Ancaq bundan düzü min qat gözəldir
Naxçıvanın duzu, qızı, qarpızı.

Yayı burda olmusanmı, desənə –
Gün qalxanda günortanın yerinə?
Boz düzlərdə ilqım ləpə vuranda,
Xan çinarın kölgəsində bu anda
Bəd olmayır, əşi, aləm düzəldir –
Ağ ayrana sən qatanda sal buzu,
Bəs atalar necə deyib? – Gözəldir
Naxçıvanın duzu, qızı, qarpızı.

Qaş qaralıb hamı kəndə döndümü,
Üfüqdəki son şəfəqlər söndümü –
Yanmır zəif işartılı lampalar,
İndi burda min kəhkəşan nuru var,
Əməlimiz min qığılcım közərdir,
Eşqimizlə yanır yerin ulduzu.
Ancaq bundan sanmayaq az gözəldir,
Naxçıvanın duzu, qızı, qarpızı!..

Dilim dillər tacıdır

ANA DİLİM

Dilim, –
su kimi büllur,
bal kimi şirindir
Elim, –
Vətən adlı
ilk sevgilimdir.
Mən elimin
ürəyi min bir nəğməli oğluyam.
Ürəyimdən bir səs keçir:
– Əqidəmdə doğruyam!..
Dilim, –
dillər tacı olsun deyirəm.
Öz dilini sevməyənlər,
lal olub, yerə girsin,
bir kəlmə söz möhtacı olsun, deyirəm.
El mənim,
Mən də elin.
Qəlbimdəki hər telin,
Səsi sazımda gülür.
Dilim, –
bir dağ çeşməsidir,
ürəyimdən dodağıma süzülür...
O çeşmənin gözünü
Gözüm qədər sevirəm.
Onun hər damlasını,
özüm qədər sevirəm.
Çınqıllı daşlarını,
bir mirvari sanıb mən,
Kaş boynuma düzəydim,
can Vətən!..

Mən qürurumu
qürurlara
qürur saya bilərəm.
Körpə bir uşaq
Beşikdən baş qaldırıb
"Ana" – desə,
Onu bağrıma basıb gülərəm.
Çünki o, öz dilimdir,
Ana dilim.
Pərvaz et hər yana, dilim!
mən qəlbi
qəlbimdə döyünənləri,
Mənim kimi
öz millətiylə öyünənləri,
Dilimi sevənləri sevirəm.
Hər kim nə deyir-desin,
elimi sevənləri sevirəm.
O el, –
anadan adsız doğulub,
ada-şöhrətə çatdığım,
ilk şərimi yaratdığım
Azərbaycan torpağıdır!
O dil, –
Şərqin
Min bir nəğməli dodağıdır.
Dodaq dedim, –
O, ürək tərcümanıdır.
ürəksizsə nəğmə olmaz.
Dilim, –
Nərgiz gülü kimidir,
Boranı da düşsə solmaz.
Çünki bu dil,
Baharıstan torpağımda,
atmış rişə.

Bu dil, –
O vaxt məhv olar ki,
Dünya qopa, Günəş düşə.

Yoxsa heç bir saxta qürur,
qürurumа düşməz yaxın.
Nəğmə deyin axın-axın!..
Bu nəğmələr
ürəklərə axıb dolsun.
Bizim könül nəğməmizsə,
"Azərbaycan himni" olsun!..

ANA SƏSİ

Gün batdı, şər qarışdı, yağdı qar,
Gör necə də ələndi.
Sahil boyu ucalan buruqlar
Ağ geyib cərgələndi...
Xəzri dənizdə yatdı... dəniz lal,
Sükut qondu hər yana.
Geyinib çıxdı evdən başda şal
On uşaqlı bir ana.
Televizor önündə uşaqlar
Durub baxdı, ha baxdı.
– Bəs niyə çıxmır anam, nə sirr var.
Gör gedəli havaxtdı!
Zilləyərək gözünü sonbeşik
Bir tərəfdə durdu tək.
Nə sakitdir bu axşam ev-eşik,
Ana çıxış edəcək...
Birinə söz verildi, yox, bu da,
Yox, bu da anam deyil.
O, işləyir deyəsən buruqda,
Orden alıbdır bu il.
Çıxdı başqa bir qadın, o kimdir?
Əynində ağ xalat var.
Körpələr tez tanıdı, həkimdi,
Əllərində həyat var.
Çıxdı iki gəlin də dalbadal,
Biri xalça toxudu.

Biri də ağ alnında qara xal,
Hind mahnısı oxudu.
Birdən göründü ana, can ana,
Ekrana baxdı gözlər.

Axdı bütün dalğalar hər yana,
Uçdu qanadlı sözlər.
Bayaqdan sükut qonan otağa
Səs-küy saldı körpələr.
– Ay uşaqlar, keçməyin qabağa,
Axı, anamız görər.
Ana min-min ekrana saldı səs,
Ağ günündən danışdı.
Hər sözü, hər istəyi müqəddəs...
Bu səs bizə tanışdı...
Bu səs "atom" qışqıran düşmənin
Cır səsini batırdı.
Bu səs, layla səsidir Vətənin,
Körpələri yatırdı.
Bayırdasa yağdı qar, yağdı qar,
Gör necə də ələndi,
Sahil boyu ucalan buruqlar
Ağ geyib cərgələndi...

ANA İTKİSİ

Anam Höküma xanımın
əziz xatirəsinə

Ana can, diz çökürəm,
Dərya yoxdur hönkürəm.
Mən Arazam, mən Kürəm,
Sən mənə dəniz oldun.

Sən axdın yer üzündən,
Nəvən öpdü üzündən.
Köçəndə də izindən,
Su çıxdı, kəhriz oldun.

ANA DÜŞÜNÜR

Gecə keçib yarıdan,
Ana baxır barıdan –
Deyəsən nigarandır,
Bir az övlad sarıdan:

– Qurbanam boy-buxuna,
Bənzəmə bir çoxuna.
Bir sevimli, kamallı
Qız girəydi yuxuna.

Göydə bulud ağ çətir,
Yerdə gül saçır ətir.
Gözləyirəm, o qızı
Anana gəlin gətir...

KÖRPƏ VƏTƏNDAŞA

De, nə vardır dünyada
Ana südündən təmiz.
Doğulduğun torpaqdan,
Olduğun evdən əziz?!

Dünyada gözəl nə var
Uşaq dünyası kimi,
Bir yaz axşamındakı
Ana laylası kimi?

Dünyada siz göstərin
Elə bir övlad hanı
Unutsun öz elini,
Doğulduğu komanı?

Kim sevmir uşaqlığın
Əlçatmaz dünyasını
Demək, duymayır əsla
Həyatın mənasını.

Uşaqlığım əlimdən
Uçdu kəpənək kimi,
Ah, onun arxasınca
Göndərdim öz qəlbimi.

Bəlkə tutub qaytara
Uşaqlıq illərimi –
Anam yenə oxşaya
Qıvırcıq tellərimi...

EKİZLƏR YOL AYRICINDA

Hamımıza,
Sevinc verdi yaz səhəri
Bir atanın,
Bir ananın əkizləri.

Ana südü,
Nazlı balınc, qoşa beşik.
Gülşad eyvan,
Yaşıl bağça, o ev-eşik...

Hər nə varsa,
Ekizlərin malı oldu.
...Vaxt yetişdi
Onlar daha yaşa doldu.

Pillələri,
Bir qalxdılar, bir endilər.
Bir biçimdə
Geyindilər, keçindilər,

Bir-birindən
Seçilmədi baxışları.
Bir gəzdilər,
Enişləri, yoxuşları.

...Bu atanın,
Bu ananın bir eybi var.
Bir səpgidə
Böyümədi bu uşaqlar!

Aylar keçdi,
Vaxt ötüşdü, il dəyişdi.
Bir mənzildə,
Onlar tamam ikiləşdi.

Ürəkləri,
Ha qırıldı, ha calandı.
Fikirləri,
Arzuları haçalandı

Selə düşmüş
Yarğan kimi yeyildilər.
Elə bil ki,
Bir ananın deyildilər.

Biri elin,
Ürəyinə tel bağladı.
Biri qərbin,
Yad könlünü varaqladı.

... İndi durub,
Düşünürük onları biz.
Qarşımızda
İki ögey – iki ekiz.

* * *

Biri ipək...
Biri tamam ayrı canda.
Böyük dərddir! –
Ekizlər yol ayrıcında!..

ÖMÜR YOLLARI

Əqrəblər fırlanır.... əriyir gecə,
Qəlbim həkk olunur ağ varaqlara.
Ömrümdən bir yarpaq dərib gizlicə,
Bu gün də çəkilir lap uzaqlara.
Bu vaxt dan sökülür... yeni bir səhər,
Qoynunda sevimli şirin nəğmələr.
Ömür yollarıma səpib gül-çiçək,
Mənə "buyur" deyir gülümsəyərək.

Deyirəm, ömrümdən keçsə də illər,
Sabaha getsəm də əlimdə əsa.
(Keçdiyim yollara baxaydı ellər,
Axı yaşamaram ellər olmasa).
Mən nəfəs dərərək çevrilib geri,
Süzərək keçdiyim ötən günləri,
Həyat dil açaraq deyəydi birdən:
– Xeyirxah əməllər carçısısan sən.

Kim bilir, bəlkə də elə o zaman,
Başıma toplaşıb gələcək nəsil.
Könül dəftərimin varaqlarından,
Fikrimi, hissimi biləcək nəsil.
Baxıb alnımdakı qırışıqlara,
Gözümdə parlayan saf işıqlara.
Ömür yollarını duyub dərindən,
Bərk-bərk tutacaqlar öz günlərindən...

NEFT

Neft –
bütün yer üzündə,
bir əbədi həyatdır...
Neft –
uçan raketlərə
qırılmayan qanaddır.

Neft –
əsrin sürətidir,
paytaxtımın işığı.
Neft –
doğma Abşeronun,
gözəllik yaraşığı.
Neft –
ağ tüldür, ipəkdir.
gözəllərin əynində,
gülü çiçək-çiçəkdir.
Neft –
yüz milyon çıraqlı
Bakının çələngidir.
Neft –
dalğalı Xəzərin
ən güclü pələngidir.
Neft –
bulaqlar, bulağı
gur çayların çayıdır.
Neft –
sahilsiz dəryadır,
Xəzərin öz payıdır.

Qayna, "qara qızıl"ım,
Damarımda qayna sən.
Gecələrə ulduz ol,
Gündüzlərə ayna sən.
Səni dəfinələrdən
Çıxaran igidlərə;
Alqış!
Alqış deyirəm,
Min kərə, milyon kərə!..

SÜLHÜN SƏSİ

Sülh! Bu səsdə həyat var,
Çünki minlər, milyonlar
Könül vermiş bu ada.
Sülh şirin bir arzu tək,
Üç rəngli bayrağım tək,
Müqəddəsdir dünyada.

Sülh deyəndə hər zaman,
Yurdumuzda canlanan
Təbiəti görürəm.
Sülh deyəndə xalqımın
Rəhbərə bəslədiyi
Məhəbbəti görürəm.

Sülh – həyatın mənası,
Anaların laylası.
Körpələrin səsidir!
Sülh-ağ saçlı dünyanın,
Milyon-milyon insanın
Həqiqət nəğməsidir!

QOL ÇƏKİRƏM

Yurdum xalqlar dayağıdır,
Azadlığın bayrağıdır.
Səsləyərək kainatı,
Sülhə doğru yol çəkirəm,
Mənə verin bəyanatı,
Qol çəkirəm,
Qol çəkirəm!..
Dünya bilir hünərvərəm,
Al şəfəqli bir səhərəm.
Keçirdikcə hər saatı,
Həm becərir, həm əkirəm,

Mənə verin bəyanatı,
Qol çəkirəm,
Qol çəkirəm!..
Qarşımızda nurlu səhər,
Bizimkidir şanlı zəfər.
Zəhmətimlə şən həyatı,
Qurub, gün tək nur tökürəm,
Mənə verin bəyanatı,
Qol çəkirəm,
Qol çəkirəm!..

AQİBƏTİN CIĞIRLARI

Mən gümraham!
Yoxdur qayğım.
Ağ dalğalar ağ qayığım.
Zirvələrə hökm edirəm.
Mən gümraham,
Mən gedirəm –
Lap kosmosda ziyafətə.
Ağzı nədir şimşək ötə.
Meyli varsa Ay buyursun,
Məclisimdə bardaş qursun.
Mən gümraham, mən sağlamam,
Məni belə doğub anam.
Yer üzündə yaxşı nə var
O mənimdir,
Ey insanlar!
Daşdan yumşaq versələr də,
Parçalaram
Didə-didə
Dişim mərcan, mədəm də ki,
Nə yük bilir,
Nə də çəki...

...Yaş qartaldı,
Dərd ciyərə sütül vaxtı
Xallar saldı.
Daraqları axşam-səhər.
Qıvrımında,
Qıran saçlar
İndi dalğın, indi seyrək,
Bu sirri biz kimə deyək?
Necə, necə, lap özümə?

Bir diqqətlə
Bax üzümə.
Mən gümraham, mən igidəm.
Xəstəliyi verin bircə,
O iblisi mən gizlicə
İstəyirəm özüm didəm.
– Kim verəcək onu sənə,
O ki artıq canındadır?
Sən kefində, öz hayında.
Osa ürək çarpayında
Baş yastığa qoyub yatır.
– Ola bilməz.
– Yox, elədir.
Varlığında zəlzələdir.

...Gümrah bədən ləngər vurdu.
Baş gicəldi,
Ayaq durdu.
Diz taqətsiz, üz sapsarı.
Xəzan vurdu ilk bahara...

Dörd bir yanı ala-toran...
Baxışında seyrək duman
Kirpikləri güclə qalxır.
Çarpayıya tərəf baxır, –
Ağ xalatlı neçə həkim.
Gündüz həkim,

Gecə həkim.
Qalxıb-enir töyşər sinə.
Taqəti yox,
Kəlmə dinə.
... "Mən gümraham!" hanı o səs?
Xır-xır sinə,
Zəif nəfəs.

"Mən gümraham!" – deyə-deyə
Can çürüdüb, düşdün küyə.
Çiçəklənən dövründə bax,
Dönüb oldun
Boz qamqalaq.
Ey "gümraham" deyən gənclər
Belə gedib
Canlar hədər.
Min yaşasın həkimləri,
Çəkib sizi üzü bəri.
Bilin, bilin doğma, əziz,
Həkimlərin
Qədrini siz!

DURNA QATARI

Bakının "Moskva" prospektindəki işıq karvanına

Uçur, uçur
Haça qatar durnadır.
Qanadı nur,
Teli par-par durnadır.

Nə el yalqız,
Nə "Vidadi xəstədir".
Qatarınız
Montin yolu üstədir.

Səf-səf süzün
Yaraşıqlar içində.
Bir də üzün
Gur işıqlar içində.

Bir oxsunuz,
Sürətiniz burdadır.
Siz çoxsunuz,
Bakı – ana durnadır.

Uçun-uçun
Gözü büllur durnadır.
Qəlbi coşqun
Lələyi nur durnadır.

İNSAN NƏFƏSİ

Sonsuz fəzalara şahin şığıdı,
Gördü ki, yer ondan çox aşağıdı.

Dolandı neçə yol ərzin belinə,
Ülkər sağ əlini çəkdi telinə.

O duydu, ulduzlu göylərdə də tək,
Yalqızlıq içində sıxılır ürək.

Səhər bir "şahin"də qalxdı yanına,
Xəfif bir istilik keçdi canına.

Düz üç gün, üç gecə beləcə onlar,
Dünyanın başına bir dolandılar.

İnsan nəfəsinin gücünə bir bax,
Göydə də insanı insan isidir...

MƏN KÖVRƏLMİŞƏM

Nur içində üzür ürək,
Ay sularla öpüşəndə.
Bu sahildə həsrətlitək,
Arazla Kür görüşəndə
Mən kövrəlmişəm.
Seyrana çıx, sahilə bax,
Gəl baş vuraq dərinliyə.
Çox çətindir tək yaşamaq,
Heç bilmirəm bu gün niyə
Mən kövrəlmişəm.

YAŞIDLAR

İki həmyaş,
Yavaş-yavaş
Qalxıb sülhü salamladı.
Heç bir kəsə bəlli deyil,
Onun adı, bunun adı.

Şəfəq endi...
Cilvələndi
Gözlərinin şüşəsində,
Biri start meydanında.
Biri Xəzər meşəsində.

Güldü sabah,
Arzuya bax;
Gör nə duyub, yanır hərə?
Tərlan kimi şığıyacaq
Biri göyə, biri yerə.

Anlar axır...
Onlar baxır,
Nə mavidir dəniz suyu!
İndicə kəşf ediləcək,
Kosmik fəza, kosmik quyu.

MÜƏLLİM

Müəllim! Bu sözün mənası dərin,
Onun hər ürəkdə öz yeri vardır.
Odur ilhamçısı gənc nəsillərin,
Fikri, düşüncəsi bir ilk bahardır.

Müəllim! Bu ada min dastan desəm,
Nə sözüm tükənər, nə qəlbim susar.
Ona canımı da mən qurban desəm,
Bir şair qəlbinin buna haqqı var.

Ağsaçlı, mehriban müəllimimi,
İndi də arabir hərdən görürəm.
Özümü itirib bir uşaq kimi,
Ayağa qalxaraq salam verirəm.

Dünyanın ən böyük dahilərini,
Müəllim yetirmiş parta dalından.
Onun qayğısını, alın tərini,
Dostlar, unutmayaq gəlin heç zaman.

Deyirəm, görəsən cahanda kimin,
Bir müəllim təki xidməti vardır.
Dahilərə dərs deyən bir müəllimin,
Milyon könüllərdə hörməti vardır.

Onun şərəfidir, onun öz adı,
Neçə gənc mühəndis, neçə həkim qız.
Cavan pilotlardır onun qanadı,
Odur ki, göyləri gəzir qayğısız.

Müəllim! Böyükdür, yüksəkdir bu ad,
Onu uca tutmaq şərəfdir bizə.
O, öz qayğısıyla firavan, azad,
Nəsillər yetirir, ellərimizə.

Gəlin alqış deyək dostlar, ürəkdən,
Əsil müəllim tək yaşayanlara.
Şerimlə gül dəstə bağlayıram mən,
Bu adı şərəflə daşıyanlara!

DARÜLFÜNUN PİLLƏLƏRİNDƏ

Bitirib şərəflə Darülfünunu,
Mərmər pillələrlə endiyim zaman.
Gördüm bir həvəslə çıxır yuxarı,
Onillik məktəbi qurtaran oğlan.

Dedim ki: – Enirəm sizi, pillələr!
O isə təzəcə qalxır yuxarı.
O da mənim kimi, keçdikcə illər –
Belə şən dönəcək həyata sarı.

Bir vaxt tələbə tək qalxmışdım mən də.
İndi müəlliməm gedirəm artıq.
Bu gediş, bu gəliş kəsilmir səndə,
Sinən qəlbim kimi bilmir rahatlıq.

Ana qucağını açdıqca bina,
Qoynuna bəxtiyar bir gənclik gəlir.
Səninlə qalxaraq Darulfünuna,
Elmin yollarında onlar yüksəlir.

Xoş günlər görürəm gəlişinizdə,
Gəlin ki, kamala yetsin nəsillər.
Möhtəşəm bir həyat canlanır sizdə,
Ey mərmər pillələr, mərmər pillələr...

TƏHSİL İLLƏRİ

Dostum yazıçı Əlfi Qasımova

Ey dost, sən Bakıya təzə gələndə,
İpləri ağ yundan corab geyərdin.
Uzanıb yerinə, əlində dəftər,
Payız gecələri mürgüləyərdin...

Yadına düşdükcə hərdən kəndiniz,
Xəyalın bir anlıq ora gedərdi.
Üzü günə baxan aynabəndiniz,
Səni düşündürər, düşündürərdi...

Lakin aylar keçdi, illər dolandı,
Xəyalın az gəzdi dağda, çəməndə.
Hərənin qəlbində bir arzu yandı,
Mühərrir olmağa can atdın sən də.

İndisə dönən tək otağına sən,
Yazdığın mövzuya nəzər salırsan.
Vaxtsız yuxulara aman vermədən,
Sabahın qeydinə bu gün qalırsan.

Adətdir, yaxşı dost darda sınanar,
Yüz dəfə imtahan vermişik azı.
Elmin yollarına tutaraq fənar,
Biz yola salmışıq dörd qış, dörd yazı.

Biz daxil olanda darülfünuna,
Yolumuz ağzında bir ev də vardı.
O, çox kiçik idi, baxdıqca ona,
Qəlbimiz arabir hey sıxılardı.

Lakin aylar keçdi, onun yerində,
Göylərə baş çəkən saray quruldu.
Bir bahar fəslində, günün birində,
Üstünə rəngbərəng naxış vuruldu.

Məktəbə gələndə, ey əzizim, sən,
Xeyli kiçik idin, o evciyəz tək.
İndi ucalmısan, düzünü bilsən,
Böyükdür səndəki düşüncə, ürək.

Səni bu kamalda görəndə düzü,
Səmimi dost kimi sevinirəm mən.
Gəl elmə bağlayaq öz könlümüzü,
Dörd ildə nə qədər dəyişilmisən!

Söylə, yadındamı, hər pul alanda,
Yaxşı düşməsə də deyirəm bunu.
Gedib soruşmazdıq yeməkxanada,
Xörəyin bahalı, ucuzluğunu.

Ah... Təhsil illəri, təhsil illəri...
Yenə əzizsiniz öz canım kimi.
Mən sizi duyduqca ürək telləri,
Coşub-dalğalanır ilhamım kimi.

Naxçıvan çayının göy vadisində,
Şəkərabad kəndində doğulmuşam mən.
Gözəl Qarabağın bir guşəsində,
Ey dostum, həyata göz açmısan sən.

Lakin öz qəlbimiz, öz amalımız,
Bizi bir məsləkə bağlamış artıq.
Elmə doğru uçan quş xəyalımız,
Nə gecə, nə gündüz bilmir rahatlıq.

Görürəm mən səni illər dalında,
Bir alim, mühərrir sifətində bax.
Qardaş millətlərin birlik zalında,
"Sülh" – deyə coşursan, alovlanaraq.

Görürəm mən səni, sevimli dostum,
Birgə baş çəkirik vətənimizə.
Deyirlər: – Bu oğlan bir tələbəydi,
Bu gün alim kimi dərs deyir bizə!

Bəli, bu olacaq, bu deyil uzaq,
Hələ yol gedirik o şanlı günə.
Odlu bir ilhamla alovlanaraq,
Xeyir verəcəyik Vətən mülkünə.

Ey dost, unutma ki, Darülfünunun,
Yolu gur işıqlıdı – elmə tərəfdir.
Yuxusuz gecələr keçsə də, onun
Adını doğrultmaq bizə şərəfdir.

YATAQXANA

Öz evindən, öz kəndindən xeyli uzaqda,
Tələbələr mənzilində heç olmusanmı?
Öz həmməktəb dostlarınla sadə otaqda
İllər boyu qərar tutub sən qalmısanmı?

Duymusanmı tələbəlik həyatındakı
Yaxşı günü, çətin günü, söylə, ey cavan?
Səni gümrah böyütdügcə sevimli Bakı,
De, yadına heç düşübmü mehriban anan?

Bəzən dilsiz gecələrdə girib yerinə,
Yuxu basıb, döşdə dəftər yatmısanmı sən?
Əla qiymət almaq üçün alın tərinə,
De, imtahan zamanları batmısanmı sən?

Yuxuda hərdən soyuq payız gecəsindəki,
Mübahisə saatınız çəkibmi üçə?
Döyüşlərdən qalib çıxmış qəhraman təki,
Rahat olub yatmısanmı, söylə, o gecə?

Mən özüm də dörd ildir ki, bu minval ilə,
Çox qalxmışam bu binanın pillələrini.
Qələm tutub, şairanə bir xəyal ilə,
Yaratmışam gəncliyimin lövhələrini...

Bəzən bütün yataqxana uyuyan zaman,
Təkcə mənim otağımın işığı yanmış.
İş üstündə görüşdüyüm neçə qəhrəman,
Gözlərimin önündəcə gəlib dayanmış.

Beş il tamam qayğı çəkən, ey əziz ana!
Tələbələr unutmamış haqq-sayını.
Kim tərk etmiş məndən qabaq bu çarpayını?
Söylə görüm, söylə görüm ey yataqxana,

Bəlkə, o gənc geoloqdur dağlar içində?
Bəlkə, indi müəllimdir, kənddə dərs deyir?
Bəlkə qoca Miçurin tək bağlar içində,
Ağaclara sənətilə yeni can verir?

Bəlkə elmi əsərini o qurtararaq,
Vaqif olur fəlsəfənin dərinliyinə?
Bəlkə, cavan bir şairdir, fikrə dalaraq,
Yurdumuzun cəlalına söz qoşur yenə?!

Yataqxana, aylar gəlib, illər getsə də,
Gül açacaq ürəyimin bu xoş niyyəti.
Unutmaram, unutmaram yüz il ötsə də,
Sənin ana qoynundakı səmimiyyəti...

EY QAPIMI DÖYƏN İL

Ey qapımı döyən il,
Səni görməsəm də mən,
Gül dəstə bağlamışam
Sənincin qar gülündən.

Ləpir salıb qar üstə,
Düz qapıma gəlmisən.
Evimdəki qonaq tək,
De, sən də gözəlmisən?

Hələ köhnə ilimiz,
Süfrənin başındadır.
Ömrü bir il olsa da,
Özü yüz yaşındadır.

Yüz arzu, yüz xəyalı,
Çatdırdıqca o, başa.
Neçə şoran düzəni,
Bəzəmişdir qumaşa.

Onun qısa ömründə,
Neçə şaxta qazılmış.
Dövlətinin ən gözəl,
Qərarları yazılmış.

Saçına dən düşsə də,
Əməlləri cavandır.
Ey qapımı döyən il,
Qonağım mehribandır.

Onun saldığı kəndlər,
Şəhərlərlə yarışır.
Baxıb bu xoş ülfətə,
Günəş ayla barışır.

Gəl, yaxın gəl, təzə il,
Köhnə il yol üstədir.
Kiçik övlad həmişə,
Özünü çox istədir.

Tez ol, bu son gecənin,
Parolunu söylə sən!
Əqrəblər qayçı tutmuş,
Son təqvimə deyəsən.

Saniyələr damcı tək,
Yerə düşməmiş donur.
Yağan qar pəncərəmə,
Kəpənək kimi qonur.

Bütün cahan bir anlıq,
Nəfəsini saxlamış.
Öz buz dodaqlarilə,
Nəfəs almır qarlı qış.

Şaxta çaylar üstünə,
Naxışlı şüşə salır.
Uzaq yollar qısalır,
Saniyələr daralır.

Zamanın ovcundadır,
Bu gecənin ürəyi.
Dəyir nəfəsimizə,
Yeni ilin küləyi.

Açılır Vətənimin.
Geniş darvazaları.
Yeni il daxil olur,
Əlində sülh baharı.

Badəmizi içirik,
Onun sağlığına biz.
Daha da gözəl olsun,
Qoy bu azad ölkəmiz!

ADSIZ ZİRVƏ

Çiynində qara mərmər,
Neçə igid,
Neçə ər,
Dağlara dırmanırdı.
Zirvədə buz bülluru,
Ətəkdə od yanırdı.

Aşıb aşırımları,
Büdrədilər,
Qalxdılar.
Bu dəmir çarıqlılar,
Bu kəndir qurşaqlılar.

Bu yükü mərmərlilər,
Deməyin,
Töküldülər.
Ox kimi dartıldılar,
Yay kimi büküldülər.

Adsız zirvə, qürurlan!
Bulud dağıt,
Göyü əz!
Səni fəth eləməyə
Hər ürək tab gətirməz!

...Neçə oğul itirdi
Bu pilləsiz
Sıldırım.
Gədiyi yağış döydü,
Sərt zirvəni ildırım.
Əl-ayaqdan düşənə
Göy qurşağı
Gülüşdü.
Bu hünər meydanında
Yüzlər əlliyə düşdü.

Payız səması kimi
Boşaldılar,
Doldular,
Bir az da seyrəldilər,
Amma yorulmadılar.

Buzlu zirvələr üstdə
Yurdumun
Oğulları
Qələbə əzmi ilə
Üz tutdular yuxarı.

Bir adsız körpə kimi
Adsız zirvə
Sevindi.
Səcdə edib onlara,
Qızıl günəş də endi.

Qartallar keşik çəkdi,
Onların dövrəsində.
İgidlərsə dayandı,
Zirvələr zirvəsində...

İLİN SON GECƏSİ

İlin son gecəsi...
Bayırda şaxta, qar.
Lakin ürəklərdə bahar.
Qocalır yer kürəsi,
Solur vələs yarpağı tək.
Son ilin son gecəsi.
Dəqiqələr qurğuşun kimi
əriyir.
Köhnə il son mənzilinə doğru
yeriyir.
Bakı bir badə kimi
Xəzəri qaldırmada.
Abşeron –
nurlu bir yarımada.
Evlərdə yolka, şənlik...
Bayırda sərt rüzgar,
Sevən ürəklərdə bahar.

İlin son gecəsi...
Əqrəblər qayçı kimi
Bir-birini kəsmədə.
Dəniz buruqlarında
sərt bir xəzri əsmədə,
dalğalar dağ gövdəli.
Bəzəməkdə sevimli Bakımızı
dahi Nizamimizin
əzəmətli heykəli.
Odur, bağdan aralı
yaraşıqlı bir bina.

Öz şən körpələriylə
oturmuş ana.
Lakin əri gəlməmiş
dəniz buruqlarından,
Yeni ili iş üstə
qarşılayır o insan.
Qırılır şüşə kimi
ayağı altında buz,
Lakin onu isidir
döşündəki ulduz.
Usta dənizdədir
qağayı kimi.
Dalğalar qalxıb – enir
kələğayı kimi.
Ağaranda dan yeri,
Usta qayıdır geri.
Lakin sözsüz duyuruq,
Gözündən oxuyuruq.
Yeni ilə töhfədir,
Onun saldığı buruq!

SƏS

"Ağacı qurd içindən yeyər..."
Atalar sözü

– Doğranacaq meşələr!
Bu səs hər yerlə axdı.
Hürküb körpə ağaclar,
Qoca palıda baxdı.

Sardı bütün meşəni,
Bir vahimə sükutu.
Palıdın qol-budağı,
Parçaladı buludu.

– Doğranacaq meşələr!
Nalə etdi fidanlar:
– İçimizdən kiminsə,
Yəqin orda əli var.

Salxım söyüd ələstü,
Tez özünü yetirdi.
Meşənin kənarından
Belə xəbər gətirdi:

– Mən nə görsəm yaxşıdır,
Xəyanətə baxın bir:
Bizi kəsən baltanın
Sapı bu meşədəndir!

OĞLUMA

Ayaq tutub gəzdikcə sən,
Qəlbim gülür sevincimdən.
Səni basıb bağrıma mən,
Deyirəm ki, oyna, bala,
Qurbanam boyuna, bala!

Bir-birindən xoş gəlir il,
Ürəyimdə yoxdu nisgil.
Göz muncuğu gərək deyil,
Yalan sözdür nəzər, bala,
Ey özümə bənzər bala!

Yetişmişəm hər kamıma,
Vurulmuşam dövranıma.
Mən də körpə İlhamıma,
Deyirəm ki: – Sevin, bala,
Bəzəyisən evin, bala!

YOX, DEMƏYİN DOLU VURDU

Göylər tutqun, göylər qara,
Mən baxıram buludlara.
Bir tozanaq qalxdı birdən,
Göy gurladı neçə yerdən.
İldırımlar çaxdı keçdi,
Sellər, sular axdı keçdi.
Gah sağı, gah solu vurdu.
Dolu vurdu!
Dolu vurdu!

Aynabəndlər örtülsə də,
Neçə yerdən aldı zədə.
Tər lalələr xəzan oldu,
Şəlalələr ümman oldu.
Dolu dəydi, gül töküldü,
Novçalardan sel töküldü.
Hər döngəni, yolu vurdu,
Dolu vurdu!
Dolu vurdu!

Öz hirsini tökdü göylər...
Dolu vurmuş böyük şəhər
Elə bil son çiləsəydi.
Hər yarpağa gullə dəydi.
Bağ-bağça qübar eylədi,
Yaxasını düymələdi.
Vurdu, neçə kolu vurdu,
Dolu vurdu!
Dolu vurdu!

Hirsi yatdı, susdu göylər,
Nəfəs aldı qoca şəhər...
Günəş yardı buludları,
Salamladı göy otları.

Biçənəklər üzə güldü,
Nərgizlər göz-gözə güldü.
Bağlar yenə büsat qurdu,
Yox, deməyin
Dolu vurdu!..

LAÇIN DAĞLARINDA

Sürücü, başına dönüm, asta sür,
Qoy gözüm doyunca yollara baxım.
Odur, çapıq qaya çənə bürünür,
Mən də duman olub dərədən axım.

Otlayır sürüsü göy yaylaqların,
Durmuş şiş qayalar çobansayağı.
Qurbanı olduğum qarlı dağların
Üşüyür zirvəsi, yanır ayağı.

Dərədən iti keç, dolaydan asta,
Qoy səhər küləyi dəysin alnıma.
Odur, moruq yığır qızlar yol üstdə,
Birisi bənzəyir öz nişanlıma.

Sürücü, gəl əylə maşını bir az,
Qoy Laçın yoluna baxım doyunca.
Dilbər təbiətdən usanmaq olmaz
Məxmər xalı salıb döşlərə yonca.

Əyilib su içim "Güllü bulaq"dan,
Baxım kirəmidli təzə evlərə.
Neçə kənd görünür "Əyri dolaq"dan,
Qoy baxım, keçirəm bəlkə son kərə!..

Sür ki, "Yeddi qardaş" dolayından biz,
Bir də burum-burum burulub keçək.
Sür, artıq Turşsudan görünmür bir iz,
Sür, təzə yerlərə vurulub keçək.

Xoşdur, bu torpağın xoşdur iqlimi,
Səsim dağa düşsün, dərəyə düşsün.
Qoy sözüm ən incə təranə kimi,
Ürəkdən süzülüb ürəyə düşsün.

Sürücü, maşını burda saxla bir,
Vərəqdə gəzdirim mən söz fırçamı.
Təbiət laləyə süzüb göndərir,
Mənə həyat camı, məhəbbət camı.

Qoy içim yurdumun gül badəsini,
Bunda dağlarımın bahar ətri var.
Eşitsin oğlunun şeir səsini,
Başı ağ çalmalı silsilə dağlar.

Sürücü, başına dönüm, asta sür,
Meşəli yollara doyunca baxım.
Sür ki, dağlar gəlir, ellər görünür,
Sür, ana torpağa doyunca baxım...

GƏLİN – AĞ BİR QAĞAYI

Xəzri suları döydü,
Gur dalğalar yoruldu.
Axşam "Neft daşlarında"
Gözəl bir toy quruldu.

Gəlin – ağ bir qağayı,
Bəy-qranit bir qaya.
Əziz dostlar, tanışlar
Axıb gəldi bu toya.

Əfsanəvi adada
Bəlkə də ilk dəfədir –
Neftçi oğlan, neftçi qız
Belə qəşəng toy edir!

Ay göylərdə dolanıb,
Səpir gümüşü bir nur.
Ulduzlar göy sularda,
Sona kimi yuyunur.

Qızıl balıq istəsən,
Lap dənizdən en gətir.
Bu qağayı gəlinə,
Qağayılar yengədir.

Xəfif meh sağ əlini,
Çəkdi bəyin telinə.
Qara neft ağ ipəkdən,
Tül geydirdi gəlinə.

Gəlin – ağ bir qağayı,
Bəy – qranit bir qaya.
Ulduzlar karvan çəkib,
Axdı gəldi bu toya.

Elə bil min könüldən
Göy yerə aşiq oldu.
Bəyin qazdığı quyu,
Toya yaraşıq oldu...

ŞƏHRİYARIN DÜŞÜNCƏLƏRİ...

Varağım yox, ürəyimi bükməyə,
Dərya verin, göz yaşımı tökməyə.
Dərdlərimi ilmə-ilmə sökməyə,
Milyon iynəm olaydı.

Yaxşın çoxdur, ana yurdum, pisinəm,
Saray əhli hücrə vermir isinəm.
Parçalanmış vətən dərdli bu sinəm,
Göynəm-göynəm olaydı.

Arazım var, yelkənim yox üzməyə,
Torpağım var, haqqım yoxdur gəzməyə.
Bu hicranın həsrətinə dözməyə,
Tablı sinəm olaydı.

Yadımdadır ilk vüsalın öpüşü,
Nə müşküldür cüt qardaşın görüşü!
Kaş yurdumun hər yaralı qarışı,
Bir dəfinəm olaydı...

İL YARASI

Rəvayət

– Səfərə gedirəm! –
O dindi kövrək.
– Nə olar.
– Səndən bir ricam var ancaq.
Mən həmin səfərdən qayıdanadək
Deyəsən, uşaqlar sizdə qalacaq.
– Belə gözüm üstə, lap arxayın ol!
– Hə, onda mən gedim...
– Sənə yaxşı yol!..

...Dost dosta bir külfət tapşırıb getdi,
Bir namus, bir qeyrət tapşırıb getdi.
Balanı balatək əzizlədilər,
Dostluq axarını təmizlədilər.
Günlər mərcan kimi sapa düzüldü,
Ayların cilovu əldən üzüldü...
Bir gün o qayıtdı uzaq səfərdən,
Arvadı yeriyib
Tutdu yəhərdən...
Uşaqlar atanı qucaqladılar,
Töhfəlik nə gəlsə tez pay-puş olar.
O dostun, bu dostun arvad-uşağı
Gah evə yüyürdü,

Gah da aşağı...
...Dostlar görüşdülər, əhval tutdular:
– Necəsən?
Belə də yubanmaq olar?
Uşaqlar bir yana, mən darıxırdım.
Hər gün dolaylara dönüb baxırdım.
– Neyləyim, işdi də?..
Gəzirəm düzü,
Səyyahlar heç sevməz dumanı, sisi...
– Bir de görüm sən,
Uşaqlar razımı qalıbdı məndən?
O səyyah bir anlıq durdu pürvüqar:
– Arvadın üzündə "il yarası" var.
Niyə görməmisən bu neçə vaxtdı?
...O dönüb dostuna heyrətlə baxdı:
– Söylə düzünü,
Bu uzaq səfərə getdiyin zaman,
Onun namusunu, yoxsa üzünü
Həqiqi dostuna sən tapşırmısan?!

ALA GÖZLÜ BİR TAKSİ VAR

1

Bir əl qalxdı, taksi durdu,
Şofer dönüb baxdı ona.
– Hara sürüm?
– Sür bu yana!
O, sükanı yana burdu.
Şofer bildi öz işini,
Tez tanıdı sərnişini.
Tanış zavod, Qaraşəhər,
Göyə qalxdı göy tüstülər...
Yaşıl taksi axıb getdi.
Şimşək kimi çaxıb getdi.

2

Bir səs gəldi,
– Saxla görüm!
– Hara sürüm?
– Sür dağüstü şəhərə sən,
Yatmamışam səhərəcən.
Bu gün təhvil verəm gərək,
Yol üstdəki üç binanı.
Şofer baxdı sevinərək.
– Doğru sözdür, düzdür yanı?
Bu mənzilin orderini,
Döş cibimdə gəzdirirəm.
Ah, xoşbəxtəm, bir gör kimi
Maşınımda gəzdirirəm...
Yaşıl taksi axıb getdi,
Şimşək kimi çaxıb getdi.

3

Doğum evi, yaşıl küçə...
Bir səs gəldi;
– Saxla bircə!
Gül-çiçəyə bata-bata,
– Buyur – dedi cavan ata.
Gözəl gəlin, əkiz uşaq,
Taksi təmiz, yeri yumşaq...
– Sür, ay şofer!
– Sür, ay şofer!
Qibtə etdi subay şofer.
Yaşıl taksi axıb getdi,
Şimşək kimi çaxıb getdi.

4

Ağ qəndillər saçaq-saçaq...
Əllər qalxdı:
– Tez ol, qoçaq!

– Tez sür!
– Hara?
– Qismət olsun subaylara!
Toyumuz var. Tez ol, əyə!
Gedək gəlin gətirməyə.
Çox olsa da taksi, filan,
Lap birinci dayanarsan!
Bəndənizin özü bəydir.
Bizim əziz,
Gəlinimiz
Bu maşında gələcəkdir!
Yaşıl taksi axıb getdi,
Şimşək kimi çaxıb getdi...

5

O, sürdüyü yerdə yenə,
Bir göz dəydi gözlərinə.
Əli əsdi, qolu əsdi,
Çaşıb tamam yolu kəsdi.
Ləngitsə də yüz maşını
Döndərmədi heç başını.
Bunu görcək tələsdi qız,
Tez oturdu ixtiyarsız.
– Yolu kəsmə, tez sür sola!..
Maşın getdi...
– Uğur ola!
Uğur ola, sevə-sevə
Hələ subay yaşayana.
Uğur ola bir maşında,
Bir şəhəri daşıyana!
Yaşıl taksi axıb getdi,
Şimşək kimi çaxıb getdi...

ZAQS MÜDİRİ

Bizim ZAQS müdirimiz
Evlənmək üçün əsir;
Özünə umac ovammır,
Xalqa əriştə kəsir.

İşi kəbin kəsməkdir,
Özü subay dolanır.
Qızlar ərə getdikcə,
Odsuz-ocaqsız yanır.

ZAQS idarəsindən
O baxdıqca qızlara.
Tamahından az qalır,
Gözləri də qızara.

Nə olsun ki, bir qədər,
Kasıbdır boy-buxundan.
Ancaq dildə-ağızda,
Dövlətlidir çoxundan.

Qadın var ki, istəyir,
Kişi dilavər olsun.
Qadın var ki, fərqi yox,
Təki elə ər olsun.

Qadın var ki, sir-sifət,
Onun üçün əsasdır.
Bizim ZAQS müdiri də
Bu sarıdan həssasdır.

Elə ona görədir
Dəlləklər gəlib cana.
Moda atelyeləri
Sanki işləyir ona.

Gah qalife geyinir,
Gah qabardin, gah "Metro".
Tanış-biliş qızlara
Təki gözəl gəlsin o.

Bu gün bəyəndiyi qız,
Sabah nişanlı çıxır.
Yaman dərddir subaylıq,
Təklik qəlbini sıxır.

Bu yerlərə gələli,
Deməyin ki, dərd edir.
Ev-eşik də düzəldib,
Dərdi novruz dərdidir.

Hərdən özünü kəndin
Klubuna toxuyur.
O, evlənmək haqqında,
"Mühazirə" oxuyur.

Eynəyinin altından,
Elə baxır ki, hərdən –
Dərdli olsan o dəmdə,
Boğularsan qəhərdən.

Subay qızların da ki,
Qəlbindən çox şey keçir.
Bizim ZAQS müdirisə
Hələ qız seçir... seçir...

QIZ İŞIĞI

Gecələr şam kimi
Əriyib keçir...
Beşikdəki gül balam
Ömrümün çiçəyidir.

Laylalar
Yayılar,
Yatmaz analar...

Üzə bax,
Gözə bax,
Yerdəki ulduza bax...
Gül qıza bax.
Körpə qızım, bir sözə bax:
Nabatlar şirin olar,
Övladlar şirin olar,
Bəzəyim, yaraşığım,
Ey qız işığım.

Gözlərin güləndə
Nərgizlər gülər.
Gül üzünün nurundan
Dan şəfəqi söküler,
Dur, qızım,
Nur qızım,
Tale ulduzum...

Gün keçər, il keçər,
Sən böyüyərsən.
Zərrin taclı göylərin
Qapısını döyərsən,
Duzlu qız,
Nazlı qız,
Qəlbi nazlı qız...

XANƏNİŞİN

O, evdən tərpənmədi,
Qapıları bağladı.
Özü boş bir nağara, –
Özgəni varaqladı.

Pəncərə gözlüyündən
Hərdən hava uddu o.
Həyatın nəfəsini
Büsbütün unutdu o.

Neçə qələm əhlindən
Neçə yüz calaq etdi.
Ürəyində hamıya
O, kəm baxdı, lağ etdi.

Piy basmış böyrək kimi
O öz yağında bişdi.
Bizimlə bir olsa da
Bizdən uzağa düşdü.

Bütün ili sərasər,
Əsə-əsə əlləri
Yazıb, pozmaq istədi,
"Nadir sənət əsəri".

Şəhərdəsə küçələr,
Meydançalar boy atdı.
Milyon nəfəsli Bakı
Dan yerini oyatdı.

İnsan göylərə uçdu,
Şoranlar bəhrə verdi.
İnsan axar çayların
Məcrasını çevirdi.

Bizim xanənişinsə
Qapanıb evdə qaldı.
Özü kimi qartıyıb
Yazdığı da qocaldı.

MAY GƏLİR

Məxmər tellərini darayır bahar,
Sıldırım daşlardan axır şəlalə.
Ağ cuna örtsə də başına dağlar,
Quzeyi yarpızdı, güneyi lalə.

Mayın müjdəsini yetirir bizə,
Bahar qaranquşu, bir də bənövşə.
Nərgizlər boylanır baxır göz-gözə,
Oxuyur qumrular, səslənir meşə...

Nə xoşdur, dan yeri ağaran zaman,
Günəşi gül kimi taxaraq döşə;
Keçib küçələrdən, yollardan bir an,
İlk dəfə çıxasan sən nümayişə.

Nə xoşdur, may günü deyib gülәsən,
Baxıb vurulasan bu şən növrağa.
Saz çalıb, söz qoşub, şeir deyəsən,
Bizim göy ətəkli Qızıl bayrağa.

Nə xoşdur, may günü çıxıb çöllərə,
Məclis düzəldəsən, süfrə açasan.
Mehlər toxunduqca qara tellərə,
Onun qanadında qalxıb uçasan.

Çox tərif etmirəm yurdumuzu mən,
Bir gəl bu büsata bax öz gözünlə.
Gəl gülərüzlü may, gəlişinlə sən,
Yurduma xoş bahar gətir özünlə.

PƏLTƏK

Özü vəznsiz adam,
Yazısı hecalıdır.
Dili ilan dili tək,
Yamanca haçalıdır.

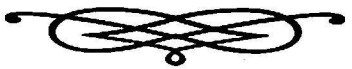
Yeni fikir, təzə söz,
Ülvi şeriyyətindir.
Dili pəltək şairi
Oxumaq nə çətindir!

Bəzən durub düşünür,
Xəyala dalıram mən.
Ey onun həmyaşları,
Günah sizdədir deyən.

Sümüyünü bərkidib,
Qoltuğuna verdiniz.
Kif atmış bu nadanı
Şairə çevirdiniz.

Ömrünün bu yaşında
"Dostları" rəng-rəng olub.
Tərif azarı onun
Canında xərçəng olub.

Mahnıdır yelkənim əzəldən mənim

BAKI, SABAHIN XEYİR!

Qayıdıb xoş güzərdən,
Günəş qalxır Xəzərdən.
Sevgilim keçən yerdən
Bütün şəhər yeriyir.
Bakı, sabahın xeyir!

Nəqarət

Hörükləri qaradır,
Qaşları ayparadır.
O bir aləm yaradır,
Hamı ürəkdən deyir:
Bakı, sabahın xeyir!

Xumarlanır ləpələr,
Gülür mehriban şəhər,
Sevgilim səhər-səhər
Zər şəfəqdən don geyir.
Bakı, sabahın xeyir!

ANA

Könlümün nuru, canım ana,
Böyütdün sən məni yana-yana.
Odlusan gün kimi, bir qaynar həyat kimi,
Borcluyam mən sənə, sənə bir övlad kimi,
Əziz ana.

Nəqarət

Nə ki arzu kamın var,
Qəlbimdə tutmuş qərar.
And olsun sana, can ana.
Qədrini el bilir, ətrini gül bilir,
Saçının ağına, qarasına qurbanam.
Könlünün o həzin laylasına qurbanam
Əziz ana.

Beşiyim üstə layla çaldın,
Gecələr sübhədək qadamı aldın.
İsti nəfəsini həmişə yaz bilmişəm,
Olub ki, mən sənin qədrini az bilmişəm,
Əziz ana.

Niyyətin xoşdur, safdır südün,
Qulağımda qalıb hər öyüdün.
Oğluna, qızına ay etibarlı ana,
Nəfəsi gül kimi, qəlbi baharlı ana,
Əziz ana.

ARZU

Qara gözlü, şirin sözlü,
Al yanaqlı, gözəl qız.
Hər gün sizin güllü bağda
Şeyda bülbül olaydım.
Ay gözəl qız, ay qəşəng qız.
Bağçamıza gəlibsən.
Gül əlinlə gül dərəndə
Mən də bir gül olaydım.
Çoxdur sözüm, necə dözüm
Həsrətinə, gözəl yar?
Harda olsan, təmiz qəlbim
Səni deyib arzular.

Bir diləyim, bir arzum var,
Dinlə məni, ey nigar:
Kaş ki, sənin saf sinəndə
Odlu könül olaydım.

BİR KÖNÜL SINDIRMIŞAM

Mən onu dan ulduzu,
Zərrin şəfəq sanırdım.
Kimə inanmasam da,
Bir ona inanırdım.

O, bir qaranquş kimi
Qəlbimdə yuva qurdu.
Acı dilim qurusun,
Dilim onu uçurtdu.

Saçlarının gül ətri
Titrəyən ovucumda.
Bu intizar gözlərim,
Ağlar yol ayrıcında.

Qəbahətim böyükdür,
Ay ellər, dünən axşam;
Bir ürək sındırmışam,
Bir könül sındırmışam.

PIÇILDAŞIN LƏPƏLƏR

Pıçıldaşın, pıçıldaşın, ləpələr!
Bəlkə mənə bir sözünüz var sizin?
Üç gecədir mənim ömür yoldaşım
Buruq qazır qucağında dənizin.

Körpəmizi yatırmışam indicə,
Beşiyinə ay nurunu səpələr.
Sevgilimdən xəbər verib gizlicə,
Pıçıldaşın, pıçıldaşın, ləpələr!

Gecə keçir... ay dolanır üfüqdə,
Göy Xəzərin sinəsində meh əsir.
Ah... tez olun, darıxıram, ey sular,
Müjdə verin, sevən qəlbim tələsir.

Mavi sular, sevgilimə yol verin,
Qoy qayıtsın alnı açıq üzü ağ!
Çünki qızıl Abşeronun oğluna
Bir adətdir zəfərlərlə qayıtmaq.

Pıçıldaşın, pıçıldaşın, ləpələr!
Bəlkə təzə bir sözünüz var sizin?
Üç gecədir mənim ömür yoldaşım
Buruq qazır qucağında dənizin.

Körpəmizi yatırmışam indicə,
Beşiyinə ay nurunu səpələr.
Sevgilimdən xəbər verib gizlicə,
Pıçıldaşın, pıçıldaşın, ləpələr!

GƏNCLİYİMİ GƏZİRƏM

Hanı göy düzlər,
Hanı o izlər?
Gəncliyim yoxsa tərk edib məni?
Ləpirlər dolub,
Görünməz olub.
Gəl, gəncliyim,
Gəzirəm səni.

Küləklər daraqdı,
Saçlarım düm ağdı.
Səni görməkçün səcdəyə gəldim,
Tapmadım səni kövrəldim.
Görmədim səni kövrəldim,
Ey əziz gəncliyim, gəl,
Bax mənə kövrəl.

Nəğarət

Babamdan qoca
Çinarlar uca.
Onlar da məni tanıdı bir bax.
Budağın əydi,
Üzümə dəydi.
Tək gəncliyim yox oldu ancaq.

Firuzə Xəzər,
Bağları bəzər.
Sahillər tanış, qaya üstə çıx.
Qayalar yalçın,
Ləpələr qırçın
Göy min rəngdədir, üfüqlər açıq.

ZƏRİFLİK

Zərif gözəllik qəlb sirdaşı,
Könlümdəki bir yaqut qaşı.
Arzu sonsuz, ürək odsuz sönər...
Dilbər, dilbər...

Nəqarət

Gəl sevək bu həyatı,
Zəriflik xoş bayatı.
A gülüm, gözəlim, gəl dinlə məni,
Sevgilim, sevindir qəlbinlə məni.

Nəqarət

Gözəldir sevmək, sev xilqəti,
Həyatdakı ilk məhəbbəti.
Sevgi yolu, sevda yolu,
Ümman...
Aman, aman...

Nəqarət

GƏLİN OLAR

Lal axan su sərin olar,
Dalğın baxış dərin olar.
O qız mənə könül versə,
Anamaca gəlin olar.

Yanağında xal var – şirin,
Dodağında bal var – şirin.
Küsdürəndə acı küsdür,
Barışanda yalvar şirin.

Fikrə getsə, fikrə dallam,
Meyl eyləsə meyil sallam.
İlqar versə xumar gözlüm,
Bu dünyanı satın allam.

DAN ULDUZU, BİR DƏ MƏN...

Göylər örtmüş başına
Buludlardan kəlağay.
Göz qırpan ulduzlara
Layla çalar sanki ay.

Nəqarət

Gecə əriyib keçir,
Yat, quzum, beşiyində.
Dan ulduzu, bir də mən
Durmuşuq keşiyində.

Bir ağ qağayı kimi,
Külək qalxıb dənizdən,
Qulaq asır laylama,
Açıq pəncərəmizdən.

Nəqarət

Dan yeri söküləndə,
Sübhün mehi oyaqdır.
Xəzərdə sönüb-yanan
Şəfəq deyil, mayakdır.

HƏYATIM, GƏL

Ürəkdə nisgil yatar,
Gözdə həsrət ifadəsi.
Söz canda yüz il yatar,
Uzaq düşsə yarın səsi.

Nəqarət

Min gülə şeh düzərəm,
Dağ çəni ahım olsa.
Hər cəfaya dözərəm,
Yar düzdə ahum olsa.

Qəlb göynəyər, göz dolar,
Mənim sevgi qanadım, gəl.
Ümidsiz aşiq solar,
Ümidim gəl, həyatım gəl.

GÖRÜŞƏNDƏ

Bağ arası sular daşar,
Qönçə güllər pıçıldaşar.
Yarpaqlar da xışıldaşar
Bülbüllə gül görüşəndə.

Yarpaq düşər xəzəl olar,
Süzgün baxış gözəl olar.
Yar mülkünə güzar olar,
İki könül görüşəndə.

Eyvana çıx, məni dinlə,
Nəğmə deyək gəl sənlə,
Göz bəyənib qəlb sevənlə
Günah deyil görüşəndə.

ÜZMƏ MƏNİ

Yaş ötür, gözəl qız, həyat şirindir,
Məhəbbət ondan da qat-qat şirindir.
Uzat şümşad əllərini.
Mənsiz keçən günlərini
Sapa düzmə, yar.

Duman tül saldıqca kolların üstə,
Hər səhər keçdiyin yolların üstə.
Bulaq olub süzülmüşəm,
Çiçək kimi düzülmüşəm,
Məni üzmə, yar.

Çıxanda seyrinə yaşıl düzlərin,
Güləndə sənin o ülkər gözlərin.
Təmiz eşqim güzgün olar,
Sənsiz bir gün yüz gün olar,
Ayrı gəzmə, yar.

İLK XATİRƏLƏR

Gözələ göz dəyər,
Qəlbə söz dəyər.
Hicrana düşən, gülüm,
Vüsal gözləyər...

Nəqarət

Baxt ulduzumsan,
Parla, ey ülkər.
Boylanır qəlbimdən
İlk xatirələr.

Yanağa meh qonar,
Gülə şeh qonar.
Səbrim tükəndi, gülüm,
Hardasan, ey yar.

Nəqarət

Baxt ulduzumsan
Parla, ey ülkər.
Boylanır qəlbimdən
İlk xatirələr.

AĞ XALATLI HƏKİMLƏR

Nə gündüzü, gecəsi var,
Xəstələrdən neçəsi var,
Rahat yata gərək onlar.
Gül həyatlı həkimlər,
Ağ xalatlı həkimlər.

Ürəklərin tacı olan,
Bizə qardaş-bacı olan,
Dərmanları acı olan,
Ey nabatlı həkimlər,
Ağ xalatlı həkimlər.

Gecə yarı, mən neyləyim,
Ərşə qalxır istiliyim.
Sizi görən xəstəliyim
Olur atlı, həkimlər,
Ağ xalatlı həkimlər.

BULUDLAR

Suların üstündə
Sonatək üzərsən.
Necə xoş görünər,
Tül geyinər.
Narın üzərsən.

Axar buludlar,
Xal-xal buludlar.
Güllər şeh çiləyər, ey gül.
Gözündən ağlar
Gümüş bulaqlar.
Duman,
Duman,
Duman...
Aman-aman
Dağlara duman
Bir əbədi mehman.

Yaylaqda yanaram,
Aranqa üşüsən,
Sənə and içirəm,
Tez gələrəm məni düşünsən.

Tez ötün, buludlar,
Üreyim nur istər.
Tərlanım olsa yar,
Ay doğanda o məni gözlər.

SEVGİ VALSI

Ay dolanır, gecə lal;
Dayanmışıq üz-üzə.
Göz qırparaq ulduzlar
Uzaqdan baxır bizə.

Yanaqların sayrışır
Çiçək-çiçək, sevgilim.
Gənclik gözəl, ömür şən,
Oxu, göyçək sevgilim.

Oxu, gözəl sevgilim,
İlk məhəbbət nəğməsi;
Buludlara toxunsun
Eşqimizin nəfəsi.

Səyyarələr tökülsün
Üstümüzə gül kimi.
Saçlarını oxşasın
Küləklər sünbül kimi.

Oxuyaq, ey sevgilim,
Nəğməmiz həyat olsun.
Daim ucalmaq üçün
Eşqimiz qanad olsun.

HƏKİM QIZ

Gülər üzlü həkim qız,
Ey gözləri bənövşə.
Qapımızdan keçəndə
Sarsılıram həmişə.

Başım da ağrımır ki,
Bir yanına gəlim mən.
Geyinib ağ xalatı,
Qəlbimi dinləyəsən.

Günəş kimi təmizdir,
Safdır sənin niyyətin.
Ellərə ömür verir,
Həyat verir sənətin.

Qoy toxunsun sinəmə,
O şəfqətli əllərin.
Ürəyinlə dinlə bir,
Ürəyimin tellərin.

Söylə, intizarını
Nə vaxtadək çəkim qız?
Oxuyuram sənincün
Bu nəğməni, həkim qız!..

AĞ ŞANI, QARA ŞANI

Xəzərin ağ şanısı,
Bağların nişanlısı.
Qızıl qumda yaqutum,
Qızılım,
Alışanım,
Qoşa şanım.

Nəqarət

Günəşin ilk zəri,
Bakının cövhəri,
Abşeron nabatı,
Bağların şəkəri,
Meynələr ulduzu,
Torpağın ülkəri,
Qara giləm, ay ağ giləm,
Qoşa giləm mənim.

Dadlısan, məzəlisən,
Meynələr gözəlisən.
Yayda şirin nübarım, mirvarim,
Alışanım,
Qoşa şanım.

Nəqarət

Dənizdən mehlər əssin,
Salxımların titrəsin.
Dürdanəsən, büllursan, bir nursan,
Alışanım,
Qoşa şanım.

Nəqarət

AY ÖPÜŞƏN DALĞALAR

Siz qaynar həyatsınız,
Nəğməyə qanadsınız.
Sahili şən dalğalar,
Ay öpüşən dalğalar.

Sevgilim dənizdədir,
Ağ yelkəni üzdədir.
Yatın barı dalğalar,
Ay mirvari dalğalar.

Qoy bilsin o aybəniz,
Sinəmdədir göy dəniz.
Könlümə yar dalğalar,
Ay mirvari dalğalar.

BULUD GÖYDƏN LAL KEÇƏR

Romans

Bulud göydən lal keçər,
Başdan min xəyal keçər.
Hicran yaxın gələndə
Könüldən vüsal keçər.

Ülkər gözlü şux nigar,
Sənə bircə sözüm var;
– Göydən ulduz axanda,
Alışaydım yaxanda.

Ömür axar bir sudur,
Sevgi şirin duyğudur.
İnsanları yaşadan
Saf əməl, saf arzudur.

AY QAŞI, GÖZÜ QARA QIZ!

Göy çəməndə ötür turac,
Sübh açılır, gülür yamac.
Başındakı örpəyi aç,
Saçlarını yan dara, qız,
Ay qaşı, gözü qara qız!

Ay nurunu salır kəndə
Biz eyvanda görüşəndə,
Toyumuzdan söz düşəndə
Gəl naz eləmə yara, qız,
Ay qaşı, gözü qara qız!

Bu gün məhsul bayramıdır,
Gözəl payız axşamıdır.
Deyib-gülmək əyyamıdır.
Geyin-keçin al-xara, qız,
Ay qaşı, gözü qara qız!

XƏZƏR ROMANSI

Axşamdan ləpə yorğun,
Dəniz özünə vurğun.
Ulduz suyamı düşdü?
Hər damla bir gümüşdü.

Xəzər tərli aynadı,
Birdən sular oynadı.
Oynadı qəlbim kimi,
Qaynadı təbim kimi.

Saldığım sıx buruqlar,
Göründü qatar-qatar.
Dəniz məni saxladı,
Boynumdan qucaqladı.

Bakı büründü zərə,
Mahnı dedim Xəzərə.

SEVGİLİM

Sevgilim, könlümün sazını dindir,
Onsuz da həyatım, eşqim sənindir.
Ah... gülüm, incitmə məni,
Gözəlim, ürəkdən sevirəm səni.
Gəl qoşa seyr edək bağı, çəməni.

Nəqarət

Muradım sənsən, gülüm,
Qanadım sənsən.
Həyatım sənsən,
Sevdim səni, gözəl yar, sevdim ürəkdən,
Çələng hördüm başına güldən, çiçəkdən,
Gözəl yarım.
Ah...

Ömrümüz çiçəkli bahara bənzər,
Eşqimiz əbədi gülzara bənzər.
Gəl, yarım,
yaxın gəl, gözəl,
Yaşadaq bu şirin duyğuları biz,
Birləşsin çırpınan azad qəlbimiz.

YAXŞI SINA

Ömrüm olub yoxşu yarı,
Bundan özgə yox şüarı:
– Yaxşı dostu, yaxşı yarı,
Bərk ayaqda yaxşı sına!

Bir sevdaya düşə könlüm,
Eşq odunda bişə könlüm.
Kaş sınmaya şüşə könlüm,
Sınanda da yaxşı sına!

Ülkər gözlü, nazlı canan,
Qəlb sözümü dinlə bir an:
– İslam deyər, canım qurban
Yaxşı yarın yaxşısına!

NƏSİMİ

Nəğmə

Göz yaşının qəzəb odu,
– Üsyan! – dedi zamanına.
Hər günün min əzab oldu,
Düşdün fikrin ümmanına.

Nəqarət

Türbənə yay gül ətirli səsimi,
Əsirlərin söz sərrafı Nəsimi...

Haqsızlığı qamçıladın,
Azdın mahnı dəryasında,
Ürəyindən qan çilədin,
Dövranın daş aynasına.

Nəqarət

Türbənə yay gül ətirli səsimi,
Əsrlərin söz sərrafı Nəsimi...

Vəsf etdikcə elimizi,
Sən öz könül rübabında,
Sevdin ana dilimizi,
Şeir-sənət kitabında.

Nəqarət

Türbənə yay gül ətirli səsimi,
Əsirlərin söz sərrafı Nəsimi...

BİR PARÇA BULUD

Qalxıb göy üzünün qürur taxtına,
Günəş arxalandı qızıl baxtına.

* * *

Ayağı od tökdü, başı zər seli,
Axdı alınlardan yenə tər seli.

* * *

Aranı qovurdu, dağı üşütdü,
Yaşıl zəmilərdə sütüllər ütdü.

* * *

İnsanın əlindən alıb kölgəni,
Dedi: – Od pəncəmdə sıxaram səni.
Hökmüm bir dünyadır, işığım ümman,

Qarşımda sarsılıb yer zaman-zaman.
Hər telim bir nurlu qızıl külçəsi,
Mənəm kainatın ilk sərkərdəsi.
Əlçatmaz zirvəyəm, yanar bir dağam,
Qəlbim sevməyənə od vuracağam!

* * *

Bu vaxt görkəmində həzin bir sükut,
Göründü üfüqdə bir parça bulud.

* * *

Sözsüz mahnı deyil, qalxdı, ucaldı,
O, günün üzünə tünd kölgə saldı.
...Odur ki, özünü bənzədib günə,
Heç kəs güvənməsin böyüklüyünə!...

YADIMA DÜŞDÜN

Dəydi saçlarıma bahar küləyi,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.
Hərənin baxtına bir gözəl düşər,
Sən də təkcə mənim adıma düşdün,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.

Sənsiz dağ döşünə çıxdım bu səhər,
Ötdü qumru kimi gur şəlalələr.
De, niyə yalqızsan, sordu lalələr,
Qövr etdi niskilim, yadıma düşdün,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.

Bir müddət dost kimi gəzdik yanaşı,
İncitdim qəlbini, mən oldum naşı.
Sənsiz, ey gözəlim, bağrımın başı
Oldu dilim-dilim, yadıma düşdün,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.

Haqsızlığı qamçıladın,
Azdın mahnı dəryasında,
Ürəyindən qan çilədin,
Dövranın daş aynasına.

Nəqarət

Türbənə yay gül ətirli səsimi,
Əsrlərin söz sərrafı Nəsimi...

Vəsf etdikcə elimizi,
Sən öz könül rübabında,
Sevdin ana dilimizi,
Şeir-sənət kitabında.

Nəqarət

Türbənə yay gül ətirli səsimi,
Əsirlərin söz sərrafı Nəsimi...

BİR PARÇA BULUD

Qalxıb göy üzünün qürur taxtına,
Günəş arxalandı qızıl baxtına.

* * *

Ayağı od tökdü, başı zər seli,
Axdı alınlardan yenə tər seli.

* * *

Aranı qovurdu, dağı üşütdü,
Yaşıl zəmilərdə sütüllər ütdü.

* * *

İnsanın əlindən alıb kölgəni,
Dedi: – Od pəncəmdə sıxaram səni.
Hökmüm bir dünyadır, işığım ümman,

Qarşımda sarsılıb yer zaman-zaman.
Hər telim bir nurlu qızıl külçəsi,
Mənəm kainatın ilk sərkərdəsi.
Əlçatmaz zirvəyəm, yanar bir dağam,
Qəlbim sevməyənə od vuracağam!

* * *

Bu vaxt görkəmində həzin bir sükut,
Göründü üfüqdə bir parça bulud.

* * *

Sözsüz mahnı deyil, qalxdı, ucaldı,
O, günün üzünə tünd kölgə saldı.
...Odur ki, özünü bənzədib günə,
Heç kəs güvənməsin böyüklüyünə!...

YADIMA DÜŞDÜN

Dəydi saçlarıma bahar küləyi,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.
Hərənin baxtına bir gözəl düşər,
Sən də təkcə mənim adıma düşdün,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.

Sənsiz dağ döşünə çıxdım bu səhər,
Ötdü qumru kimi gur şəlalələr.
De, niyə yalqızsan, sordu lalələr,
Qövr etdi niskilim, yadıma düşdün,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.

Bir müddət dost kimi gəzdik yanaşı,
İncitdim qəlbini, mən oldum naşı.
Sənsiz, ey gözəlim, bağrımın başı
Oldu dilim-dilim, yadıma düşdün,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.

Gözlərim yoldadır, qulağım səsdə,
Səni unutmaram mən son nəfəsdə.
Ey ceyran baxışlım, ey boyu bəstə,
Ey tazə-tər gülüm, yadıma düşdün,
Nazəndə sevgilim, yadıma düşdün.

NƏ VAXTA QALDI

Gilənar qızardı, ağ tut sovuşdu,
Payını dərmədim, budaqda qaldı.
Hamı könül verib yara qovuşdu,
Bəs bizim toyumuz nə vaxta qaldı?..
Ay gözəl, nə vaxta qaldı?

Qönçələr açılıb, gülür çəmən, düz...
Hər axşam tarladan qayıdanda biz,
Yoxsa o "sevirəm" söylədiyin söz
Düşüb mərcan kimi bulaqda qaldı?..
Ay gözəl, nə vaxta qaldı?

Göyləri ay gəzir, hava bürkülü,
Eyvanda durmuşam boynu bükülü.
Bəlkə eşqimizin sona bülbülü
Uçub yol üstdəki qovaqda qaldı?..
Ay gözəl, nə vaxta qaldı?

Əzəldən gözəldir boyun, qamətin,
Olsa da qəlbini ovlamaq çətin.
Bil ki, ey gözəl qız, saf məhəbbətin
Ürəkdə yurd salıb, dodaqda qaldı...
Ay gözəl, nə vaxta qaldı?

QƏND BALA, NABAT BALA

Üfüqlərdən ay nur səpir gümüşü,
Nə parlaqdır dodağının gülüşü.
Gül üzünə bir ay baxır, bir də mən.
O, göylərdə layla çalır, yerdə mən.
Xoş laylamla xumar-xumar yat, bala.
Qənd bala, nabat bala.
Külək qonub pəncərəyə astadan,
Qulaq asır bu laylama, balacan.
Yastığına ətir səpir elə bil,
Yanağından gəlib öpür elə bil.
Xoş laylamla xumar-xumar yat, bala.
Qənd bala, nabat bala.
Ana qəlbi bulaq suyu kimidir,
Ana səsi ürəklərin simidir.
Sonbeşiyim, ey ömrümün son barı.
Sənsən ana həyatımın baharı.
Xoş laylamla xumar-xumar yat, bala,
Qənd bala, nabat bala.

AYLI GECƏLƏR

Gecə sakit, çay axır,
Lal sularda ay axır.
Ey gülüm, gəl cövlana,
Eyvandan,
Mehriban,
Nazlı yar, nazlı yar baxır.

Nəqarət

Mən necə dözüm,
Yaxın gəl quzum.
Gecələr,
Uzun gecələr.

Nə dadlısan, duzlusan,
Sən bir qəmər üzlüsən.
Ay baxır,
Çay axır yar.
Ey gülüm,
Ala göz, ala gözlüsən.

Nəqarət

Ulduz göydən sovuşur,
Kirpiklərin qovuşur.
Gəl, gülüm, sevən qəlbim
Gecələr,
Gecələr
Tək səni, səni soruşur.

Nəqarət

AQRONOM OĞLAN

Kəndimizə gələn, aqronom oğlan,
Tarlalar əlinlə gülzara dönür.
Kolxozun çölləri yamyaşıl görünür.
Ay oğlan, can oğlan,
Əziz, mehriban oğlan!

Üz-üzə gələndə, aqronom oğlan,
Sünbüllər səslənir bir dərya kimi,
Sanki sənə açır mənim saf eşqimi.
Ay oğlan, can oğlan,
Əziz, mehriban oğlan!

Ey mənim sevdiyim, aqronom oğlan,
Şöhrətin yayılıb tarlaya, düzə.
Qəlbim qanadlanır gələndə sən bizə.
Ay oğlan, can oğlan,
Əziz, mehriban oğlan!

Sənin eşqinlə, ey aqronom oğlan,
Birləşib, gül açır zəhmətim mənim.
Bol məhsul verəcək öz çölüm, çəmənim.
Ay oğlan, can oğlan,
Əziz, mehriban oğlan!

LÖVHƏ

Mürgü vursa səhər mehi,
Pəncərəmi duman yalar...
Öz bozumtul qanadından
Şəhər üstə
Bir incə tül pərdə salar...
Harda isə dinər kaman:
– Getmə,
ey həzin qanadlı duman!
Sən məyus anlarıma
bənzər kimisən.
Gəl,
Çəkilmə,
Sən dalğın
Xəzər kimisən...
Xəzərə düş boz dumanım,
Taleyini
qələmsiz də,
göy sulara yaz,
dumanım...
Bəlkə yarı həlak olmuş
Bir gəlinin son ahısan?
Bozumtul bir tül içində
Sən ismətli gəlin kimi
həyalısan...
Getmə duman, həzin duman.,
Gəl dövrəmdə gəzin, duman.
Gec-gec gələn qonağımsan...
Gəl dolduraq badəmizə
çəmən şehi.

Tez ol, duman,
oyanacaq səhər mehi.
Saçlarıma
inci düzüb ax, dumanım.

Nisgilli bir gəlin kimi,
Mənə bir də bax, dumanım...
...Elə bu vaxt,
üfüqlərin yanağına
Dan şəfəqi qan çilədi.
Otlar üstə səpələnmiş.
Neçə min şeh damlasını
İncilədi...
Pəncərəmdə səhər yeli,
Təzə nəğmə çalıb getdi.
Dumanımı, –
Nəhəng Zümrüd quşu kimi
Qanadına alıb getdi...

BAKILI QIZ

Bakılı qız, paytaxtımın gözəlisən,
Öz eşqimin, öz bəxtimin əzəlisən.
Suları yara-yara buruqlara gedəndə sən,
Oyanır qızıl günəş sənin şirin gülüşündən.
Sevirəm səni, mən bakılı qız,
Ala gözlü yar, şən bakılı qız!

Zəhmətinin bəhrəsidir, ey gözəl yar,
Xəzər üstə şəfəq salan gur işıqlar.
Sevgilim, gülür Xəzər, ömür gözəl, dövran gözəl,
Gülşənim, sal bir nəzər, hər yan qəşəng, hər yan gözəl.
Sevirəm səni, mən bakılı qız,
Ala gözlü yar, şən bakılı qız!

Ürəyini ürəyimdə yaşadıram,
Kaş sənlə qoşa gəzib, qoşa duram.
Hər səhər başın üstə qağayılar qanad çalır,
Qazdığım sıx buruqlar Xəzər boyu kölgə salır.
Sevirəm səni, mən bakılı qız,
Ala gözlü yar, şən bakılı qız!

ŞƏHLA GÖZLÜM

Həsrətinlə gecə-gündüz
Şölə çəkib, yanıram mən.
Sənin şəhla gözlərini
Bəxt ulduzu sanıram mən...

Nəqarət

Səsimi dinlə,
Gəl, şirin sözlüm,
Ey şəhla gözlüm!

Bir adətdir əzəl gündən;
Könül sevən gözəl olar.
Sənin şəhla gözlərində
Eşqimizin atəşi var.

Saf eşqimiz bir bahardır,
Mən bülbüləm, sən də çiçək.
Qızarır al yanaqların
Dan yerinin şəfəqitək.

AVTOMOBİL MÜFƏTTİŞİ

Dan yerinə səda düşür,
Gur maşınlar hey ötüşür.
Səni görcək usta keçir,
Yavaş sürür, asta keçir.

Nəqarət

Vaxt gözləmir yol bələdçim,
Mavi işıq yandır – keçim.
Ey şirindil müfəttişim,
Avtomobil müfəttişim.

Nəqarət

Gecə keçir, əsir külək,
Sən ayıqsan keşikçitək.
Sənsiz cəfa çəkə bilər,
Hər qəzadan bizim şəhər.

Nəqarət

Ey sürücü, ey piyada,
Bərk ayaqda yetiş dada.
Ona sadiq köməkçi ol,
Sənindir yol, mənimdir yol.

Nəqarət

DİLSİZ DƏQİQƏLƏR

Başında ağ kəlağay,
Buludlardan axır ay.
Birdən yar gəlməz indi,
Bu kecə nə həzindi...

...Çiynimə bir əl qonur,
Baxıram, gözlər qonur.
Baxışlar dupdurudur,
O, ayınmı nurudur?

Tərpənməyir buludlar,
Ləpələrdə sükut var.

Nə o dinir, nə də mən,
Aparır bizi yelkən.
Vallah, dünyaya dəyər
Bu dilsiz dəqiqələr...

BİLMƏDİN

Bağçamıza gəldi bahar,
Yaşıl xalı sərdi bahar,
Gəl dedim, gəlmədin, yar,
Gəlmədin, yar.

Nəqarət

Məni yada salsan, a yar,
Ürəyimi alsan, a yar,
A ceyran sevgilim,
Mehriban sevgilim,
Sirrimi bilmədin,
Bilmədin yar...

Nəğmə deyib, güldükcə mən,
Güldü çiçək, güldü çəmən,
Gül dedim, gülmədin, yar,
Gülmədin, yar.

Dindir şirin sözlə məni,
Özün dedin gözlə məni.
Gözlədim, gəlmədin, yar,
Gəlmədin, yar.

BAKIYA KÜR GƏLİR

Tər lalə toplayın, bənövşə yığın,
Qızıl Abşeronun göy sinəsindən.
Güldəstə bağlayıb, yollara çıxın,
Nəğmələr yaradaq Kürün səsindən.

O keçir şəhərin daş yaxasından,
Hər evdə, eyvanda axar su gülür.
Sanki dəli Kürün hər damlasında
Ulu babaların arzusu gülür.

Qoy nəğməm əbədi düşsün dillərə,
Zəhmətlə öpüşsün, gül baxtım mənim.
O suyu gətirən polad əllərə,
Ömürlük borcludur paytaxtım mənim.

Göz vurub Xəzərə,
Duzlu gözələ
Şirin bulaq kimi süzülür gəlir.
Ömürlər üstünə bir ömür gəlir,
Bakıya Kür gəlir, mavi Kür gəlir.

YOL AYRICINDA

Yazda gömgöy olan bağlar,
Payızda tez sovuşurlar.
Sevgililər ayrılırlar,
Sevgililər qovuşarlar
yol ayrıcında.
De, nə gördüm bu həyatda,
Gah yatmışam, oyanmışam.
İlk eşqimin çətri altda
Bir sükutla dayanmışam
yol ayrıcında.
İstər indi, istər qədim,
Könül küsür, qəlb barışır.
Bəzən olur, nə gizlədim,
Ürəklər də haçalaşır
yol ayrıcında.

QONAQ GƏL BİZƏ

Qəlbimi dindir,
Sənə sözüm var.
Naz, naz eyləmə,
Gəl görüşək, yar.
Çıx yaşıl düzə,
Qonaq gəl bizə.
Gözüm yoldadır,
Xoş xəyaldadır.
Tez gəl, ey gülüm,
Gözəl sevgilim.
Həyatımda var
Sevgili bir yar.
Nəqarət
Çıx yaşıl düzə,
Qonaq gəl bizə.

* * *

Yanağı çiçək,
Gözləri göyçək,
Üzəngidən tut,
Sən məni görcək.

Nəqarət

Bircə sözüm var,
Nazlı-duzlu yar.
Qəmli dayanma,
Şən gül üzlü yar.
Çıx yaşıl düzə,
Qonaq gəl bizə.
Gözüm yoldadır,
Xoş xəyaldadır.

Nəqarət

ANA

Əziz ana, can ana,
Gözəl, mehriban ana!
Böyütdükcə bizi sən
Dən düşür saçlarına
Omrün bənzər
Gülüstana,
Canım ana,
Gözüm ana!
Halal südün təmizdir,
Müqəddəsdir diləyin.
Qəlbimizlə bir vurur
Sənin ana ürəyin.
Ömrün bənzər
Gülüstana.
Canım ana,
Gözüm ana!
Qəhrəmanlar anası,
Sevimli, əziz qadın!
Bizim ana Vətənlə,
Qoşa çəkilir adın.
Ömrün bənzər
Gülüstana.
Canım ana,
Gözüm ana!

MİNGƏÇEVİR DƏNİZİNDƏ

Sular aydın, göy ləkəsiz,
Şəhər saldıq bu yerdə biz.
Qoy birləşsin ürəyimiz
Mingəçevir dənizində.

Gəzdirdikcə bizi yelkən,
Ulduzların altında mən.
Kaş öpəydim tellərindən,
Mingəçevir dənizində.

Muğan girib al qumaşa,
Tamaşadır başdan-başa.
Yelkən açıb, gəzək qoşa,
Mingəçevir dənizində.

ZƏRİF GÜLÜŞLÜM

Söylə, ey sevgilim,
Sən tək yar hanı?
Zülfündən tel düzüb
Çaldım kamanı.

Nəqarət

Ülkər baxışına,
Xoş yerişinə,
Zərif gülüşünə
Verrəm dünyanı.

Nəğmədir ilhamın,
Yoxdur bir kamın.
Ey şair İslamın
Gözəl cananı.

Mahnıdır yelkənim
Əzəldən mənim.
Gəl sevək vətənim
Azərbaycanı.

Nəqarət

LAYLAY

Göydə bulud lal keçər,
Axar sular dayanar.
Oxuma, şeyda bülbül,
Ceyran qızım oyanar.
Laylay, beşiyim laylay,
Evim, eşiyim laylay.
Qayalarda sürünür,
Yenə səhər dumanı,
Şirin yuxu yat, qızım,
Olum gözün qurbanı.
Laylay, beşiyim laylay.
Evim, eşiyim laylay.

KÖNÜL MAHNISI

Təzə eşqə düşən könlüm,
Mizrab götür, teli dindir.
Çəmənə çıx, seyrana gəl,
Bülbül olub gülü dindir.

Mən nazlıyam, sən naz çəkən.
Naz yaraşar nazlı yara.
Əsən külək, şana götür,
Tellərimi özün dara.

TƏRANƏ

duet

Oğlan: Sönməz gözünün atəşi bu mavi Xəzərdə,
Nöqsan da tapılmaz, aman allah, bu gözəldə.

Qız: Yadlar da olubdur sənə heyran, mənə heyran
Kim ki, bizi sevmir sənə qurban, mənə qurban.

Oğlan: Sən göydə yanan ülkərim, ey yerdəki canan,
İllərlə sevən yarına qıymaz belə hicran.

Qız: Hicran-vüsalın ləzzəti vardır gözəl oğlan,
Eşqində oduna od tuturam, mən Gözəl oğlan.

Oğlan: Bir-bir həzin illər də keçir, köç bizə ay qız,
Eyvanda durub gözləyirəm mən səni yalqız.

Oğlan və qız: Saf eşqimizi gəl yaşadaq güllü baharda,
Odlar diyarı, gül diyarı, doğma diyarda.

BİR OLANDA

Süzüldükcə ayna bulaq,
Şehdən sırğa taxar yarpaq.
Büsat qurar hər bağça-bağ
Bülbüllə gül bir olanda.

Əl-ələ tut, qol-qola gəz,
Təmiz eşqə yoxdur əvəz.
Əğyar yaxın düşə bilməz
Həm sirr, həm dil bir olanda.

Ürək coşar, qan qaynayar
Bir sözündən sənin a yar.
Günəş çalar, ay oynayar,
İki könül bir olanda.

AYNUR

Nəğmə

Körpə qızım Aynurum,
Saçların burum-burum.
Al-əlvan geyinmisən,
Kuklanla deyinmisən.

Sən nə qəşəngsən, Aynur,
Solmaz çiçəksən Aynur.

Sən yuxudan durmusan,
Evdə büsat qurmusan.
Oyna, ay bəxt ulduzum,
Göyçək qızım, can qızım.
Sən nə qəşəngsən, Aynur,
Solmaz çiçəksən Aynur.

Paltarın təp-təzədir,
Hər işin bir məzədir.
Böyü, qızım, boy at sən,
Təbiəti oyat sən...
Sən nə qəşəngsən, Aynur,
Solmaz çiçəksən Aynur.

DƏNİZ

Günəş qızıl balıq tək
Dənizdə batdı getdi.
Gümüş səyyarələri
Göydə oyatdı getdi.

Göy-göyərçin ləpələr
Qatar-qatar düzüldü,
Günəşin baxışları
Üfüqlərdən süzüldü.

* * *

Aypara oraq kimi
Buludlardan asıldı.
Dəniz şəhi sırğa tək,
Göy otlardan asıldı.

Ləpələrin dodağı
Dodağıma dəyincə,
Bir xoş nəğmə eşitdim
Bu vaxt incədən-incə.
– Avarı çək ey, aybəniz,
Qağayıdır yelkənimiz.
Qorxuram ki, bir gün mənsiz,
Bu göy gözlü ləpə, ay qız,
Gül üzündən öpə, ay qız.

DAĞLAR

Ona qanad verən öz xəyalıydı,
Məskəni dağların yaşıl yalıydı.
O, şərin ağsaçlı bir qartalıydı,
Zirvəndə doyunca süzmədi, dağlar!

Sevirdi yurdunu Vurğun dərindən,
Onu əcəl aldı elin əlindən.
Heyf ki, şərinin lalələrindən
Mina gərdəninə düzmədi, dağlar!

Sevdi Mil düzünü, sevdi Muğanı,
Sevdi qara gözlü gözəl ceyranı.
Gəzdi qarış-qarış Azərbaycanı,
Lakin bir çoxları gəzmədi, dağlar!

Vurğun ellər dedi, elləri seçdi,
Mahir ovçu kimi çölləri keçdi.
Çoban səmicindən dələmə içdi,
Fəqət dodağını büzmədi, dağlar!

Mağarda saz tutan tellər vurğunu,
Bülbülü mat qoyan güllər vurğunu.
Səməd Vurğun kimi ellər vurğunu
Min il yaşayaydı, yüz nədi dağlar!

HƏYATIMSAN

Sənsən ilk baharım mənim,
Sevimli gülzarım mənim.
Həyatımız şən, eşqimiz gülşən,
Ey sevgilim, sən ətirli gülsən.

Sən həyatımsan,
Qol-qanadımsan.
Sən gözəlimsən,
Saf əməlimsən.
Gəl seyrə dalaq,
Ey lalə yanaq!

Gözəl, parlaq, saf incisən,
Qəlbimin ilk sevincisən.
Baxışın odlu, yanağın güldür,
Yar, yaxın gəl, bir könlümü güldür.

Sən həyatımsan,
Qol-qanadımsan.
Sən gözəlimsən,
Saf gözəlimsən.
Gəl seyrə dalaq,
Ey lalə yanaq.

NİYYƏTİN NƏDİR?

Mən səni eşqimə yeganə sandım,
Dolandım başına pərvanə kimi.
Bahar qaranquşu, tər bənövşə tək
Sənə bəxş elədim mən öz qəlbimi.

Nəqarət

Çıxdım dan yerinin tərlan seyrinə
Sənə nərgiz dərdim, tər lalə dərdim.
Bilsəydim, gəldiyin dağ yollarına

Əlvan çiçəklərdən xalı sərərdim.
İnsaf elə, sevgilim, gəl,
Dinlə bir, ey gözəl,
Sənə sözüm var,
Ey nazlı nigar!
Sənsiz könül mülkü bir əfsanədir,
Aç söylə, bəs sənin niyyətin nədir?

Sənsən, ey gözəlim, söhbətim, sözüm,
Gəl yaşat eşqimi ürəyində sən,
Hayana getsən də ey xumar gözlüm,
Bu odlu aşiqin ürəyindəsən.

SEVƏRLƏR SƏNİ

Müğənni ən incə teli gözləyər,
Nəğmə gözəllikdir – ona göz dəyər.
Bir bülbül şərqisi eşitsəm əgər,
O səs ceyran kimi hürküdər məni.

Həyatım sevincdi, dalğın kədərdi,
Qaranquş nəfəsim uçub gedərdi.
Deməyin Şövkətin səsi hədərdi,
Bir daha tapammaz bu ellər məni.

Mən qoca Şərqimin müğənnisiyəm,
Şəlalə səsiyəm, bulaq səsiyəm,
Arazın axarlı zümzüməsiyəm,
Hər iki sahildə sevərlər məni.

Təranəm gəzsə də bütün cahanı,
Deyin, torpağımtək bir məkan hanı?
Bir gün mən görməsəm Azərbaycanı,
Boğar varlığımda qəm, kədər məni.

QIZLAR

Qara qaşlı, qara gözlü qızların,
Nəğməsinə xoş nəğmələr qarışdı.
Göy ətəkli, bol məhsullu düzlərin,
Sinəsində neçə ürək alışdı.

Qapıb sübhün zərif duman tülünü,
Səhər mehi dağ döşündə itirdi.
Göy kolların qozasını, gülünü,
Bizim qızlar nəfəsilə yetirdi.

Açdı, saçaq-saçaq oldu qozalar,
Göy kolların gümüş teli parladı.
Deyirlər ki, payız fəsli boz olar,
Şimşək çaxdı, göy üç dəfə gurladı.

...Göyə baxdı bu qızların qəşəngi,
Onun şəhla gözlərinin bu odu, –
Xəncər kimi parçaladı buludu,
Güldü günəş, – güldü göylər çələngi.

Al şəfəqlər içdi büllur şehləri,
Yenə kollar ağ örpəyə büründü.
Yaraşıqlı doğma vətən çölləri
İndi daha məlahətli göründü.

Şərqin şöhrəti

QƏLB ŞAİRİ

Fizuliyə ithaf

1

Yarıb daş sinəli qərinələri,
Şerinlə ucaltdın özünə heykəl.
Keçdikcə ömrünün qaynar illəri,
Dünyaya bəxş etdin min incə qəzəl.
Qəlbinin hər teli kamana döndü,
Ahın ağ örpəkli dumana döndü.
Tutuşdun yanar bir eşq atəşinə,
Səməndər sayağı alışdı qəlbin.
Leylinin – Məcnunun təmiz eşqinə
Bir dastan yaratdı o şair təbin...
Bu sevda yolunun yorğunuyam mən,
Füzuli şerinin vurğunuyam mən!..

2

Gözəllər olduqca Məkkən-Mədinən,
Məhəbbət dil açdı hər sətirində.
Cananın zülfünü oxşadıqca sən,
Elə bil məst oldun gülün ətrində.
Qəlbindən bulaqlar axıb süzüldü,
Mirvari sözlərin çin-çin düzüldü.
Dilbər səhərlərin seyrinə daldın,
Ötdü sarı köynək şehli budaqda.
Meylini bir yeni qəzələ saldın,
O da nəğmə olub gəzdi dodaqda.
Səni arzuladı Odlar vətəni,
Lakin Şərq qəlbində gəzdirdi səni.

3

Sən qoca Bağdadın halına yandın,
Orda nəşədən çox dərd, bəla gördün,
Ədalət naminə ellər dolandın,
Xorasan addadın, Kərbəla gördün.
Nur olub süzüldün, su olub axdın,
Lakin oyanmadı o qara baxtın.
Sarbanı olduqca söz karvanının,
Yükün kədər oldu, yükün qəm oldu,
Şair! Öz dövrünün, öz dövranının
Niyə hər naləsi səndə cəm oldu?
Dünyanın sənin tək dərdlisi varmı,
Bir qəlbə bir elin dərdi sığarmı?..

4

Keçdin fırtınalı qərinələrdən,
Füzuli, oyatdı xəlqı əfqanın.
Yaşatdın, hifz etdin qüdrətinlə sən
Öz doğma dilini Azərbaycanın.
Deyirlər anan da ellər adından
Demiş: o ləhcənə, dilinə qurban!
Dörd yüz il keçsə də, şair, yaxşı bax,
Yenə də dilimin keşiyindəsən.
Demə ki, unudub məni bu torpaq,
Sən doğma elimin beşiyindəsən.
Sənə layla deyir göy ulduzları,
Bir də yurdumuzun ceyran qızları.

5

Füzuli! Güldükcə hər yeni səhər,
Min gözəl yetişir gözəlin kimi,
Elin yaratdığı təzə nəğmələr
Dillərdə dolaşır qəzəlin kimi.
Sən günlə çıxırsan, ayla batırsan,
Xalqınla bir durub, birgə yatırsan.
Hər il novruzgülü çıxanda qardan.
Sən də qədəm basıb bizə gəlirsən.

Güldəstə bağlayıb bu ilk bahardan,
Çəmənə çıxırsan, düzə gəlirsən.
Yetər, ay Füzuli, şəbi-hicranın,
Sən qəlb şairisən Azərbaycanın!..

ŞƏRQİN ŞÖHRƏTİ

Böyük ədib
Cəlil Məmmədquluzadəyə

I

Mirzə Cəlil! Mirzə Cəlil!
Doğuldunsa Nehrəmdə sən.
Yüz Nehrəmin dərdi keçdi
Vətəncanlı ürəyindən.

* * *

Baxdın Həsən əmilərə,
Min bir əmin düşdü yada.
Tutuşdun bir qəm oduna,
Min bir qəmin düşdü yada.

* * *

O suvaqlı daxmalarda
Duydun elin ahını sən.
Əllərinə qələm verib,
– Dərdimi yaz! – dedi Vətən.

* * *

Durdun iti qələminlə
Millətinin keşiyində.
Sabirlərin, Səhhətlərin
Səhhətinin keşiyində...

II

Mirzə Cəlil, Mirzə Cəlil!
Sadiq qaldın öz əhdinə.
Ürəyinin hər sözünü
Verdin "Molla Nəsrəddin"ə.

* * *

Lakin o yox, sən diriltdin
Bütün canlı ölüləri.
Qalxdı qəflət yuxusundan,
Cəhalətli Şərq elləri...

* * *

Durdun iti qələminlə
Millətinin keşiyində.
Sabirlərin, Səhhətlərin
Səhhətinin keşiyində.

III

Mirzə Cəlil! Mirzə Cəlil!
Sən güldün də, ağladın da.
Qəmküsara güllə dəydi,
Dönüb qara bağladın da.

* * *

Sadə, şirin ləhcənlə sən,
Dilimizə şöhrət oldun.
Bu hikmətlər ölkəsinə,
Ən dərin bir hikmət oldun.

* * *

Sən də böyük ürəyinlə
Salamladın bu diyarı!
Sən bu gün də dayanmısan
Vətəninin keşiyində.
Sabirlərin, Səhhətlərin
Səhhətinin keşiyində.

SEVİB YAŞATDI

Turan Cavidə

Ona gec də olsa,
Sevinc verdilər.
O, dalğın dayandı, o sevinmədi.
Onu öz fövqündə duran gördülər,
O, göylər qızı tək
Yerə enmədi...

Ona bir şəfəqli
Müjdə verdilər.
Güneylər gülsə də, qüzeylər gülməz.
Ona dünya boyda xəbər dedilər,
Dedi: – Bilirdim ki,
Sənətkar ölməz!..

O, söz hikmətini
Sevib yaşatdı
Dalğın baxışının ifadəsində.
O, nə kirpik sıxıb, sinə boşaltdı...
Şairi ucaltdı iradəsində...

SABİRİM

Mayın son günüdür, doğulduğun gün,
Dağlar tül örpəkli, çiçəklər gülgün.
Ana torpağından qəm oldu sürgün,
Müəzzəm heykəlin güldü, Sabirim,
Bu gün nə sevimli gündü, Sabirim!

Qəflət yuxusundan bizi oyatdın,
Yanar göz yaşını sulara qatdın.
Elin qəm yükünü dəryaya atdın,
Çırpıldı sinənə dalğa, Sabirim,
Bənzədin qocaman dağa, Sabirim!

Əritdin qəlbini sən gilə-gilə,
Bərkdə arxa oldun Mirzə Cəlilə.
Daim qonaq oldun qəmə-nisgilə.
Dərdini çəkənməz dağlar, Sabirim,
Acı gülüşləri ağlar, Sabirim!

Sənətkar sınanar darda, çətində,
Min duyğu oyatdın məmləkətində.
Cəhalət gömüldü hər söhbətində,
Kül altda közərən közdün, Sabirim,
Əsrin tufanına dözdün, Sabirim!

Oyan! Torpağını bir seyr elə sən!
Səni ürəklərdə yaşadır Vətən.
Dünyalar durduqca boy verəcəksən,
Sən ey şerimizin nuru Sabirim,
Qocaman Sabirim, ulu Sabirim!

"1906-1956"

Səməd Vurğuna

İnsan dünyaya gəlir,
Təvəllüdü yazılır.
İnsan dünyadan gedir,
Baş daşında bir tire,
İki rəqəm qazılır...

İnsan dünyaya gəlir,
İllərlə qələm çalır.
Zəkasına baş əyib,
Ulduzlar da alçalır.
İnsan dünyadan gedir.
Onun həyat yolundan
Kiçik bir tirə qalır.

Ömrün uzun yolları!
Ötsə də üstünüzdən,
Siz ey kiçik tirelər!

Zamanın sərt ruzgarı;
Səyyarələr yağsa da
Göylərdən dolu kimi.
Böyüyən bir dühanın
Şərəfli yolu kimi.
Mərmərlərə həkk olan,
Siz ey kiçik tirelər!..
Mənalı insan ömrü,
Heç vaxt getməyir hədər.

HƏSRƏT NƏĞMƏSİ

Müşfiq üçün

Naxçıvan nisgillər açarçısıdır,
Ona qonaq gələn ovudar qəmi.
Ancaq Arazımız el carçısıdır,
Naləsi tutubdur bütün aləmi.

Müşfiqim, üfüqdə gülümsəyir dan,
Tikanlı məftillər qubarlı yara.
Əlin çatmasa da qatar yolundan,
Bir salam göndərdin Sən Şəhriyara.

Yaralı şairin, sözlü ustadın,
Səsi həzin teldə, sarı simdədir.
Şair var, yurdunda qərq olub yadın,
Qəbri də özü tək tilsimlərdədir.

Yəqin ki, örtübdür qərib türbəni,
Yabanı çal-çayır, pəjmürdə yosun.
Deyirlər Cavidim çox sevib səni,
Mən niyə sevməyim, mən niyə susum?

Dərdini xalqıyla bölən şairin,
İlham zirvəsindən şəlalə daşar.
Sözünü deməmiş ölən şairin,
Sözü dildə gəzər, dodaqda yaşar.

Naxçıvan! Bax budur məmləkətimiz,
İstədik onunla bir görüşəsən.
Səni qəlbimizdə gətirmişik biz,
Arazla dərdini tən bölüşəsən...

Şairim, üfüqdən günəş kimi qalx!
Sənətkar susanda millət kar olar.
Təqsırı Arazın üstünə yıxsaq,
Araz bundan da çox zülmkar olar.

Bölünən xalqların müqəddəratı,
Dünya məclisində nəqarət olmuş.
Bəs niyə, bəs niyə azəri adı,
İkiyə bölünüb belə yad olmuş?..

Susma! Odlu şair, alovlu ürək,
Çılğın misraları ayağa qaldır.
Səni yıxa bilməz bir daha külək,
Qayada palıd ol, dəryada sal dur!

Sənətkar sınanar darda, çətində,
Şairlik heç kəsə gəlməsin asan.
Sən indi Əcəmi ziyarətində,
Şərqin əfsanəvi qapısındasan.

Tüklərim ürpəşdi, sanki üşüdüm,
Arazdan deyirəm, qəhərliyəm mən.
Mənim müdrik sözlü cavan Müşfiqim,
Nəqşi Cahanıma sən xoş gəlmisən!

CƏFƏRİM MƏNİM

Ustad sadiq qaldı öz ilqarına,
Milyonlar bir mizrab vurur tarına.
Sənin könül adlı söz diyarına,
Düşübdür yenə də güzarım mənim.

Əlimə ilk qələm aldığım günü
Hürkütdün gözlərdə yatan mürgünü.
Ucalt, göyə qaldır sənət mülkünü,
Cəfərim, Cabbarlım, zəfərim mənim.

Dəryadan dərinsən, göydən qəlbisən,
Bir zümrüd quşusan, uçuşunla sən.
Elxanı, Yaşarı, Almazı sevən,
Sevili sevdirən Cəfərim mənim.

ŞİRMAYI DİLLƏR

Bəstəkar Fikrət Əmirova

Ötün bülbül kimi şirmayı dillər,
İncə səsinizdə həyat eşqi var.
Elin ürəyindən yazır deyirlər,
Ürəyi ellərə bağlı bəstəkar.

Ötün, həzin dillər, səsinizdə mən
Eşidim suların zümzüməsini.
Arazı belinə dolayan Vətən,
Eşit sən oğlunun könül səsini.

Rübabi bir mahnı, lətif bir şeir
Ürəkdə yurd salıb, dodaqda yaşar.
Dibçək şitilləri tez solub gedər,
Torpaqdan göyərən torpaqda yaşar.

İncə muğamların qanadında biz,
Gəlin ümmanların üstündən uçaq.
Bizim el mahnımız, el təranəmiz,
Hələ çox yerlərdə qanad çalacaq.

Qulaq ver qəlbimdən gələn bu səsə,
Mənim əziz dostum, sənə sözüm var:
– Gözlər yaşarmasa, tük ürpəşməsə,
Nə sənət yaranar, nə də sənətkar.

Çal, ey bəstəkarım! Qoy barmaqların
Duyan könüllərin telində gəzsin.
Sənin sənət eşqin, sənət ilqarın,
Dünyanın yüzlərlə elində gəzsin.

SƏSLƏR ZİRVƏSİ

Bəstəkar Qara Qarayevə

Səs – zirvədir,
İncə bəstə cilalıdır.
Sözü varsa,
Kim yaratsa
Əsil sənət halalıdır.
Tər tökübdür,
Puçur-puçur,
Qram-qram,
Şirmayı dillər üstündə
Əziz Qaram!
Bəstələnmiş
Odlu qəlbi daim vurar,
"Yeddi gözəl",
Yeddi gəzər,
Yüz il yaşar, min il durar.
Muğam üstə
Yeni bəstə
Yaradana minnətdaram,
Əziz Qaram!
Bəstə nədir?
Musiqinin bir lələyi.
Qaramızın
Hər ulduzun
Sinəsində var ürəyi..
Qara
Səslər zirvəsidir,
Qüzeyndə dənər qaram.
Qırdın səslər buxovunu,
Əziz Qaram!

Şimşəklərin
Öz ahəngi, öz rəngi var,
Qədəm basın,
Qulaq asın
Gör qəlbində nə cəngi var!
"İldırımlı yollarla" keç!
Hamar yolla
Yoxdur aram,
Əziz Qaram!
Sənin əsil sürətini
Çəkdi Tahir.
Tahir rənglər çalarıdır,
Çünki,
Mahir fırçalıdır.
Ancaq mənim
Nə abım var,
Nə çəhrayım,
Nə də qaram.
Sürətini
Söz üstündə yaradıram,
Əziz Qaram!
Qara vüsal,
Qara həsrət qovşağıdır,
Yağış onun
Bəstə şehi, qövsi-qüzeh qurşağıdır.
Gur Araza deyəndə ki:
Sən kamança,
Mən də taram.
Azərbaycan nəğmə deyir:
Əziz Qaram!
Əziz Qaram!

DAĞ QARTALI

Xalq yazıçısı Süleyman Rəhimova
ithaf

Deyirlər, qocaman qartal uçanda,
Qayalar diz çökər, zirvələr sinər.
İlham vəcdə gəlib qanad açanda,
Sənət meydanında göstərər hünər.

O, öz diyarına, doğma yurduna,
Elə ki, fərəhlə çevrilib baxır;
Xalqın dərya təbi verilib ona,
Coşqun dağ selləri qəlbindən axır.

Elini-gününü sevən sənətkar,
Ucalır bir qartal qanadı kimi.
"Şamo"nu bağrıma basıram, dostlar,
Möhtərəm ədibin övladı kimi.

Yox, yox, titrəməyir qurşun qələmi,
Onun sinəsində min dastan yatır.
Elə bir insanın deyin, nə qəmi,
Sənəti ən canlı epopeyadır?!

Yarat, ey sənətin könül sirdaşı,
Doymaz yaratmaqdan sevdalı ürək.
Ey şair Vurğunun ədib qardaşı,
Ömrün uzun olsun arzularıntək!..

OXU, RƏŞİDİM, OXU

SSRİ Xalq artisti Rəşid Behbudova

Ata – dağ çayı,
Ana – göl.
Övlad – o göldə üzər.
Burada hər ləpə mavi,
Hər dalğa gümüşdən gözəl.

Valideynlər eyni,
Övladlar çeşid-çeşid...
Bir gün
Məcidin
Bir oğlu oldu.
Adını qoydular:
Rəşid!
Anan Firuzənin
Laylasını eşit,
Ay Rəşid!
Atan Məcidin
Gəraylısını eşit,
Ay Rəşid!
Qulağında
Zəngulə qalsın,
Ay Rəşid!
Qurban tarında çalsın,
Ay Rəşid!
Təbiəti gözlərində güldür.
Səsin bülbül,
Ürəyin güldür,
Ay Rəşid!
Oxu, əziz Rəşidim,
Sən oxu,
Mən eşidim,
Rəşidim!
Səsi bahar Rəşidim.
Rəşidim!

Sən oxu,
Mən eşidim.
Eşidim
Səsindəki rəvanlığı.
Ey Cabbar Qaryağdının,
Keçəçi Məmmədin,
Məçidin,
Bülbülün,

Xanın cavanlığı!
Ey bulaq qaynaqlı,
Çay axarlı müğənni –
Küləklər sənə nənni..
Meh – ətirli nəfəsin,
Oxu,
Qoy axsın səsin...
Ata yurdun Şuşada
Min zəngülə bərqərar.
Ürəklərdən süzülür
"Rahab", "Segah",
"Şur", "Qatar".
Təsniflər əlvan-əlvan,
Muğamlar çeşid-çeşid,
Onları birər-birər
Qəlbinə yaz,
Ay Rəşid!..
Şərqilərin duruca,
Səsin boyundan uca.
Cənub göyləri kimi,
Baxışların apaydın.
Bu yurdun, bu torpağın
Uçan nəğmələrini
Bütün dünyaya yaydın...

* * *

"Arşın mal alan!" –
Bu səs, Üzeyirin
Qəlbindən qopan zaman,
Sənimi axtarırmış?
Danış, ay Rəşid, danış!
Sən şərqilərin
Uçuş meydanlarına
Qədəm qoydun ilk dəfə...
Görmədiyin yerlərə
Ekranda seyrə çıxdın.
Sənət ilahəsinin

Şumşad əlini sıxdın.
Öpüb bağrına basdı
Tar səni, qaval səni.
Yeddi möcüzədən biri
"Tac-mahal" səni.
Hindistan! –
Əfsanəvi
Gözəlliklər diyarı.
Bombeyin , Kəlküttənin
Əsrarəngiz baharı
Qarşıladı
Çəmənli, şəhli səni.
Uçurdu min fərəhlə
Qocaman Dehli səni.
Oxu, əziz Rəşidim!
Sən oxu,
Mən eşidim,
Rəşidim!
Dünay sahillərində
"Valslar kralı" Ştrausun
Doğma elində

Sən kükrədin,
Sən axdın.
Sən axarlı səsinin
Cilovunu buraxdın.

Venesiya! –
Su üstə üzən şəhər.
Səni
Neft daşları qədər,
Mehriban
Bir bala kimi,
Su üstə üzən
Qala kimi
Qarşıladı.
Dodaqlardan düşmədi:

Azərbaycan,
Bakı,
Bir də Rəşidin adı!
...Leonardo da Vinçinin
Qədirbilən vətəni.
Florensiya –
O gözəllər yurdu
Bağrına basdı səni.
Ulduzlu göylər altında
Sən qaranquş oldun.
Hər nəğmən elə bil ki,
Lap yenidən doğuldu.
Doğuldu qol atmağa,
Doğuldu
Neçə milləti
Güldürüb,
Ağlatmağa!..

Adamı sıxır qürbət.
Neyləmək,
Muğamat – kədərdir,
Şirin şərqilər –
Şərbət.
O şərbət piyaləsi
Dəydikcə hər dodağa –
Canını
Verər ellər
Müğənniyə sadağa.
Oxu, əziz Rəşidim!
Sən oxu,
Mən eşidim.
Rəşidim!

Qahirə göylərindən
Qalxdı bulud rübəndi.
Səsin kimi ucaldı
Asuan bəndi.

Qədim ehramlar yurdu,
Saçlarını oxşadı
Şanə-şanə, ay Rəşid.
"Vidadi xəstədən
Bağdad elinə
Sən yetirdin
Bir nişanə", ay Rəşid!

Qarlı Fin torpağına
Odlu nəğməylə getdin.
Uzaq Şərqin
Tayqa meşələrində
Bir çinar kimi bitdin.
Moldav gözəllərinə
Güldən çələng toxudun.

Neçə eldə, neçə dildə
"Arşın mal alan" oxudun...
Oxudun şirin-şirin,
Kükrədin
Dalğa-dalğa.

Səsinə can sadağa!
Oxu bir də, Rəşidim!
Sən oxu,
Mən eşidim,
Rəşidim!

NƏĞMƏKAR QIZ

Unudulmaz müğənnimiz Şövkət xanım Ələkbərovaya həsr edirəm

Ötən bulud, əsən külək, coşan dəniz, dinlə bir,
Həsrətini çəkdiyim qız şirin-şirin oxuyur.
Onun səsi yerin-göyün ürəyini dindirir.
Görəsən o oxuduqca nə düşünür, nə duyur?

Nəqarət

Pəncərəmdən aymı baxır, yoxsa o qız, görəsən?
Yoxsa onun nəfəsidir ləpələrə toxunan?
Sevdalı qız, gur səsinlə bir də oxu, bir də sən,
Yoxsa mənim saf eşqimdir bu nəğmədə oxunan?

Çox çıxmıram gül eyvana, duyuq düşər qonşular,
Sən susarsan, Ay gizlənər, bulud çökər qəlbimə.
Mən cavan bir sənətkaram, sənsə gözəl nəğməkar,
Bizim həyat nəğməmizdir oxuduğun bu nəğmə.

BEŞİK BAŞINDA

Bəstəkar Şəfiqə Axundovaya ithaf edirəm

Xəzər sahilindən bir qədər kənar
Ətrafı yam-yaşıl bir aynabənd var.
Orda suyu şirin, sadəcə bir qız,
Piano önündə oturub yalqız,
Baxıb pəncərədən nə isə anır.
Qəlbində ən zərif bir hiss oyanır...
Ayrılıb bir anlıq düşüncələrdən
Şirmayı dillərə əl gəzdirərkən
Ürpəşir bədəni, yaşarır gözü...
Oxucum, belədir, sənətkar özü.
Yeni bir ilhamla yaşayan zaman
Odlu bir hiss keçir onun canından.

Odur bax, o çalır... açılır bu dəm
Gözlərim önündə yeni bir aləm.
Bakı gecələri... nur səpir qəmər,
Gümüş rübəndinə bürünmüş şəhər.
Yaşıl bir eyvanda, beşik başında
Bir ana ömrünün cavan yaşında
Əziz körpəsinə dedikcə laylay,

Zərli tellərilə o sevdalı ay
Oxşayır körpəni bir ana kimi.
Layla od aşiqi-pərvanə kimi,
Dolaşıb beşiyin başında yenə,
Yayılır xəzərin dərinliyinə...

Ayrılıb bir anlıq düşüncələrdən
O bəstəkar qızı seyr edirəm mən –
O solğun görünür, gözləri dolğun,
Yuxusuz gecələr olsa da yorğun.
Lakin yaratdığı şirin nəğmələr
Ona müqəddəsdir gəncliyi qədər.
O yenə çalırdı... Sevindiyimdən,
Vurulub o qızın ruhuna qəlbən,
Dedim: – Dinlə məni, ey təbi rəvan!
Nədir yaratdığın bu gənc yaşında? –
Dedi: – Aylı gecə, yaşıl bir eyvan,
Bir ana laylası beşik başında.

TƏZƏ ÇİÇƏKLƏR

General Həzi Aslanovu əziz xatirəsinə

Seyranım olduqca Dağüstü parkı,
Fikrimi cəlb edir dilsiz bir məzar.
Deyirəm, ey doğma vətən torpağı,
Sinəndə nə qədər oğul dərdi var...

Küləklər üstünə yarpaq sovurur,
Bəzən duman düşür bu tək məzara.
Bəzən qızmar günəş onu qovurur,
Bəzən də bu türbə qərq olur qara...

Nəmli köynəyini sıxır buludlar,
Keçir yaz günləri, payız xəzanı.
Soruşur təbiət, soruşur bahar:
– Ellər bahadırı mərd Həzi hanı?

Hanı adı dildə, qüdrəti eldə,
Şöhrəti aləmdə dolaşan Həzi?
Bu səsə qoşulub qanadlı yel də,
Dolaşır Qoşqarı, gəzir Kəpəzi...

Qəlbimdən səs gəlir, duyun, eşidin!
Yurdumun qoynunda o, əziz yatır.
Xəbəri dillərdə gəzən igidin,
Özü torpaq altda xəbərsiz yatır.

...Keçir gözlərimdən döyüş meydanı,
Ölüm qılınc çəkib, həyat dardadır.
O, tank alayının baş komandanı,
Yenə də birinci sıralardadır.

Baş-başa gəldikcə zirehli tanklar,
Ulduzlar titrəşir mərmi səsindən.
Həzi qabaqdadır, qabaqda, dostlar!
O tank hücumunu seyr edirəm mən.

Döyüşdə hər anın hökmü başqadır,
Bir polad sipərə çevrilir bədən.
Övladı bir vətən eşqi yaşadır,
Vətənsiz övlad yox, övladsız vətən .

Bir-bir azad olur kəndlər, şəhərlər,
Qalxır barıt iyi, səngiyir ara.
Qəlbə dərd artıran acı bir xəbər,
Yayılır bir anda bizim dağlara:

– Həzi öz canını...
Yox, yox, yalandır!
O, yenə şığıyır düşmən üstünə.
Qəhrəman ölərmi, o qəhrəmandır,
Eşqi ürəklərdə yaşayır yenə.

Ölməmiş, yaşayır o, əslində də,
Ona mahnı deyir sərin küləklər.
İlin yaz fəslində, qış fəslində də,
Üstündə sayrışır təzə çiçəklər...

HEYKƏL

Heykəltəraş Cəlal Qaryağdıya ithaf edirəm.

Paytaxtım üstündə bir zirvə qalxdı,
Zirvədə Nəriman baxışları var.
O müdrik insanın ucalıq taxtı,
Həmişə, hər zaman yüksəkdə durar.

Böyük sənətkarın mahir əlləri,
İncəlik, zəriflik naxışlarıdır.
Bəlkə Nərimanın dalğın nəzəri,
Bizim Qoca Şərqin baxışlarıdır.

Deməyin, Nəriman getdi dünyadan,
O, Şərqə ən böyük havadar oldu.
Onun heykəlini göyə ucaldan,
Sehrkar barmaqlı Qaryağdı oldu.

ƏSRİN SON GÜNÜNƏ BƏRABƏR GEDƏK

Şair dostum Mir Mehdi Seyidzadəyə

Bizə deyirlər ki, gözəl dostdular.
Şairim, onlara bircə sözüm var:
– Dünya belə olub əzəldən bəri,
Təmiz ürəklilər daim dost olar!..

Şair var, desə də gözəl şeirlər,
Onu insan kimi sevmir bu ellər.
Lakin əziz dostum, hər yerdə sənə,
Həm insan, həm də ki, şair deyirlər...

Şərin töküldükcə min bir varağa,
Bütün gənc nəslimiz qalxır ayağa.
Demə, qocalmışam bu xoş günümdə,
Saçların gümüşdür Ağa, ay Ağa!

Hanı adı dildə, qüdrəti eldə,
Şöhrəti aləmdə dolaşan Həzi?
Bu səsə qoşulub qanadlı yel də,
Dolaşır Qoşqarı, gəzir Kəpəzi...

Qəlbimdən səs gəlir, duyun, eşidin!
Yurdumun qoynunda o, əziz yatır.
Xəbəri dillərdə gəzən igidin,
Özü torpaq altda xəbərsiz yatır.

...Keçir gözlərimdən döyüş meydanı,
Ölüm qılınc çəkib, həyat dardadır.
O, tank alayının baş komandanı,
Yenə də birinci sıralardadır.

Baş-başa gəldikcə zirehli tanklar,
Ulduzlar titrəşir mərmi səsindən.
Həzi qabaqdadır, qabaqda, dostlar!
O tank hücumunu seyr edirəm mən.

Döyüşdə hər anın hökmü başqadır,
Bir polad sipərə çevrilir bədən.
Övladı bir vətən eşqi yaşadır,
Vətənsiz övlad yox, övladsız vətən .

Bir-bir azad olur kəndlər, şəhərlər,
Qalxır barıt iyi, səngiyir ara.
Qəlbə dərd artıran acı bir xəbər,
Yayılır bir anda bizim dağlara:

– Həzi öz canını...
Yox, yox, yalandır!
O, yenə şığıyır düşmən üstünə.
Qəhrəman ölərmi, o qəhrəmandır,
Eşqi ürəklərdə yaşayır yenə.

Ölməmiş, yaşayır o, əslində də,
Ona mahnı deyir sərin küləklər.
İlin yaz fəslində, qış fəslində də,
Üstündə sayrışır təzə çiçəklər...

HEYKƏL

Heykəltəraş Cəlal Qaryağdıya ithaf edirəm.

Paytaxtım üstündə bir zirvə qalxdı,
Zirvədə Nəriman baxışları var.
O müdrik insanın ucalıq taxtı,
Həmişə, hər zaman yüksəkdə durar.

Böyük sənətkarın mahir əlləri,
İncəlik, zəriflik naxışlarıdır.
Bəlkə Nərimanın dalğın nəzəri,
Bizim Qoca Şərqin baxışlarıdır.

Deməyin, Nəriman getdi dünyadan,
O, Şərqə ən böyük havadar oldu.
Onun heykəlini göyə ucaldan,
Sehrkar barmaqlı Qaryağdı oldu.

ƏSRİN SON GÜNÜNƏ BƏRABƏR GEDƏK

Şair dostum Mir Mehdi Seyidzadəyə

Bizə deyirlər ki, gözəl dostdular.
Şairim, onlara bircə sözüm var:
– Dünya belə olub əzəldən bəri,
Təmiz ürəklilər daim dost olar!..

Şair var, desə də gözəl şeirlər,
Onu insan kimi sevmir bu ellər.
Lakin əziz dostum, hər yerdə sənə,
Həm insan, həm də ki, şair deyirlər...

Şerin töküldükcə min bir varağa,
Bütün gənc nəslimiz qalxır ayağa.
Demə, qocalmışam bu xoş günümdə,
Saçların gümüşdür Ağa, ay Ağa!

"Ayaz"ın düşmənlə durmuş üz-üzə,
"Nərgiz"in Nərgizlər yetirib bizə.
Mənim Dilşad qızım, sevimli balam
Oxşamaq istəyir igid Nərgizə...

Yazdığın hər incə, hər gözəl şeir,
Neçə kənddən deyir, şəhərdən deyir.
Bütün gül balalar verib səs-səsə
Sənin hər şerini əzbərdən deyir.

İlham vəcdə gələr, söz qanad çalar,
Ömrünü sənətə verən ucalar.
Qoy deyim, bu söz də bir məqsəd olsun:
– Gəncləşər gənclərlə gəzən qocalar!..

Çarpdıqca sevinclə sinəmdə ürək,
Qoy şerim başına səpsin gül-çiçək.
Mir Mehdi, qolunu keçir qoluma,
Əsrin son gününə bərabər gedək.

MƏNİM TEATRIM

Mənim teatrım!
Xoş nəfəsinlə,
Oxşa ruhumuzu bahar yeli tək.
Qəlbə qida verən incə səsinlə,
Aç bizə qoynunu gülümsəyərək.

Gəlinə bənzəyir duruşun sənin,
Qoy qəlbin ellərlə düz ilqar olsun.
Sənət yürüşüdür yürüşün sənin,
Sənə bu yürüşdə uğurlar olsun.

Duyduqca yadıma gör nələr düşür;
Qoynunda birləşir dünya sənəti.
Çexov Şekspirlə gəlib görüşür,
Cavid salamlayır Nazim Hikməti.

Mənim teatrım!
Təmiz eşqimi,
Sənə bağlamışam, mənə gərəksən.
Abbas Mirzə kimi, Ülvilər kimi,
Odlu sənətkarlar yetirəcəksən!

Naxışlı tağların hörmə-hörmədi,
Axışıb baxacaq paytaxtım sənə.
Nə Cəfər, nə Vurğun səni görmədi,
Onların gözüylə qoy baxım sənə.

Cəfər yoxdusa da, onun "Almaz"ı,
Qoy öz əlləriylə açsın pərdəni.
Ağsaçlı Vurğunun sənət dünyası,
Sevdalar qoynunda gəzdirsin səni.

Sənə bağlamışam odlu könlümü,
Görüm bu gülzarın heç vaxt solmasın.
Elə ki, zəng oldu, işıq söndümü,
Bircə stulun da qoy boş olmasın.

Mənim teatrım!
Qoy səhnəmizdə,
Əsrin övladları izini görsün.
Buruqlar önündə, məhsullu düzdə,
Özünü axtarıb, özünü görsün.

Mənim teatrım!
Səsimi dinlə:
Yeni qəhrəmanlar gətir meydana,
Bu ilk gəlişinlə, xoş qədəminlə
Sənət müjdəsi ver Azərbaycana!

MƏNALI GÜLÜŞ

Sabit Rəhmana

Şirin gülüşlərlə gəl güldür bizi,
Çox duzlu-məzəli bir aləmin var.
Sabit! Cəfər kimi sev səhnəmizi,
Sənin öz nəfəsin, öz qələmin var.

"Toy"un səhnəmizə qədəm qoyalı,
Neçə Kərəmova toy tutub keçdin.
Səhnə üçün yazdıqca əli sayalı,
Gülüşü xoşladın, gülüşü seçdin.

Pərdələr açıldı, pərdələr endi,
Bizim "Nişanlı qız" gəzdi səhnədə.
Beşi pərt oldusa, yüzü sevindi,
Qələmin çoxunu əzdi səhnədə.

Uymadın şöhrətə, uymadın ada,
Dedin, səhnəmizə yazmaq gərəkdir.
Deyirlər, bu günlər təzə binada,
Dostun Əliqulu evlənəcəkdir?!

Nə deyim, çox gözəl ustadımızsan,
Dərdini dostlarla bölüşən oldun.
Boş-boş nitqlərlə ucalmaz insan,
Döşünə döymədin, döyüşən oldun.

"Xoşbəxtlər" yüz dəfə açdı pərdəni,
"Aydınlıq" aydınlıq gətirdi bizə.
Yürüşə səsləyir "Koroğlu" səni
Sənət müjdəsi ver ellərimizə.

Gah Mirzə Qərənfili, gah Mindillini,
Gah usta Segahı dilə salmısan.
Bəlkə daddığımız bu şirinliyi,
Baban Səbuhidən sən borc almısan?..

Gülüş şərbətindən içdikcə ellər,
O qaynar bulağın gözü sən oldun.
Çoxuna məzhəkə yazan deyirlər,
Bunun ən yaxşısı, düzü sən oldun.

MÖHSÜN SƏNANİYƏ

İthaf

Möhsün, bu xoş gündə demə qocaldım,
Ömrün səhnəmizə gətirib bahar.
Həqiqi sənətlə daim ucaldın,
Sənətkar qədrini bilər, sənətkar.

Qəlbini ellərə bağlamayanlar,
Yüz il vəz etsə də, el onu udmaz.
Səndə xalqımızın ər qeyrəti var,
Bu vətən torpağı səni unutmaz.

Çıxaraq sənətin söz vadisinə,
Bir çələng hörmüşəm güldən-çiçəkdən.
Bu yetmiş baharlı əziz günündə,
Ərməğan verirəm sənə ürəkdən.

Sənət çələngini gəzdir başında,
Kim buna xor baxsa qəlbi qaradır.
Qoy onlar bilsin ki, bizim dünyada,
Ən böyük məhəbbət sənətkaradır.

Sənətin ecazkar gözəlliyindən,
Qənirsiz gözəl də min ilham alır.
Həzin rübabını basıb bağrına
Sənətin eşqinə mahnılar çalır.

Nə xoşdur, xoş gündə nəğmələr demək,
Mən şeir bağında ötən bir quşam.
Möhsün, sənət adlı bir sərvsən ki,
Sənin bulağına gəlib qonmuşam.

Mən səni görürəm, görürəm yenə,
Böyük Səbuhinin söz sənətində.
Yaşıl alaçığa yaxınlaşırsan,
İgid Heydərbəyli öz surətində.

Mən səni görürəm beşinci ildə,
Qəhrəman Eyvazın timsalı kimi.
Mən səni görürəm Səməd Vurğunun
"Vaqif"də Eldar tək qartalı kimi.

Mən səni görürəm, görürəm, ey dost,
Uzaq sahillərdə Mixaylo kimi.
Qanlı yağılara divan tutursan,
Gözündə Abşeron, qəlbində Bakı.

Mən səni görürəm, ey şofer oğlan,
Təcili yardımı sürüb gəlirsən.
Hərdən Güliçkaya baxıb qıyğacı
Gah acı, gah şirin söhbət edirsən.

Mən səni görürəm, görürəm, Möhsün,
Yüzlərlə surətlər silsiləsində.
Demə qocalmışam – xoş keçir ömrün,
Bir sənət eşqi var sənin səsində.

Möhsün, dostlar kimi açıq ürəklə,
Səni təbrik edir, alqışlayıram.
Sənə bu şerimi güldəstə kimi,
Bu əziz günündə bağışlayıram.

YETMİŞ İL BİR SİNƏDƏ...

Qurban Pirimov 70 il bir tarda çalmışdır

Yetmiş il bir sinədə,
Yurdumuza car oldun.
Sədəf tarlar içində,
Sən Qurbana yar oldun.

Soruşur el-elatın:
Hanı Çoban Bayatın?

Qoca tarzən susanda,
Simin siminə dəydi.
Haray saldı Qarabağ,
Kəpəz başını əydi.

Sarı simin həzindi,
Sahibini gəz indi...

Barmağının istisi,
Pərdələrdə qalıbdı.
Görən son dəfə səndə,
Hansı muğam çalıbdı?

Kaş tozunu siləydim,
Onu bircə biləydim.

İncə pərdə, zərif xal,
Həzin mizrab hardadı?
Həqiqətin, Bülbülün
Xoş səsi bu tardadı.

Susma, danış barı sən, –
Azərbaycan tarı, sən.

Qəm eləmə, qoca tar,
Bəmin, zilin cavandı.
Hansı tar şura gəlsə
Bil ki, sənin havandı.

Azərbaycan tarı, sən,
Qurbansız qaldı tarım...

BİZİM DƏ HƏYƏT VAR...

"Bizim həyət" şerinin müəllifi
Teymur Elçinə nəzirə

Ailədə biz üçdük,
Təzə binaya köçdük.

Bir həyət dolu uşaq,
Səslər çıxdı boğuşaq...

Həyət-baca qaynadı,
Oğul-uşaq oynadı.

Yıxıldı: "Vay!" – eşitdik,
Hərdən giley eşitdik.

– Oğlunun qulağın bur,
Qızın qızımı vurur.

Analar xeyli dindi,
Tənbeh atını mindi...

İllər baş alıb getdi,
Yenə həmin həyətdi.

Böyüyüb bir parası,
Gözümüzün qarası.

Artıq həyətə onlar,
Enməyə utanırlar.

Təzələri doğulub,
Həyət səsə qərq olub.

İndi onlar qışqırır,
Çər-çəpərləri qırır.

Giley gəlməyir yenə,
Əziz balamdan mənə.

Bax burda doğulan,
Oğlumun da oğlu var.

Gənc qızlar ana oldu,
Ana qaynana oldu.

Oğullar ata oldu,
Ata qaynata oldu.

Nəslimiz-əbədiyyət,
Yenə qaynayır həyat...

GÖYÇƏ GÜLÜ

Yenə gül əyyamı, bahar fəslidir,
Çiçəklər sayrışır, güllər öpüşür.
Təbiət insanı sanki məst edir,
Yarpağa şeh qonur, qəlbə od düşür...

Açır gözlərini sevdalı səhər,
Quşların xoş səsi qulağa gəlir.
Çiynində telli saz aşıq Ələsgər,
Enib kənd içindən bulağa gəlir.

Hamı ona baxır yollar boyunca,
Qıvrım çal papağı yenə qaşında.
Qızlar, ceyran qızlar əlində dolça,
Gülüşür, qaçışır çeşmə başında.

Gedir heyran-heyran cavan Ələsgər,
Odlu ürəyindən süzülür şeir.
(Bir az ayaq saxla, dayan, Ələsgər,
Qızlar şerini əzbərdən deyir?..)

"Durum dolanım başına,
Qaşı-gözü qara Ceyran.
Həsrətindən xəstə düşdüm,
Eylə dərdə çara, Ceyran".

Qızlar yenə bu gün xoş səhər çağı,
"Sarı tel" üstündə eləcə ötdü;
Açıldı aşığın qaşı-qabağı,
Elə bil çiyindən düşdü qəm yükü.

Gözələ baxmaqdan savab şey nə var?
Birdən sevdiyi qız gözünə dəydi.
Qızlar, arif qızlar tez yayındılar,
Ceyran yaşmaq tutub başını əydi.

Tək qovaq altında qoşa sevgili,
Dayandı bir qədər sanki lal kimi.
Əsdi Ceyran qızın dodağı, dili,
Əsdi ovçu görmüş bir maral kimi.
– Ceyran!...
O, dinmədi.
– Ceyran, necəsən?
Gecələr sübhədək od tuturam mən.
Qırma Ələsgərin sınıq könlünü,
Mən sənə yazmışam "Göyçə gülünü".
Onu əzbər bilir bu doğma ellər, –
Deyib bu sözləri aşıq Ələsgər,

Bir telli sazına, bir qıza baxdı,
Qara qaş altından sıx kirpik çalan,
Yazıq Ələsgəri sevdaya salan,
O bir cüt ilahi ulduza baxdı...

Yanırdı ceyranın al yanaqları,
Bulağın gözütək qaynardı gözü.
O bülbül nəvalı gül dodaqları,
Söyləyə bilmirdi bir kəlmə sözü.

Ceyran dinməsə də irəli gəldi,
Üzünü söykədi sədəfli saza.
(Ah, o necə qəşəng, necə gözəldi,
Alqış, canlar alan bu sərvinaza).

Alqış, Ələsgərin məhəbbətinə,
Alqış, sözə alqış, ülfətə alqış!
Alqış, telli sazın şeriyyətinə, –
Bu incə, bu ülvi sənətə alqış!...

Onlar sarıldıqca sarmaşıq kimi,
Yarpaqlar astaca xışıldaşırdı.
Ələsgər ən odlu bir aşıq kimi,
Sazını çiyindən yana aşırdı.

Saz necə dilləndi gör sinəsində,
Güldü, telli sazın telləri güldü.
Aşıq Ələsgərin zəngüləsində,
Sanki Azərbaycan elləri güldü.

Əli teldə gəzdi, xəyalı eldə,
Eşqi də, ruhu da necə təzədi!
Hər yeni qoşmayla sevinir dil də
Sözlər sədəf kimi sazı bəzədi...

Dillən, a telli sazı, a sədəfli saz,
A mənim bağrımı şan-şan eyləyən.
Qəlbimi telinə tel bağla bir az,
Aşıq Ələsgəri vəsf edirəm mən.

Qoy başı çalmalı silsilə dağlar,
Ona səcdə qılıb, başını əysin.
Çiçəyi sayrışan yaşıl budaqlar,
Sazına söykənsin, telinə dəysin...

...Saz bəmə düşürdü bax yavaş-yavaş,
Ələsgər çevrilib Ceyrana baxdı.
Qızınsa gözündən iki damla yaş,
Süzülüb şeh kimi üzünə axdı.

Dağlara, daşlara dil verən insan,
Görün necə dilsiz, necə lal oldu?
Yaş töküb ağladı vəfalı Ceyran,
Gözlər dolmuş bulud, qaş hilal oldu.

Ceyran öz dərdini danışdı ona:
– Atam məni verir bir bəy oğluna!...
Bu söz ən dəhşətli ildırım kimi,
Eşqin heykəlini vurub uçurdu.
Ələsgər dağ kimi, sıldırım kimi,
Xəyala qərq olub, sükutla durdu.

Söz var ki, insana qol-qanad verər,
Onu qartal kimi göyə ucaldar.
Söz də var, səsində kaman inləyər.
Qəlbə dərd artırıb, ömür qocaldar.

Titrədi dağlardan ağır Ələsgər,
Taqətsiz qolları yanına düşdü.
Təzanə dəymədən qırıldı tellər,
Sazı da çiynindən yerə sürüşdü.

Qovaq dilə gəldi, çay dilə gəldi,
Qarağat kolları dedi astadan:
– Ələsgər hamıdan mərddi, gözəldi,
Ona vəfalı ol, əl çəkmə, Ceyran!...

Çeşmə gileylədi, süzülüb axdı,
Bilmirəm çox dedi, yoxsa az dedi.

Durna qanadından lələk buraxdı;
– Dərdini ellərə oğlan, yaz! – dedi.

Ceyranın başından sürüşdü cuna,
Birdən sədəflini bağrına basdı.
Qırılmış simləri yığıb ovcuna,
Sazı Ələsgərin çiynindən asdı.

Ceyranım qorxurdu el tənəsindən
Üzünü bu dəmdə mahala tutdu:
"Ellər! Ələsgəri çox sevirəm mən".
Yox-yox, deməyin ki, Ceyran unutdu!...

"Mən onu sevirəm yaz günəşitək,
Lakin nə eyləyim, ata hökmüdür".
... Bu ara dil açdı hər gül, hər çiçək:
"İnsana bir dəfə verilir ömür!"

"Doğrudur, bir dəfə ...
İnsafsız atam!
Bizim eşqimizi o qoydu nakam!"

Qəlbində iztirab, gözündə kədər,
Yalnız bu sözləri dedi Ələsgər:
– Məcnunam, gəzirəm Leyli çölünü,
Əlimdən aldılar "Göycə gülünü".
Qoy sazım ağlasın, sözüm ağlasın,
Hüsnünün aynası gözüm ağlasın...

Ələsgər Ceyrana elə baxdı ki,
Deyəsən bu görüş son görüş idi.
Odlu göz yaşı da elə axdı ki,
Çiçəklər üşüdü, güllər üşüdü.

Getdi "Göycə gülü", o gözəl pəri
Yağsız ürəyinin yağı töküldü.
"Bir gül bəsləyirdim yardan ötəri,
Xəzan vurdu, gül yarpağı töküldü...".

XƏZƏRİM

Sinən bir ağ gümüşdü, gümüşdü,
Gözüm hüsnünə düşdü, nə düşdü.
Sahilində işıqlar qızıldı,
Yel dəydi, göy köynəyin sızıldı.
Suların çin-çin oldu, Xəzərim,
Ləpən göyərçin oldu, Xəzərim.

Demə, qoca Narginim qaladı,
Dəniz meşəsində o, taladı.
Mayakların qızarır nar kimi,
Sinən necə soyuqdur qar kimi.
Ağ dalğan ağ ayıdır, Xəzərim,
Hər ləpən qağayıdır, Xəzərim.

Ürəyimdə söz yatır suyunca,
Dinlə məni, dinlə sən doyunca.
Sularına mirvari düz ki, sən,
Paytaxtımın hüsnünə güzgüsən.
Dodaqların duzludur, Xəzərim,
Göylərin ulduzudur, Xəzərim.

Söylə görüm, ay dəniz, ay dəniz,
Çimibmi göy sinəndə Ay, dəniz?
Ulduzlar xalınmıdır gecələr,
Dalğalar yalınmıdır gecələr?
Saf qoynuna düşübdür güzərim,
Xəzərim, ay Xəzərim, Xəzərim...

BİZİM DAĞLARDA

Ay ellər, min zinət gördüm,
Bizim dağlarda, dağlarda.
Bir səfalı ömür sürdüm,
Bizim dağlarda, dağlarda.

Yurdumun şah vüqarı var.
Daşkəsəni, Qoşqarı var.
Babaların ilqarı var,
Bizim dağlarda, dağlarda.

Gələr yayda qonaqları
Məskən edər yaylaqları.
Daşar Narzan bulaqları,
Bizim dağlarda, dağlarda.

Dan yerini oyatmışam,
Dağlar deyə yaratmışam.
Mən İslamam, boy atmışam,
Bizim dağlarda, dağlarda.

SƏMƏNİ

Havada sazaq var, havada şaxta,
Mənsə düşünürəm ilk bahar haqda.
Anamın qoyduğu bir göy səməni,
Bahardan yazmağa çağırır məni.

Baxıram, baxıram göy səməniyə,
Dönür nəzərimdə yaşıl zəmiyə.
...Odur, dan sökülür, nur səpələnir,
Gözümdə zəmidir, hey ləpələnir...

Sevgilim toplayır əlvan gül-çiçək,
Çiçəkdən-çiçəyə qonur kəpənək.
Gülür kol dibindən bənövşə, nərgiz,
Baharla qol-qola yeriyirik biz.

Deyirəm, bizimlə gül, gəz, baharım!
Baxıb xumarlanır gülgəz baharım...
Bu vaxt sərt küləyin boz qanadları
Geniş pəncərəmə sovurur qarı –
Duyuram, xəyalmış aparan məni,
Qarşımda bir kağız, bir göy səməni...

İSTİSU

Dəlidağın ətəyində göz açan,
Kəlbəcərdə ləpir salıb, iz açan.
Min məclisdə söhbət açan, söz açan,
Ələsgərtək nüfuzlusan, İstisu.
Nə dadlısan, nə düzlusan, İstisu.

"Gəlin qaya", "Əsmər bulaq", göy çəmən,
Qız-gəlinin geyib gəzir göy kətan.
Sazlı-sözlü qonaq gəlir Göyçədən,
Sən ondan da avazlısan, İstisu,
Nə dadlısan, nə duzlusan, İstisu.

Çaxan şimşək buludunun gülüşü,
Tərtər çayın kəmərindir – gümüşü.
Tamaşadır min çadırlı dağ döşü,
Sən söhbətli, sən sazlısan, İstisu,
Nə dadlısan, nə duzlusan, İstisu.

ABŞERON

Bakı işıqlarla alışan kimi,
Parlayır döşündə bir nişan kimi.
Sahil qəndilləri kəhkəşan kimi,
Hüsnünü daima bəzər, Abşeron,
Mavi ətəyindir Xəzər, Abşeron!

Sulara sinə gər, minbir vüqarla,
Fəxr et, Bakı kimi gözəl diyarla.
Sabaha yürüş var, qalx iftixarla,
Yarış cərgəsinə düzül, Abşeron,
Ey qızıl ürəkli, qızıl Abşeron!...

BƏRDƏ

Baxıb cəlalına xəyala daldım,
Şeir rübabımı eşqinlə çaldım.
Hər xoş mənzərəndən bir ilham aldım,
Bahar xalısını sərəndə, Bərdə.

Sinən yağılardan min yara almış,
Nizami eşqinlə hey qələm çalmış.
Fateh İskəndəri kəməndə salmış,
Nüşabə zülfünü hörəndə, Bərdə.

Demirəm, duruşun bənzər ceyrana,
Doğma bir övladsan Azərbaycana.
İslamın xəyalı gəldi cövlana,
İlk dəfə hüsnünü görəndə, Bərdə.

MƏRƏZƏ

Yol üstündə gül kimi
Bitmisən ay Mərəzə.
Demə, nəzərimizdən
İtmisən, ay Mərəzə.

Sübh çağı, səhər erkən,
Maşınla keçəndə mən,
Bir torağay olub sən
Ötmüsən, ay Mərəzə.

Nə qəm yeyib, nə inlə,
Məni ürəklə dinlə.
Yol gedəndə mənimlə,
Getmisən, ay Mərəzə.

Nə deyim bu halına,
Aşiqəm cəlalına.
İslam tək vüsalına
Yetmisən, ay Mərəzə.

SURAXANI

Deməyin ki, şair gəldi,
Bu büsatı heç görmədi,
Suraxanı Abşeronun
Gözlərində bir sürmədir.

* * *

Boz qumsallı bu yerlərdə
Ağac, budaq olmasa da,
Buruqların sıx meşəsi
Şamlıqları salır yada.

* * *

Gecə-gündüz yorulmadan
Enib qalxır mancanaqlar.
Bu görünüş, bu mənzərə
Hər gecəni yoldan saxlar.

* * *

Yaraşıqlı ağ binalar,
Cərgə-cərgə düzüldükcə,
Suraxanı işığından
Min nur alır zülmət gecə.

* * *

Qara qızıl yer altından
Min illərdir axmadadır.
Sanmayın ki, babalarım
Yenə zülmət daxmadadır.

* * *

Yox, işıqlı bir sabaha
Gedir gözəl paytaxtımız.
Gülür sonsuz bir sevinclə,
Öz eşqimiz, öz bəxtimiz.

* * *

Atəşgahlar yeri bilib,
Hamı gəlmiş bu diyara.
Düşünürəm dərin-dərin,
Bu gün hara, o gün hara!

* * *

Ağır dəvə karvanları
Keçib susuz səhraları,
Ziyarətə axıb gəlmiş
Bu müqəddəs yerə sarı.

* * *

Hind elindən karvan-karvan,
Dəstə-dəstə, qatar-qatar,
Bu məbədə, atəşgaha
Axıb gəlmiş min bir zəvvar.

* * *

Suraxanı möcüzə tək,
Od paylamış gələnlərə.
Sanki burdan atəş alıb,
Öz yurduna dönmüş hərə.

Nə qəm yeyib, nə inlə,
Məni ürəklə dinlə.
Yol gedəndə mənimlə,
Getmisən, ay Mərəzə.

Nə deyim bu halına,
Aşiqəm cəlalına.
İslam tək vüsalına
Yetmisən, ay Mərəzə.

SURAXANI

Deməyin ki, şair gəldi,
Bu büsatı heç görmədi,
Suraxanı Abşeronun
Gözlərində bir sürmədir.

* * *

Boz qumsallı bu yerlərdə
Ağac, budaq olmasa da,
Buruqların sıx meşəsi
Şamlıqları salır yada.

* * *

Gecə-gündüz yorulmadan
Enib qalxır mancanaqlar.
Bu görünüş, bu mənzərə
Hər gecəni yoldan saxlar.

* * *

Yaraşıqlı ağ binalar,
Cərgə-cərgə düzüldükcə,
Suraxanı işığından
Min nur alır zülmət gecə.

* * *

Qara qızıl yer altından
Min illərdir axmadadır.
Sanmayın ki, babalarım
Yenə zülmət daxmadadır.

* * *

Yox, işıqlı bir sabaha
Gedir gözəl paytaxtımız.
Gülür sonsuz bir sevinclə,
Öz eşqimiz, öz bəxtimiz.

* * *

Atəşgahlar yeri bilib,
Hamı gəlmiş bu diyara.
Düşünürəm dərin-dərin,
Bu gün hara, o gün hara!

* * *

Ağır dəvə karvanları
Keçib susuz səhraları,
Ziyarətə axıb gəlmiş
Bu müqəddəs yerə sarı.

* * *

Hind elindən karvan-karvan,
Dəstə-dəstə, qatar-qatar,
Bu məbədə, atəşgaha
Axıb gəlmiş min bir zəvvar.

* * *

Suraxanı möcüzə tək,
Od paylamış gələnlərə.
Sanki burdan atəş alıb,
Öz yurduna dönmüş hərə.

* * *

Mənim ulu babalarım,
Tanrılarla oynamışdır.
Bu torpağın altındasa
Bakı nefti qaynamışdır.

* * *

Bəli, qızıl Bakı nefti,
Yer altından çıxdı üzə.
Abşeronum bu işıqdan
Şölə yaydı gözümüzə.

* * *

İndi uzaq Hindistandan
Bizə qonaq gəlir yenə.
Onları mərd Suraxanı
Vaqif edir öz sirrinə.

* * *

Nə əfsanə, nə ziyarət,
Cəzb etməyir əsla onu.
Bir hörmətlə salamlayır,
Hamı bizim od yurdunu.

* * *

Suraxanı, – neft bulağı,
Sürməlidir gözün sənin.
Hər diyarda, hər ölkədə
Gəzəcəkdir sözü sənin.

"AĞ ÇAY", "QARA ÇAY"

İki çay süzülüb axır yanaşı,
Dalğalı bir nəhrin qolları kimi.
Uzaqdan bozarır çaylağın daşı,
Toz basmış qoşa dağ yolları kimi.

"Ağ çay" ağ köpüklü, ağ ləpəlidir,
Axır ağ çiçəklər səltənətinə.
"Qara çay" burulub qapqara gedir,
Rəngi də bənzəyir təbiətinə.

Bizim dünya görmüş babalar sənin,
"Qara çay" adına dedikcə qara,
Suyundan içməmiş obalar sənin,
Ahın duman olub qalxmış dağlara.

Qara rəng heç kəsə indi ar deyil,
Ax, süzül dağların yaşıl döşündən.
İndi sən gördüyün dövranlar deyil,
Şikayət eyləmə öz keçmişindən.

Səni döndərmişəm öz əllərimlə,
Tökül Niaqara şəlaləsi tək.
Bu gün yandırdığın nurlu çıraqlar,
Alışır Qubanın dağ laləsi tək.

İndi, ay "Qara çay", oynaq suların,
Neçə dağ kəndində işıq yandırır,
Qubada sevimli əkinçilərin,
Təzə mənzilini işıqlandırır.

"Qara çay", "Ağ çaya" şəfəq payla sən,
Oyan günəşlə sən, uyu ayla sən.
Qoy çıxıb Şah dağın zirvələrinə,
Şərimi ellərə deyim ürəkdən:
– İndi qərq olmusan işıqlara, çay,
"Qara çay", ay "Qara çay"!..

QUBANIN AĞ ALMASI

Qələmələr gümüşü,
Yollar isə dolayı.
Heç şey gözə dəyməyir.
Bağ-bağatdan savayı.

Ağaclar cərgə-cərgə.
Meyvəsi ulduz sanı.
Almaların şah ətri
Məst eləyir insanı.
Dodağıma toxunur
Çarpaz budaq alması.
Ürəyimdən səs gəlir:
Qubanın ağ alması!..

Qubada qızıl payız
Fəsillərin şahıdır.
Üfüqdən keçən bulud
Ulduzların ahıdır.
Çünki, səyyarələr də
Parıldamır bu qədər...
– Gözəl qız, fikrə getmə,
Səbəti al, alma dər.
Bil ki, bu almadadır.
Hər dərdin sağalması,
Əllərin tək ağarır.
Qubanın ağ alması.

Şair, baxma ağaca
Bir alma da qalmadı.
Yanağından boylanan
Ondan da şux almadı.
Qızıl ala rəngi var,
Ah, necə də qoşadır,
Qaşların da budaq tək
Çatılıb, baş-başadır.
Qız, "yox".. demək istədi.
Dedim: – Dinlə, qadası,
Zəhmətinin barıdır
Qubanın ağ alması!..

BİLGƏH BAĞLARI

"Varəncil" sovuşur, üzüm morlanır,
Qara tut tökülür, bağda xarlanır.
Xallı şamamalar tağında yanır.
Sevgilim, gəl dolan bircə, bağları,
Yolunu gözləyir Bilgəh bağları.

Günəş öz odunu çiləyir quma,
Meynələr üzünü söykəyir quma.
"Xəzri" salxımları bələyir quma,
Sevgilim, gəl dolan bircə, bağları,
Yolunu gözləyir Bilgəh bağları.

Qumu mirvaridi, şəfəqi zərdi,
Mehi "gilavardır", şehi Xəzərdir.
Yazı da, yayı da, inan, gözəldir,
Gəl gəzək əncirli cərgə bağları,
Yolunu gözləyir Bilgəh bağları.

ŞƏRUR DÜZLƏRİ

Arazüstə diyarımın,
"Şərur" adlı elindəyəm.

Arpa çayı axıb keçir,
Mən qayələr selindəyəm.

Naxçıvanın Şəruru var,
Şərurun öz qüruru var.

Yağılara gərdi sinə,
Hər qarışı keçilməzdi.

Əhsən dedi – Ağrı dağı,
Şərur düşmənləri əzdi.

Ağaclar cərgə-cərgə.
Meyvəsi ulduz sanı.
Almaların şah ətri
Məst eləyir insanı.
Dodağıma toxunur
Çarpaz budaq alması.
Ürəyimdən səs gəlir:
Qubanın ağ alması!..

Qubada qızıl payız
Fəsillərin şahıdır.
Üfüqdən keçən bulud
Ulduzların ahıdır.
Çünki, səyyarələr də
Parıldamır bu qədər...
– Gözəl qız, fikrə getmə,
Səbəti al, alma dər.
Bil ki, bu almadadır.
Hər dərdin sağalması,
Əllərin tək ağarır.
Qubanın ağ alması.

Şair, baxma ağaca
Bir alma da qalmadı.
Yanağından boylanan
Ondan da şux almadı.
Qızıl ala rəngi var,
Ah, necə də qoşadır,
Qaşların da budaq tək
Çatılıb, baş-başadır.
Qız, "yox".. demək istədi.
Dedim: – Dinlə, qadası,
Zəhmətinin barıdır
Qubanın ağ alması!..

BİLGƏH BAĞLARI

"Varəncil" sovuşur, üzüm morlanır,
Qara tut tökülür, bağda xarlanır.
Xallı şamamalar tağında yanır.
Sevgilim, gəl dolan bircə, bağları,
Yolunu gözləyir Bilgəh bağları.

Günəş öz odunu çiləyir quma,
Meynələr üzünü söykəyir quma.
"Xəzri" salxımları bələyir quma,
Sevgilim, gəl dolan bircə, bağları,
Yolunu gözləyir Bilgəh bağları.

Qumu mirvaridi, şəfəqi zərdi,
Mehi "gilavardır", şehi Xəzərdir.
Yazı da, yayı da, inan, gözəldir,
Gəl gəzək əncirli cərgə bağları,
Yolunu gözləyir Bilgəh bağları.

ŞƏRUR DÜZLƏRİ

Arazüstə diyarımın,
"Şərur" adlı elindəyəm.

Arpa çayı axıb keçir,
Mən qayələr selindəyəm.

Naxçıvanın Şərurü var,
Şərurun öz qüruru var.

Yağılara gərdi sinə,
Hər qarışı keçilməzdi.

Əhsən dedi – Ağrı dağı,
Şərur düşmənləri əzdi.

Naxçıvanın Şəruru var,
Şərurun öz qüruru var.

Azərbaycan torpağının,
Bərəkətli guşəsisən.

Şərqin polad qapısında,
Azərimin gur səsisən.

Naxçıvanın Şəruru var,
Şərurun öz qüruru var.

MASALLI

Talış dağlarından meh əsir sərin,
Qayalar sıldırım, dərələr dərin.
Baxdıqca insanı alıb aparır
Əyri olayların, hamar düzlərin.

Sevdim yaz ayını, payız ayını,
Gördüm karvan-karvan düyü tayını.
Dola belimizə öz əllərinlə
Gümüş kəmər kimi "Viləş çayını".

Qoynunu dərəli, təpəli gördüm,
Qızıl sünbülünü ləpəli gördüm.
Əhdi, sədaqəti, dəyanəti mən
Ana torpağından öpəli gördüm.

Uzanıb getdikcə tər biçənəklər,
Otlayır quzular, atlar, inəklər.
Bir az yuxarıya düşür yolumuz
Bizə gəl-gəl deyir körpə tənəklər.

Tütünçü qız-gəlin səhərdən budur,
Vurhay yarpaq dərir, yarpaq qurudur.
Car çəkib kükrəyən kür kəhrizlərin
Elə bil dağların buzlu suyudur.

Seyri nəyə dəyər kiçik kol-kosun?
Min bir palıdın var, gövdəsi yosun.
Sənə həyat verən mərd oğulların,
Görüm palıd kimi əyilməz olsun!

Ovçu bərədədir, tazı gözləyir,
Ördəyi hürküdüb, qazı gözləyir.
Çöldə iynə-iynə çıxan taxıllar
Qardan yorğan örtüb, yazı gözləyir.

Qışına, yazına şeir yazıram,
Ürəyim qələmə deyir, yazıram!
İslamam, açılan səhərlərinə
Xeyir diləyirəm, xeyir yazıram.

DALĞALAR

Bir fırtına quşutək
Sizə dəydikcə külək;
Durna kimi süzərək,
Qaqqıldaşın, dalğalar,
Aşıb-daşın, dalğalar.

Siz qaynar həyatsınız,
Kükrəyən ağ atsınız.
Nəğməmə qanadsınız,
Sahili şən dalğalar,
Ey öpüşən dalğalar.

Ayın beli bükülür,
Ulduz suya tökülür.
Üfüqdə dan sökülür,
Yatın barı, dalğalar,
Ey mirvari dalğalar.

Sevgilim dənizdədir,
Ay yelkəni üzdədir.
Sular məndən gizlədir,
Axın, axın dalğalar,
Ona baxın, dalğalar.

Baş qaldırın dərindən,
Tutun şümşad əlindən.
Onun əsmər telindən
Öpün, duzlu dalğalar,
Mavi gözlü dalğalar.

Qoy bilsin o aybəniz,
Sinəmdədir o dəniz.
Sahilsiz qəlbimdə siz
Çalxalanın, dalğalar,
Dalğalanın, dalğalar!..

MEŞƏ YOLU

Meşə yolu, səhərdir...
Çətir tutmuş ağaclar.
Yol üstündə oxuyur,
Xallı-xallı turaclar.

Qırqovullar qızarır,
Cığalı xoruz kimi.
Şeh çilənmiş lalədir,
Titrəşir ulduz kimi.

Ağacdələn səslənir,
Qumru kola çağırır.
Bağrıqara böyürdən
Sənə baxıb bağırır...

Meşə yolu... bu yolun
Cığırları qolumdur.
Ay meşələr, meşələr,
Bu yol mənim yolumdur...

Ağac var ki, gövdəsi,
Yalçın qaya kimidir.
Titrəşən yarpaqları,
Min ürəyin simidir...

Meşə yolu... göy çəmən,
Çinarlar qatar-qatar.
Hər talada bir bulaq,
Hər kölgədə süfrə var.

Meşə yolu... deyirəm
Səndən bir də keçim mən.
"İsti su" aşıb-daşır,
Fincanı ver içim mən.

Yollarının qırağı,
Kəhrizdir, sərçeşmədir.
Burdan keçən gözəllər,
Qənirsizdir, seçmədir.

Meşə yolu... Gedirəm
Nur damlalar sürüşür.
Əsmə, ey səhər yeli,
Şeh çilənər, yar üşür.

Meşə yolu... Gedirəm,
Köksümə sığmır ürək.
Yollar, meşəli yollar,
Kaş sizdən bir də keçək...

QAĞAYILAR YORULANDA

Qırçın-qırçın göy ləpələr,
Nə xəfifdir, nə incədir.
Onu şərə çəkmək olmaz,
O, ən zərif düşüncədir.

Şüy balıqlar su altdadır,
Quba qazlar, qular üstə.
Qağayılar parıl-parıl,
Qanad çalır sular üstə.

Ağ ulduzlar göy Xəzərə,
Düşür gümüş damcı kimi...
...Birdən xəzri baş qaldırıb
Şaqqıldadı qamçı kimi.

Yürüş etdi boranlı qış,
Dondu bədən, dondu ilik.
Göy dənizin saf aynası
Parçalandı çilik-çilik.

Qağayılar ha istədi
Fırtınaya sinə gərə;
Dəniz döndü top dağıtmış,
Çala-çuxur bir səngərə.

Elə bu vaxt qadir insan,
Cilovlayıb dalğaları –
Dəmir dirək qaldırırdı,
Sərt sulardan göyə sarı.

Xəzri hürkdü, dəniz susdu,
Mancanaqlar çəkdikcə car.
Dənizin sərt dodaqları,
Parçalandı cadar-cadar.

Baş qaldırdı polad ada,
Qara qızıl selə döndü.
Göy Xəzərin ortasında,
Bir əbədi nur göründü.

– Sığınacaq tapdıq! – deyə,
Qağayılar birər-birər.
Dənizdə də insanlara,
Uçub pənah gətirdilər.

...İndi Xəzər bulananda,
İndi... Xəzər durulanda,
Uçub gəlir bu adaya
Qağayılar yorulanda...

MEŞƏLİ SAHİLLƏR

Nabran lövhələrindən

Mən Xəzərdən ayrılmıram,
Xəzər mavi üfüqümdür.
Pıçıldaşan ləpələrə
Yenə heyran kəsilmişəm
Neçə gündür...
Mən Xəzərdə
Tunc qayalı sahilləri,
Ağ qumsallı sahilləri,
Dalğaları,
Gecəyarı
Köhlən yallı sahilləri
Çox görmüşəm!
Mən burada gözəllərə
Firuzəyi ləpələrdən,
Sular üstə düşən zərdən
Tac hörmüşəm...
...Abşerondan yol gedirəm,
Xudat boyu Xəzər... Xəzər...
Nabranın sahilini
Əfsanəvi meşə bəzər.
Palıdlar,
cökələr,
şamlar
Burda gündüzlər, axşamlar...
Yüz illərdir bu guşələr,
Könül açan sıx meşələr,
Ləpədöyən sahillərə
budaqlardan çətir tutur.
Dolaşıram,
aram-aram.
nəfəsimi
Rayihəli ətir tutur.
Ləpələrin pıçıltısı,

Yarpaqların xışıltısı
həmahəngdir.
Deyin, necə coşmayım mən,
Gözəlliyi duya-duya?
Gözü qaynar çeşmələrdən
Doldurduğum şirin suya
Dalğalardan damla düşür.
Ləpə duzlu dodağilə,
Bulaq buzlu dodağilə
Bu sahildə bir öpüşür...
Durub dənizə baxıram;
Üfüqəcan sudur, sudur...
Dönüb meşəyə baxıram
Timsah kimi məni udur.
Nə gözəlsən, mavi dəniz!
Nə doğmasan, ana torpaq!
Sahildəki zinətə bax,
Dənizdəki nemətə bax!
İki gözəl bir duranda
dünya ona həsəd çəkir.
Heç kim nadir gözəlliyə
nə kəm baxır, nə sədd çəkir.
... Axşam düşür,
ağ çadırlar
Göbələktək ağarırlar...
Cəlb eləyir hər bir kəsi,
Gecələrin zülmətini
Bir ov kimi yora-yora;

Mingəçevir qərq eləyir
Meşələri qızıl nura.
Bura mahir bir loğmandır.
məlhəm burda, dava burda!
Bura dərdlərə dərmandır .
şəfa burda, hava burda.
İstər yaşıl meşəyə qalx,
istər qumlu sahilə düş,

Təbiətin rəssam əli
insan üçün nə çəkməmiş?..
...Ala-toran, sübh açılır,
balıqçılar dənizdədir.
Anlar ötür,
tor çəkilir,
şüy balıqlar lap üzdədir...
Büllur çeşmə, çarpaz budaq,
Ağ qağayı, qırçın ləpə
yanımızda nəğmə desin
Təbiəti öpə-öpə...
Bu meşəli sahillərdə
cərgələnir ağ binalar,
Hər kim çimsə, başı üstə
göy budaqlar çətir tutur...
Neftçi qardaş!
sən il boyu yorulmusan,
dincini al!
Bəstəkar dost!
Bu yolların himnini çal!
Rəssam bacım!
qoy firçanda
cilvələnsin mavi sular.
Bu meşəli sahillərdə
bir gözəllik timsalı var.

Günəşi çək!
Şimşəyi çək!
Yağışı çək, dolunu çək!
Nabranın əyrim-üyrüm
kələ-kötür yolunu çək!
Deyirlər ki, tovuz quşu
ayağından xəcil çəkər.
Çək! Çəkməsən,
bu yolların
düzəlməsi yüz il çəkər!..

Ey istidən təntik olan
Qoca,
cavan,
qarı,
gəlin!
Azərbaycan gözəlinin
sahilinə seyrə gəlin!..
...Bu yerlərdə dincəlirəm,
neçə vaxtdır, neçə gündür.
Mən Xəzərdən ayrılmıram,
Çünki Xəzər
mənim aydın,
mənim mavi üfüqümdür.

MÜNDƏRİCAT

Ön söz 4

ŞEİRLƏR

SƏNƏ QURBAN CANIM, AZƏRBAYCANIM!

Sənə qurban canım, Azərbaycanım! 13
Odlar vətəni 14
Vətənim var 15
Azərbaycanım 16
Bakı bir Bakıdır ki 17
Səhər 23
Qayğı 24
Zirvə yolu 25
Çiçək təranəsi 25
Heca vəznliyəm mən 27
Əbədi beşik 28
Qədim şəhərim 29
Bayram töhfəsi 30
Üçüncü hərb istəmirik! 32
Tanış gözlər 34
Rübabıyam ülviyyətin 36

MƏNİM ADİ GÜNLƏRİM

Kim ki, ürəyinə arxalanmasa 37
Mənim adi günlərim 37
Səni 40
Sənsiz 41
Sənsən 41
Pərişan olduğum anlar 42
Olaydım 42
Qurban olum mən 43
Payız gəldi 44
Bahar ümidli nazın 44
İntizar 45
Baxışlar 46
Harayçın ollam 46
Mən dənizəm 47
İtirərsən 47
Qalıbdır 48
Qəvvas 49
Gəlin düşünür... 50

Nə o dindi, nə də mən... 51
O, adi bir qız deyil... 51
Yetkinlik yaşına çatanda qızlar 52
"Qız bənövşə" 53
Ərlə-arvad arasında 53
Ərköyünlər 54
Ağ kəlağayılı qız 55
Mənə qalan bu olacaq 56
Bir dəstə açar 57
Təkərlər yollara pıçıldayırdı... 58

XAN ARAZIN SAHİLİNDƏ

Gəlmişəm 60
Naxçıvanım 60
"Qızlar bulağı" 61
"Naxçıvan yadigarı" 63
Görüş yeri 65
Gilan şəhəri haqqında ballada 67
"Gəlin daş" 68
Qonağıyam 69
Qoşa kəklik 69
Batabat bulağı 70
"Badamlı" 71
Xal-xal meşəsi 72
Əsrin ürəyi 73
Səməd gedən maşında mən 75
Qəlbin səsi 78
Önüçlər 78
Səngərsiz döyüş 80
Döyüşçünün xəyalı 81
Sərhədçinin düşüncələri 82
Xatirə 83
Bıçaq yarası 85
Onun istəyi 85
Axı necə oldu ki 87
Evciyəzə oxşadı 87
Naxçıvanın duzu, qızı, qarpızı 88

DİLİM DİLLƏR TACIDIR

Ana dilim 89
Ana səsi 91
Ana itkisi 92

Ana düşünür 93
Körpə vətəndaşa 93
Ekizlər yol ayrıcında 94
Ömür yolları 96
Neft 96
Sülhün səsi 98
Qol çəkirəm 98
Aqibətin cığırları 99
Durna qatarı 101
İnsan nəfəsi 102
Mən kövrəlmişəm 103
Yaşıdlar 103
Müəllim 104
Darülfünun pillələrində 105
Təhsil illəri 106
Yataqxana 108
Ey qapımı döyən il 109
Adsız zirvə 111
İlin son gecəsi 113
Səs 114
Oğluma 115
Yox, deməyin dolu vurdu 116
Laçın dağlarında 117
Gəlin – ağ bir qağayı 118
Şəhriyarın düşüncələri 119
İl yarası (rəvayət) 120
Ala gözlü bir taksi var 121
Zaqs müdiri 124
Qız işığı 125
Xanənişin 126
May gəlir 128
Pəltək 129

MAHNIDIR YELKƏNİM ƏZƏLDƏN MƏNİM

Bakı, sabahın xeyir! 130
Ana 130
Arzu 131
Bir könül sındırmışam 132
Pıçıldaşın ləpələr 132
Gəncliyimi gəzirəm 133
Zəriflik 134
Gəlin olar 135
Dan ulduzu, bir də mən... 135

Həyatım, gəl 136
Görüşəndə 137
Üzmə məni 137
İlk xatirələr 138
Ağ xalatlı həkimlər 138
Buludlar 139
Sevgi valsı 140
Həkim qız 140
Ağ şanı, qara şanı 141
Ay öpüşən dalğalar 142
Bulud göydən lal keçər 143
Ay qaşı, gözü qara qız! 143
Xəzər romansı 144
Sevgilim 144
Yaxşı sına 145
Nəsimi 145
Bir parça bulud 146
Yadıma düşdün 147
Nə vaxta qaldı 148
Qənd bəla, nabat bala 149
Aylı gecələr 149
Aqronom oğlan 150
Lövhə 151
Bakılı qız 152
Şəhla gözlüm 153
Avtomobil müfəttişi 153
Dilsiz dəqiqələr 154
Bilmədin 155
Bakıya Kür gəlir 155
Yol ayrıcında 156
Qonaq gəl bizə 157
Ana 158
Mingəçevir dənizində 158
Zərif gülüşlüm 159
Laylay 160
Könül mahnısı 160
Tərənə 160
Bir olanda 161
Aynur 161
Dəniz 162
Dağlar 163
Həyatımsan 164
Niyyətin nədir? 164
Sevərlər səni 165
Qızlar 166

ŞƏRQİN ŞÖHRƏTİ

Qəlb şairi 167
Şərqin şöhrəti 169
Sevib yaşatdı 171
Sabirim 171
"1906-1956" 172
Həsrət nəğməsi 173
Cəfərim mənim 174
Şirmayı dillər 175
Səslər zirvəsi 176
Dağ qartalı 178
Oxu, Rəşidim, oxu 178
Nəğməkar qız 183
Beşik başında 184
Təzə çiçəklər 185
Heykəl 187
Əsrin son gününə bərabər gedək 187
Mənim teatrım 188
Mənalı gülüş 190
Möhsün Sənaniyə 191
Yetmiş il bir sinədə 193
Bizim də həyət var 194
Göyçə gülü 195

TƏBİƏTƏ, GÖZƏLLİYƏ, VƏTƏNƏ VURĞUNAM

Xəzərim 200
Bizim dağlarda 201
Səməni 201
İstisu 202
Abşeron 202
Bərdə 203
Mərəzə 203
Suraxanı 204
"Ağ çay", "Qara çay" 206
Qubanın ağ alması 207
Bilgəh bağları 209
Şərur düzləri 209
Masallı 210
Dalğalar 211
Meşə yolu 212
Qağayılar yorulanda 213
Meşəli sahillər 215

Buraxılışa məsul: *Əziz Gülәliyev*

Texniki redaktor: *Rövşən Ağayev*

Tərtibatçı-rəssam: *Nərgiz Əliyeva*

Kompyuter səhifələyicisi: *Alianna Duxanina*

Korrektor: *Elmira Teymurova*

Yığılmağa verilmişdir 18.09.04. Çapa imzalanmışdır 05.03.05.
Formatı 60x90 $^{1}/_{16}$. Fiziki çap vərəqi 14. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 42.

Kitab "Şərq-Qərb" mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Aşıq Ələsgər küç., 17.

HH-235314